

**PARİON KORİNTH ARYBALLOSLARI
(2005-2013)**

Büşra Elif KASAPOĞLU

**Yüksek Lisans Tezi
Arkeoloji Anabilim Dalı
Doç. Dr. Vedat KELEŞ
2013**

Her Hakkı Saklıdır

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI**

Büşra Elif KASAPOĞLU

**PARİON KORİNTH ARYBALLOSLARI
(2005-2013)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Vedat KELEŞ**

ERZURUM- 2013

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ BEYAN FORMU

16/08/2013

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum "Parion Korinth Aryballosları (2005-2013) " adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezim/Raporum sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

XX Tezimin/Raporumun 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

16/08/2013

Büşra Elif KASAPOĞLU

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. Vedat KELEŞ danışmanlığında, Büşra Elif KASAPOĞLU tarafından hazırlanan bu çalışma 15 / 08 / 2013 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından. Arkeoloji Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Vedat KELEŞ

İmza:

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Cevat BAŞARAN

İmza:

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Süleyman ÇİĞDEM

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. .... / ..... / .....

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM
Enstitü Müdürü

F-85/00/22.02.2012

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
ÖNSÖZ.....	V
KISALTMALAR DİZİNİ	VI

GİRİŞ

I. AMAÇ ve KAPSAM.....	1
II. YÖNTEM.....	2
III. PARİON TARİHİ ve LOKALİZASYONU	3
IV. PARİON GÜNEY NEKROPOLÜ	8
A. Mezar Tipleri ve Gömü Gelenekleri	9
1. Arkaik Dönem	11
2. Klasik Dönem.....	14
3. Hellenistik Dönem	17
4. Roma Dönemi	21

BİRİNCİ BÖLÜM

ANTİKÇAĞ'DA ARYBALLOS

1.1. ARYBALLOSUN TANIMI ve GELİŞİM	24
1.1.1. Protokorinth Dönem	26
1.1.2. Transisyonel Dönem.....	28
1.1.3. Korinth Dönemi.....	28

İKİNCİ BÖLÜM

PARİON KORİNT ARYBALLOSLARI

2.1. PARİON KORİNTH ARYBALLOS TIPLERİ	33
2.1.1. Tip I. Yuvarlak Aryballoslar	34
2.1.1.1. Warrior Grup Aryballoslar.....	34

2.1.1.2. Figürlü Yuvarlak Aryballoslar	39
2.1.1.3. Linear Bezemeli Yuvarlak Aryballoslar	45
2.1.1.4. Qatrefoil Aryballoslar	46
2.1.1.5. Diğer Yuvarlak Aryballoslar.....	48
2.1.2. Tip II. Düz Tabanlı Aryballoslar	49
2.1.3. Tip III. Korinth Taklidi Aryballoslar	50
SONUÇ.....	52
KAYNAKÇA	55
KATALOG	63
LEVHALAR	108
ÖZGEÇMİŞ.....	212

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ
PARİON KORİNTH ARYBALLOSLARI
(2005-2013)

Büşra Elif KASAPOĞLU

Danışmanı: Doç. Dr. Vedat KELEŞ

2013, 212 sayfa

Jüri: Doç. Dr. Vedat KELEŞ (Danışman)
Prof. Dr. Cevat BAŞARAN
Doç. Dr. Süleyman ÇİĞDEM

Çalışmanın konusunu Parion'da 2005-2013 yıllarını kapsayan kazı sezonlarında bulunan Korinth aryballosları oluşturmaktadır. Bulunan aryballoslar öncelikle ölçüleri alınarak dijital yöntemlerle çizilmiş daha sonra tanımlanmış, sınıflandırılmış ve tarihlendirilmiştir.

Parion'da Korinth Dönemi ile ilgili bilgi veren tek yer Parion Güney Nekropolü'dür. Bu nedenle bu alanda bulunan yapı katlarına bakılarak kullanım evreleri hakkında bilgi edinilmeye çalışılmıştır.

Ele geçen aryballoslar Nekropol'de yer aldığı için ölü gömme gelenekleriyle ilgili ne anlam ifade ettiği ve ne amaçla kullanıldığı tespit edilmiştir.

Parion'un Korinth Dönemi'nin hangi evrelerinde daha çok seramik ihraç ettiği ortaya çıkarılmış ve kentin sosyo-ekonomik durumu üzerine yorumlar yapılmıştır. Bu çalışma MÖ 7-6. yy. içerisinde Parion'un Korinth ile olan yoğun ticari ilişkilerini gözler önüne sermiştir.

Teze konu olan bu aryballosların tarihlerinin tespiti ile şu an için Parion kuruluş tarihine en yakın eserler olduğu görülmüştür. Böylece kuruluş tarihine biraz daha yaklaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aryballos, Korinth, Parion Nekropolü

ABSTRACT

MASTER THESIS

Büşra Elif KASAPOĞLU

**THE CORINTHIAN ARYBALLOS FROM PARION
(2005-2013)**

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Vedat KELEŞ

2013-page 212

Jury: Assoc. Prof. Dr. Vedat KELEŞ (Advisor)

Prof. Dr. Cevat BAŞARAN

Assoc. Prof. Dr. Süleyman ÇİĞDEM

The subject of this study consist of the Corinthian aryballos found in Parion from the 2005 through 2013 excavation seasons. The aryballos found were first drawn with digital methods by being measured, then defined, classified and dated.

The only place in Parion that provides information about Corinthian Period is the South Necropolis of Parion. Therefore, some information about the phases of use were tried to be obtained by examining the building layers in this place.

As aryballos found were located in the Necropolis, what they meant about burying the dead and with what purpose they were used at that time were determined.

It was brought out that in which stages of the Corinth Period, Parion exported more ceramic objects and some interpretations on the socio-economic situation of the city were made. This study revealed the intense commercial relations Parion had with Corinth in 7th and 6th centuries B.C.

When the dates of the aryballos which are the subject of the thesis were determined, it was seen that they were the works closest to the establishment date of Parion, so to get closer to the establishment date of Parion a bit more was achieved.

Key Words: Aryballos, Corinth, Parion Necropolis

ÖNSÖZ

Parion Antik Kenti'nin Güney Nekropolü'nde 2005 yılından beri yapılan çalışmalarda gün yüzüne çıkarılan, tezinde konusunu oluşturan Korinth aryballosları kentin erken döneminin aydınlatılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Kentin Korinth ve aynı zamanda Güney İtalya ile olan ticari bağının güçlü olduğunu ortaya koyan bu eserler aynı zamanda Parion Antik Kenti'ndeki ölü gömme geleneklerinin anlaşılmasına da yardımcı olmaktadır.

Lisans öğrenimimden itibaren tanıdığım, akademik hayatımın başlangıcında, tez dönemimde bana yardımlarını esirgemeyen, büyük bir sabırla beni destekleyen, titizliği ve bilgisiyle tecrübelendiğim tez danışmanım sayın Doç. Dr. Vedat KELEŞ'e; Parion Antik Kenti'nin belki de şu anda en önemli malzeme grubunu bana güvenerek çalışmam için veren, lisans ve yüksek lisans öğrenimim boyunca her an desteğini hissettiğim sayın hocam Prof. Dr. Cevat BAŞARAN'a; ayrıca bilgilerine danıştığım Prof. Dr. Mehmet KARAOSMANOĞLU'na teşekkür ederim. Kazı sezonlarında desteklerini esirgemeyen Parion Kazısı ekip üyeleri Yrd. Doç. H. Ertuğ ERGÜRER, Arş. Gör. Ersin ÇELİKBAŞ, Uzman Arkeolog Alper YILMAZ'a; ayrıca tezimin çizimlerinde bana yardımcı olan Arkeolog Mustafa YILDIZLI, Hacer TÜTÜNCÜ, Betül ÜÇÜNCÜ, Lisans Öğrencileri Faruk ÇANKAYA, Nihal AKDENİZ, Sonay ALBAYRAK, Kübra ÇULCU'ya da teşekkür etmek isterim.

Yüksek Lisans Tez dönemim boyunca çok meşgul olmasına rağmen her türlü yardımı esirgemeyen özellikle Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sekreteri Mehmet ULUĞ'a ve diğer Enstitü çalışanlarına teşekkür ederim.

Tüm hayatım boyunca bana güç ve özgüven aşılayan, her ne olursa olsun beni yalnız bırakmayıp, her anımda beni destekleyip yanımda duran, dürüstlüğü ve çalışkanlığını örnek aldığım, İngilizce çevirilerimde bana yardımcı olan, sevgili babam Okt. M. Eren ÖZTÜRK'e; ayrıca annem Emine ÖZTÜRK, kardeşim T. Betül ÖZTÜRK'e ve tez dönemimde en büyük destekçim olan, bana fikirler veren, yoğun olduğu halde beni dinleyen, bana güvenen sevgili eşim Arş. Gör. Hasan KASAPOĞLU'na çok teşekkür ederim.

KISALTMALAR DİZİNİ

AJA	: American Journal of Archaeology
ASAtene	: Annuario Della Scuola Archeologica di Atene e Delle Missioni İtaliene in Oriente
Bkz.	: Bakınız
BSA	: The Annual of The British School at Athens
cm.	: santimetre
Cor.	: Corinth
CVA	: Corpus Vasorum Antiquorum
CVP	: Corinthian Vase Painting
Çev.	: Çeviren
Dn.	: Dipnot
Ed.	: Editör
Fig.	: Figür
JHS	: The Journal of Hellenic Studies
Kat. No.	: Katalog Numarası
Lev.	: Levha
mm.	: milimetre
MÖ	: Milattan Önce
MS	: Milattan Sonra
NC	: Necrocorinthia
No.	: Numara
pl.	: Plate
PV	: Protokorinthische Vasenmalerei
s.	: sayfa
Şek.	: Şekil
Taf.	: Tafel
Vol.	: Volume
Yüz. Kalitesi	: Yüzey Kalitesi

GİRİŞ

I. AMAÇ ve KAPSAM

Seramik bir antik kenti daha iyi açıklayabilmeye yardımcı olan önemli bir eser grubudur. Parion'da 2005 yılından bu yana Prof. Dr. Cevat Başaran başkanlığında Nekropol, Yamaç Yapısı, Roma Hamamı, Tiyatro, Sondaj, Odeion ve son olarak Termik santraldeki Şapel olmak üzere 7 alanda yapılmakta olan kazı çalışmalarında farklı dönemlerden çok sayıda seramik ele geçmiştir. Bu eserlerin bol miktarda ele geçmesi hiç şüphesiz çok büyük bir şanstır. Çünkü mimari ile açıklanamayacak birçok gerçek seramik bulgularla açıklanabilmektedir.

Teze konu olan aryballoslar da kentte kazıların ilk yapılmaya başlanıldığı Nekropol'de ele geçmiştir. Arkaik dönemde de kullanım gören Nekropol'de yapılan kazılarda seramik parçalarının yanı sıra zarar görmeden günümüze gelebilmiş tam kaplarda bulunmaktadır. Kentte Arkaik Dönemi aydınlatacak herhangi bir mimari kalıntının varlığına henüz rastlanmaması nedeniyle kentin gerek Arkaik Döneme ait lahit ve mezarları gerekse mezar buluntularıyla eser veren tek yeri olan Nekropol bu dönemi açıklamaya yardımcı olabilecek şu an için en önemli alandır. Bu nedenle bu çalışmada Nekropole ayrı bir başlık altında değinilmiştir.

Eserleri açıklamaya yardımcı olacak aynı katman ve konteksteki eserlerin yanı sıra, Parion'a yakın olan kentlerde bulunmuş olan benzer eserlere de başvurulmuştur. Ne var ki yakın kentlerde çıkan Arkaik Dönem buluntularının çoğu henüz çalışılmamıştır. Bu nedenle elde olan sınırlı veriler yardımıyla eser hakkında bazı sonuçlara varılmaya çalışılmıştır.

Parion'un MÖ 8. yy' da kurulduğu söylenmektedir. Eldeki veriler 2010 yılına kadar bunu destekleyecek nitelikte değildir. 2010 yılı Nekropol buluntuları ile şehrin kurulduğu söylenen tarihe çok yaklaşılmıştır. Aşağıdaki bölümlerde açıklanacak Korint aryballosları da bu eserlerdendir. Bu eserler aracılığıyla Parion'un Erken Dönemlerindeki ticari ilişkileri, sosyo-kültürel yapısı ve ekonomisi, bulunduğu katmanın hangi tarihlerde kullanım gördüğü ile ilgili sorunlara cevap aranması amaçlanmıştır. Tek bir eserle bu sorunların hepsinin çözüme kavuşacağı şüphesiz ki beklenemez. Fakat çözüme kavuşmaya büyük katkı sağlayabilir.

Çalışma da aryballoslar; form, üzerinde işlenen konu, bezeme unsurları açısından değerlendirilmeye çalışılacak ve tarihlendirilmeleri yapılacaktır.

II. YÖNTEM

İlk olarak eserlerin ilk çıktığı andaki konumunu, katmanını belirleme amaçlı fotoğraf çekimleri yapılmıştır. Eserler çok sayıda kırık parçadan oluştuğu için restorasyon işlemleri yapılarak birleştirilmiştir. Birleştirilen eserlerin formunun el ile çizimleri yapılmıştır. Üzerlerindeki figürler ayrıntılı olarak tek tek çizilmiştir. Elde çizilen bu figürler daha sonra taranarak Corel Draw programı ile bilgisayar çizimleri gerçekleştirilmiş, böylece dijital ortama aktarılmıştır. Son olarak Munsell renk kataloğundan astar, hamur ve bezeme renkleri belirlenmiş, doku, yüzey kalitesi ve eserin üretim yerini belirlemede en önemli özelliklerinden ikisi olan kil ve katkı özellikleri de saptanarak katalog kısmı hazır hale getirilmiştir.

Eseri daha iyi açıklayabilmek için Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi, Atatürk Üniversitesi Arkeoloji Bölümü Kütüphanesi, İstanbul Alman Arkeoloji Enstitüsü Kütüphanesinde ve www.jstor.org ve www.belgeler.com'da kaynak taraması gerçekleştirilmiştir. Kaynakların çoğu yabancı dilde yazıldığından çevirileri yapılmıştır. Eser konusunda bu konuda uzman olan kişilerle irtibata geçilmiş ve onların yorum ve önerileri alınmıştır.

“Parion Korint Aryballosları” adlı tezin ilk kısmında Parion Antik Kentinin tarihi coğrafyası ve eserlerin kentte ele geçtiği alan olan Parion Nekropolü anlatılmıştır. Eserlerin ayrıntılı tanımının (yapım tekniği, form, bezeme stili, üzerindeki konu vs.) ardından Anadolu ve dışındaki diğer eserlerle karşılaştırmalar yapılmış, benzer ve farklı yönleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Değerlendirilen aryballoslar kendi form özelliklerine göre bir gruba dahil edilmişlerdir.

Teze konu olan eserlerin özelliklerine göre eserin nerede üretildikleri, kullanım yerleri ve kullanım amaçları tespit edilmeye çalışılmıştır. Yapılan tüm çalışmalara dayanılarak eserler tarihlendirilmiştir.

III. PARİON TARİHİ ve LOKALİZASYONU

Troas Aisepos Irmağı'nın yere döküldüğü yerden İda Dağı'nın güneyinde yer alan Adramyttium Körfezi'ne çizilen hattın batısı arasındaki yerde gösterilir¹. Parion antik kenti ise Troas bölgesinin kuzeyinde, Çanakkale Boğazı'nın Marmara denizi çıkışında Anadolu kıyısında yer almaktadır². Günümüzde antik kentin merkezi, Çanakkale İli, Biga İlçesi, Kemer Köyü sınırlarında bulunmaktadır³. Parion'a Biga-Lapseki karayolunun 15. km'sinden kuzeye doğru ayrılan 14 km'lik bir yolla ulaşılır⁴. **(Levha 1)**

Parion'u Strabon Troas'ta⁵, Pseudo- Scyclax Phrygia'da⁶, Lat. Cladius Ptolemaius Mysia'da⁷ göstermiştir. Bu farklı lokalizasyona sebep olarak Antik Çağ'da Anadolu'nun açık bir şekilde coğrafi ve politik alt bölgelere ayrılmaması gösterilmiştir⁸. Kent sikke kataloglarında Mysia'da⁹ yer almasına rağmen kentin Hellenistik dönemde Troas kentlerinin oluşturduğu birliğe üye olması ve Mysia'dan ziyade Troas bölgesinin geleneklerini yansıtmaması¹⁰, Parion Antik Kentinin Troas'ta yer aldığına kanıt olarak gösterilebilir.

Parion'un antik çağda Pity(ei)a (=Aksaz), Linus / Linon (=Şahmelek), Adresteia (=Azatlı Çiftliği), Paisos (=Bayramtaş), Priapos (=Karabiga) ve Lampsakos (=Lapseki)

¹ Strabon, *Geographika, Antik Anadolu Coğrafyası, Kitap XII- XIII- XIV*, (Çev. Adnan Pekman), XIII-1-4, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2000.

² Vedat Keleş, "Giriş", Coğrafi Özellikler, (Ed. Cevat Başaran), *Antik Troas'ın Parlayan Kenti Parion, 1997-2009 Yılları Yüzey Araştırmaları, Kazı ve Restorasyon Çalışmaları*, Ege Yayınları, İstanbul 2012, s. 19-25.

³ Cevat Başaran- Ali Tavukçu, "Parion Kazısı 2005", *KST 28-1*, 2007, s. 263.

⁴ Hasan Kasapoğlu, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2008.

⁵ Strabon XIII-1, s. 92.

⁶ Franck Prêteux, "Parion et son territoire a l'époque hellénistique: un exemple d'organisation de la chora sur le rivage de la Propontide", *L'Asie Mineure dans l'Antiquité : échanges populations et territoires*, 2009, s. 335, dn. 1; Peter Frisch, *Die Inschriften von Parion, Inschriften Griechischer Städte Aus Kleinasien*, Band 25, Bonn 1983, s. 43.

⁷ Ptolemaios, *Geographika Hyphegesis*, V, (Çev. Edward Luther Stevenson), New York 1932, s. 2.

⁸ Alexandru Avram, "The Propontic Coast of Asia Minor", (Ed. M. H. Hansen, T. H. Nielsen), *An Inventory of Archaic and Classical Poleis*, Oxford University Press, New York 2004, s. 991.

⁹ Ersin Çelikbaş, *Parion Roma Kolonizasyon Sikkeleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2010, s. 9, dn. 54.

¹⁰ Cevat Başaran, "Parion'dan Persia'ya Yol Gider", *Euergetes, Prof. Dr. Haluk Abbassoğlu'na 65. Yaş Armağanı*, Cilt I, 2008, s.134.

topraklarıyla komşu olduğunu bildirilir¹¹. Antik kaynaklarda bu komşulardan Lampsakos ile bir sınır mücadelesinden bahseder¹².

Parion'un ne zaman ve kimler tarafından kurulduğu noktasında antik kaynaklar arasında birtakım uyuşmazlıklar vardır. Eusebius¹³ Strabon'a dayanarak kentin MÖ 709'da Paros, Erythrai ve Miletliiler tarafından birlikte kurulduğunu söylemektedir. Bu düşünceye göre Parion Troas'daki ilk İon kolonisidir. Fakat tarihçiler bu tarihin MÖ 680'e düşürülmesi gerektiğini düşünmektedirler¹⁴.

Troas'ın batı ve güney kıyılarına Aiolliler tarafından yerleşildiği için Miletoslular, Troas'ın kuzey kıyılarına yönelmiş olmalıdırlar¹⁵. Parion'un önemli bir liman kenti olması, geniş ve verimli tarım arazileri de bu kolonizasyonda rol oynamış olmalıdır ki bu da ticarete olanak vermektedir.

2009 yılında Parion Nekropolü'nde ele geçen üzerinde kazıma çizgilerle dalgalı çizgi motifinin bulunduğu bir seramik parçası bahsedilen kuruluş tarihinden çok daha öncesine aittir. Fakat bu eserden sadece bir tane ele geçmesi ve kuruluş tarihinden öncesine tarihlenebilecek başka bir eser bulunmaması nedeniyle üzerinde pek yorum yapılamamaktadır. Şu an için en erken buluntular teze konu olan aryballoslardır (MÖ 625). Ön yüzünde Gorgo başı arka yüzünde incus yer alan en erken Parion sikkesi MÖ 500 civarına tarihlenir¹⁶. Tüm bunlardan yola çıkarak kuruluş tarihine biraz daha yaklaşılmış olduğu söylenebilir. Ayrıca bulunan Korinth seramikleri Korinth ile seramik ticaretini gösterirken, çeşitli yerlerden ihraç edilen seramiklerin bol sayıda olması Parion'un o dönemdeki ekonomik durumunun iyi olduğunu göstermektedir.

¹¹ Kasapoğlu, s. 10, dn. 10.

¹² Polyænus, (Ed. Richard Shepherd), *Stratagems of War VI*, 24. 1, London 1793, Antik kaynaklar Parion ile komşusu olan Lampsakos'un sınırları konusunda bir anlaşmaya vardıklarından bahseder. Anlaşmaya göre, her iki şehirde birbirlerine doğru adam gönderecek ve bu kişiler nerede birbirleriyle karşılaşılırsa sınırları orası olacaktır. Fakat Lampsakoslular kurnaz davranarak denizcileri ikna edip, onlara Parionluları gördükleri zaman balıkları ateşe verip, Poseidon'a sunu yapmak için şaraplar açmalarını söylerler. Parionlular bu oyuna kanar, denizcilerle birlikte balık yiyip şarap içmeye başlarlar. Lampsakoslular ise Hermaion'a daha önce varırlar ve böylece büyük bir toprak parçasını kazanmış olurlar.

¹³ John Boardman-N. G. L. Hammond, *The Expansion of the Greek World, Eighth to Sixth Centuries B. C.*, The Cambridge Ancient History, Volume III, Part 3, Cambridge University Press, United Kingdom 2008, s. 119.

¹⁴ Prêteux, s. 1, dn. 2.

¹⁵ Aytun Yazgı, *Troas Bölgesi Arkaik Dönem Yunan Kolonizasyon Hareketleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale 2008, s. 31.

¹⁶ Vedat Keleş, "Parion History from Coins", (Ed. Nicholas Holmes), *Proceedings of The XIVth International Numismatic Congress Glasgow 2009*, Glasgow 2011.

Parion adının kökenine gelinecek olunursa, bu konuda 3 görüş vardır. Bunlardan birincisi kentin adının Erythrai'li göçmen Iason ve Demetria'nın oğlu Parius'dan geldiği¹⁷, ikincisi Troia kralı Priamos'un küçük oğlu Paris'ten geldiği ve Paris'in burada eğitilmesinden dolayı da Paris'in şehri anlamına gelen "Parion" şeklinde kullanıldığı¹⁸, üçüncüsü ise Parion adının "Paroslular'ın Kenti" anlamında kullanıldığıdır¹⁹.

Kral Gyges (MÖ 680-644 dolayları) ile başlayarak Lidya kralları, Kroisos döneminde (MÖ 560-540 dolayları) doğuda Halys Nehri'ne kadar genişleyip en geniş uzamına erişen bir batı Anadolu imparatorluğu yaratmışlar, yabancı güçlerle (Mısır, Mezapotamya, İran, Yunanistan) diplomatik ilişkiler kurmuş ve Anadolu'da bulunan Yunan şehir devletlerine saldırgan ve otoriter bir tutum izlemiştir²⁰. Bu nedenle Parion'da bu dönemde Lidya ile ilişki içinde olmalıdır. MÖ 546 yılında Pers kralı Kyros (MÖ 559-529) Lidya Krallığı'na son vermiş ve Batı Anadolu'daki tüm Grek kentleriyle birlikte Parion'da Pers egemenliğine girmiştir²¹. Herodot'un bahsettiğine göre Parion'da Heraphantos isminde bir satrap vardı ve Pers döneminde Tyran Heraphantos komutasındaki Parionlu'lar Pers kralı Dareios'un İskit Seferine'de (MÖ 513-512) katılmışlardır²². MÖ 5.yy'da Pers kralı Dareios damadı Daurises'e Parion'da dahil birkaç kenti vermiştir²³. Daurises, Hellespontos kıyı kentleri üzerine yürüyerek Dardanos'u almıştır. Abydos, Perkote, Lampsakos ve Paisos'u birer gün ara ile ele geçirdikten sonra, Parion üzerine yürüdüğü sırada Karia, İonlar'a uyararak ayaklanınca geri dönmüştür²⁴. Bu ayaklanma bastırıldıktan sonra kent tekrar Pers yönetimine geçmiştir.

¹⁷ Walter Leaf, *Strabo on The Troad* Cambridge University Press, London 1923, s. 83; Nicola Bonacasa, *Princeton Encyclopedia of Classical Sites*, Princeton University Press, New Jersey 1976, s. 676; Cevat Başaran, "Parion 1997 Araştırmaları", *XVI. Araştırma Sonuçları Toplantısı I*, 1998, s. 350.

¹⁸ Cevat Başaran, "Antik Troas Kenti Parion", *Toplumsal Tarih*, Sayı 147, 2005, s. 20; Cevat Başaran, "Jewellery Center in Antique Era: Parion", *Gold News*, Sayı 153, 2005, s. 106.

¹⁹ Cevat Başaran, "Parion'dan İki Gladyatör Steli", *Günışığında Anadolu, Cevdet Bayburthuğlu İçin Yazılar*, 2001, s. 19; Avram, s. 991; Frisch, s. 60.

²⁰ Crawford H. Greenewalt, "Giriş", (Ed. Nicholas D. Cahill), *Lidyalılar ve Dünyaları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2010, s. 12, dn. 6.

²¹ V. Sevin, "Anadolu'da Persler", *Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi 2*, 1982, s. 269; C. Başaran, *Geçmişten Günümüze Bayramıç, Tarihi-Coğrafyası ve Arkeolojisi*, 2002; J. Wiesehöfer, *Antik Pers Tarihi*, (Çev. S. Sinanoğlu), 2002, s. 20; A. Müfit Mansel, *Ege ve Yunan Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 2004, s. 253; Z. Aydın Tavukçu, *Parion Nekropolü 2005 Buluntuları*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2007, s. 4-6.

²² Herodotos, *Herodot Tarihi*, (Çev. M. Ökmen), IV-138, İstanbul 2004, s. 238.

²³ A. Marcellinus, *Roman History*, Book 22, 1862, VIII,4.

²⁴ Herodotos, V, 117.

Grekler, Ege Adaları ve Batı Anadolu'daki kentleri Persler'in egemenliğinden kurtarmak için MÖ 479-478 yıllarında "Atika-Delos Deniz Birliği" 'ni kurmuşlardır. Bu birliğe Parion, Lampsakos, Sestos gibi Troas kentlerinin de üye olduğu bilinmektedir²⁵. MÖ 431-404 yılları arasındaki Peloponnesos Savaşları sırasında Atina'nın kentteki proxeny (=fahri elçi) olan Parionlu Phanokritas'ın Sparta donanmasının planlarını Atina'ya bildirmesi, Parion'un Atina'nın tarafında yer aldığını göstermektedir²⁶. Ksenophon, MÖ 411 yılında Alkibiades komutasındaki 86 gemilik Atina donanmasının Parion limanında toplanarak Sparta seferine çıktığından bahseder²⁷. Bu Atika ile olan ilişkiyi ispatlarken, Parion limanının önemini göstermesi açısından da değerli bir bilgidir. Yine Ksenophon Odrys Kralı Medokos ile Parion elçilerinin bir anlaşma yapmak için geldiklerini ve kral ve karısına çeşitli hediyeler getirdiklerinden bahseder²⁸.

Parion MÖ 387 yılında imzalanan Kral Barışı sonrası tekrar Pers egemenliğine girdiği görülür²⁹. Büyük İskender'in "Doğu Seferi"nde MÖ 334 yılında Granikos ve MÖ 333 yılında Issos savaşında Persleri yendikten sonra Troas dahil bütün Batı Anadolu Makedon egemenliği altına girmiştir³⁰. Bu dönem ve peşinden gelen yaklaşık otuz yıllık dönem boyunca antik kaynaklarda Parion'un adı doğrudan geçmemektedir ve bu dönem Troas genel tarihi içinde geçirdiği evreler ile açıklanabilmektedir³¹. Büyük İskender, egemenliği altına giren 20 kadar kente bağımsızlık vermiştir³². Bu sebeple Parion'unda Hellenistik dönemin başında bir süre bağımsız olduğu düşünülebilir.

Büyük İskender' in ölümü sonrasında MÖ 323' te, Troas Antigonas'a bağlanmıştır. Bu dönemde Parion'un adı ortaya çıkmaktadır³³. Aeneas Tacticus,

²⁵ V. Sevin, "Anadolu'da Yunanlılar", *Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi* 2, 1982, s. 223; Mansel, s. 299; Başaran, *Geçmişten Günümüze Bayramıç, Tarihi-Coğrafyası ve Arkeolojisi*, s. 16; C. Başaran, "Parion: Karanlıktan Günışığına", *Anadolu Arkeolojisine Katkılar*, 2006, s. 185.

²⁶ M. H. Hansen, T. H. Nielsen, *An Inventory of Archaic and Classical Poleis*, 2004, s. 992; Keleş, "Giriş", *Coğrafik Özellikler*, s. 23.

²⁷ Ksenophon, *Yunan Tarihi*, (Çev. S. Sinanoğlu), Ankara 1999, I, I, 13.

²⁸ Ksenophon, *Anabasis (Onbinlerin Dönüşü)*, (Çev. T. Gökçöl), Sosyal Yayınlar, İstanbul 1998, VII, III, 16.

²⁹ Avram, s. 992.

³⁰ V. Sevin, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 2001, s. 58.

³¹ H. Ertuğ Ergürer, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2012, s. 7.

³² J. M. Cook, *The Troad*, 1973, s. 364.

³³ Cevat Başaran, H. Ertuğ Ergürer, "Parion Odeion'u (Bouleuterion?) 2010 Çalışmaları ve Odeion'da Bulunan Seramikler", *Olba XX*, Ege Yayınları, İstanbul 2012, s. 249.

Iphiades'in MÖ 306'da Parion'u ele geçirmek için gizli hazırlıklar yaptığından bahseder³⁴. 2012 Parion kazı sezonunda kazısı sürmekte olan Yamaç Ev'den ele geçen bir yazıt üzerinde Arkhebios'un oğlu İphiades isminin yer alması ve yazıtta Aeneas Tacticus'un bahsettiği Abydoslu Iphiades ile aynı kişi olduğunu akla getirebilir. Çünkü bu blok taş devşirme olarak duvarda ele geçmiştir.

Parion aynı zamanda Büyük İskender'in kurduğu "İlion Federasyonu"na da üye olmuştur (MÖ 306)³⁵. İlion Federasyonu, İlion, Dardanos, Assos, Skepsis, Alexandria Troas, Abydos, Lampsakos, Gargara ve Parion olmak üzere dokuz kentin üyelerinden oluşmaktadır³⁶.

Parion, MÖ 301 yılında meydana gelen Ipsos savaşı öncesinde ordusu ile beraber Anadolu'ya gelen Lysimakhos'un hâkimiyetine girmiştir. Ipsos Savaşını Lysimakhos'un kazanmasına rağmen, Antigonos Monophthalmos'un oğlu Demetrios'un, savaştan sağ kurtulmasının ardından oluşturduğu donanma ile Hellespontos'a geldiği; böylece Parion ve Lampsakos'un da içinde bulunduğu bazı kentlerin Demetrios'un hâkimiyetine girdiği bilinmektedir³⁷.

MÖ 281 yılında yapılan Kurupedion Savaşıyla Parion Suriye Kralı Seleukos'un egemenliği altına girmiştir. MÖ 278-277 yıllarında Anadolu bu kez Galatlar'ın istilasına uğradığında Parion'da bundan etkilenmiş olmalıdır³⁸.

MÖ 190 yılında Romalılar ile Seleukos kralı III. Antiokhos arasında yaşanan Magnesia Savaşı'nı Roma'nın kazanmasının ardından (MÖ 188) Apameia Barışı yapılmıştır. Apameia Barışı (MÖ 188) sonrası, Hellespontos ve çevresini ele geçiren Eumenes I (MÖ 263-241) ve ardından Attalos I (MÖ 241-197) döneminde Troas Bölgesi de Bergama Krallığı'nın egemenliğine girmiştir. MÖ 133'de Attalos III'ün (MÖ 139 - 133) vasiyeti ile Bergama'nın yönetiminin Roma İmparatorluğu'na bırakılmasıyla kent de Roma'nın idaresine geçmiştir³⁹.

³⁴ Aeneas Tacticus, *Asclepiodotus and Onasander*, Translated: Illinois Greek Club, Loeb Classical Library, 1923, I, 1-3.

³⁵ S. Lloyd, *Türkiye'nin Tarihi, Bir Gezginin Gözüyle Anadolu Uygarlıkları*, (Çev. E. Varinlioğlu), 1997, s. 172; D. Magie, *Anadolu'da Romalılar 3, Batı Anadolu Kent Devletleri*, (Çev. N. Başgelen), 2003, s. 26.

³⁶ L. Roberts, *Monnais Antiques en Troade*, 1966, s. 20.

³⁷ Çelikbaş, s. 22.

³⁸ A. M. Mansel, *Ege ve Yunan Tarihi*, 1995, s. 471; Kasapoğlu, s. 12.

³⁹ Başaran, *Geçmişten Günümüze Bayramiç, Tarihi-Coğrafyası ve Arkeolojisi*, s. 18.

MÖ 89 ile 73 yılları arasında I. Mithridates Savaşı sırasında, Aleksandreia Troas, Parion, Lampsakos ve İlion'un konumları göz önünde bulundurularak bu şehirlere Roma tarafından bağımsızlık verilmiştir. Böylece Roma Marmara Denizi kıyılarında doğudan batıya doğru Kios, Apemeia, Kyzikos, Parion, Lampsakos ve İlion şehirleri ile bir savunma hattı kurmuşlardır⁴⁰.

Parion'da ele geçen sikkelerde yer alan CGIP (Colonia Gemella Iulia Pariana) ve CGIHP (Colonia Gemella Iulia Hadriana Pariana) lejandlarından ilki Caesar ya da Augustus; ikincisi ise Hadrian döneminde olmak üzere kente iki kez koloni statüsü verildiği anlaşılmaktadır⁴¹.

Doğu Roma Dönemi'nde ise büyük bir kilise yapıldığı bilinen Parion'un önemli bir piskoposluk merkezi olduğu ve MS 312-330 yılları arasında Eustathius'un Parion piskoposu olarak atandığı belirtilmektedir⁴². Kent Bizans İmparatoru Constantine Porphyrogenetos zamanında (MS 911- 959) "başpiskoposluk" merkezidir.⁴³

IV. PARİON GÜNEY NEKROPOLÜ

Antik kentin güney kapısı ve bunun doğusundaki tepeler arasındaki, küçük bir vadi içerisinde yer alan Parion Güney Nekropolü'ne bugünkü Kemer Köyü mezarlığından sonraki, sağa doğru girilen ilk sapaktan hemen sonra ulaşılabilir. Nekropol'ün kuzeyini, içerisinde yer aldığı vadinin kuzey yamacı ve muhtemelen bu yamacın üst kısmında yer alan antik kentin güney surları sınırlandırırken; güney sınırının bugünkü modern köy mezarlığının bulunduğu kısma kadar uzadığı tahmin edilmektedir. Nekropolün bulunduğu alandaki güneye ve batıya doğru olan sert eğimden dolayı mezarlar, yamaç üzerine açılan küçük çukurlara yerleştirilmişlerdir (**Levha 2a**). Bu alanda 2004 yılında yapılmak istenilen okul inşaatı için açılan temel çalışmaları sırasında kaldırılan hafriyatla yamacın bir kısmı iş makinesiyle yaklaşık 5-7 m. kadar alınarak bu kısımdaki Geç Roma ve Bizans tabakaları tamamen ortadan

⁴⁰ H. Palaz Erdemir, "Roma'nın Küçük Asya'da İdari Bir Meselesi: Bağımsız Şehirler", *Adalya* 7, 2004, s. 173.

⁴¹ Çelikbaş, s. 15.

⁴² W.M. Ramsay, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, (Çev. M. Pektaş), 1960, s. 173.

⁴³ H. Schliemann, *Ilios, The City and Country of the Trojans*, 1881; Keleş, "Giriş", *Coğrafik Özellikler*, s. 25.

kaldırılmıştır. 2005-2012 yıllarında yapılan çalışmalarda, birçoğu üst üste gelerek birbirini tahrip etmiş vaziyette, çok sayıda mezar ortaya çıkarılmıştır.

A. Mezar Tipleri ve Gümü Gelenekleri:

Parion Güney Nekropolü'nde, 2005-2012 yılları arasında yapılan çalışmalarda, tam anlamıyla mezar olarak nitelendirilebilecek, 150 den fazla mezar ortaya çıkarılmıştır. Bu mezarlardan, 10'unu Taş Sandık Mezarlar oluştururken, Lahit, biri Pithos Mezar, biri Amphora Mezar ve 11'i Urne Mezar, geri kalan 105'i ise Kiremit Mezar, Basit Toprak Mezar ve Ahşap Tabut Mezar tipindedir (**Levha 2b**). Bir kısmı halen nekropolde bulunan mezarların mimarisi şu şekildedir. (**Levha 3, 4**);

1. Anıt Mezar (Sunak?)
2. Lahit
3. Taş Sandık Mezar
4. Taş Örgü Mezar
5. Kiremit Mezar
  - a. Düz Semerdam Kiremit Mezar
  - b. Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar
6. Pithos Mezar
7. Amphora Mezar
8. Basit Toprak Mezar
  - a. Tekli Gümüye Sahip Basit Toprak Mezar
  - b. Çoklu Gümüye Sahip Basit Toprak Mezar
9. Ahşap Tabut Mezar
10. Urne Mezar

Bu kadar zengin bir mimari çeşitliliğe sahip olan Parion Güney Nekropolünde, doğrudan ceset gömü anlamına gelen "*inhumasyon*" gömü ve cesedin yakılarak gömülmesi anlamına gelen "*kremasyon*" gömü geleneklerinin her ikisi de hemen her kullanım evresinde bir arada kullanılmışlardır. Ancak, bugüne kadar ele geçen veriler ışığında, kremasyon gömünün en yaygın olarak kullanıldığı dönem, Parion Güney Nekropolü için kesinlikle Roma Dönemi olmalıdır.

Parion Güney Nekropolü'ndeki kremasyon gömü uygulamasında iki farklı yöntem kullanılmıştır: Bunlardan ilki olan "*birincil kremasyon*"⁴⁴ da, nekropol alanı içerisinde yaklaşık 200x90 cm. ölçülerinde, yanma işlemi sırasında sirkülasyonu sağlamak amacıyla tabana doğru daralır biçimde açılan çukur içerisine, önce yanmayı sağlayacak kalın ağaç dalları ya da kütükler sonra tutuşmayı kolaylaştıracak çalı çırpı yerleştirilir, daha sonra bu odun yığını üzerine ceset yatırılırdı. Bu çukur içerisinde ceset yakıldıktan sonra küller mezarın ortasına doğru toplanır, ölü hediyeleri bırakılır ve üzeri kiremitlerle kapatıldıktan sonra gömü çukuru tekrar önceden kazılan toprakla doldurulurdu. Bu mezarlarda "*birincil kremasyon*" yapıldığının kesin kanıtı olarak gömü çukurlarının kenar kısımlarında yaklaşık 5 cm. kalınlığında yanık toprak katmanı izine ve mezar tabanlarında çapları yaklaşık 5-10 cm. olan yanık kütük kalıntılarına rastlanmıştır (**Levha 5a**).

Urne Mezarlarda uygulanan "*ikincil kremasyon*"da ise, nekropol içerisinde belirlenen yakma-kremasyon alanlarında ceset yakıldıktan sonra arta kalan küller ve kemikler toplanarak bir urne kabı içerisine konulmakta ve bu urne kabı nekropolde açılan başka bir çukur içerisine yerleştirilip üzeri toprakla örtülmekteydi. Parion Güney Nekropolünde üç farklı kısımda belirlenen kremasyon alanları, bu işlem için kullanılmış olmalıdır. Özellikle TSM1-4'ün kuzeybatısında yer alan 220x100x20 cm. ölçülerindeki yanık tabakası içerisindeki, odunların ızgara biçiminde yerleştirildiğini gösteren kalıntılar bu kısmın bir kremasyon alanı olduğunun açıkça ortaya koymaktadır⁴⁵ (**Levha 5b**). Ayrıca urne çukurlarında yakma işleminin gerçekleştirildiğini gösterir nitelikte izlerin bulunmayışı da, *ikincil kremasyon*'un belli alanlarda yapıldığını ispatlar niteliktedir.

Parion Güney Nekropolü mezar tipolojisi, uygulanan gömü tipleri ve gelenekleri ile ilgili dönemseller dağılımlar ise şu şekildedir;

1. Arkaik Dönem

⁴⁴ Birincil Kremasyon: Cesedin, nekropolde kendi mezar çukuru içerisinde yakılarak aynı gömü çukurunda kremasyon kalıntılarının üzerinin herhangi bir kapama elemanı ile kapatılması ya da toplanan kalıntıların bir urne (kül kabı) içerisine doldurularak aynı gömü çukuruna gömülmesi olarak tanımlanan kremasyon türüdür.

⁴⁵ Buradaki odunlar Myson Ressamı'nın kırmızı figür tekniğinde yaptığı bir karınlı amphora üzerindeki Kroisos'un yakılması sahnesindeki gibi ızgara sisteminde yerleştirilmiştir. J. Boardman, *Kırmızı Figürlü Atina Vazoları*, 2002. Res. 171.

Kazı çalışmalarının ilk beş yılında elde edilen verilere göre; alandaki en erken dönem kullanımı, ele geçen seramik parçaları ışığında, M.Ö.7. yüzyıla tarihlenmektedir. Bu dönem kullanımına ait bazı seramik parçalarının dağınık olarak ele geçmesine rağmen bunların ait oldukları, sağlam vaziyette herhangi bir mezar henüz belirlenememiştir. Ancak bu dönem kullanımıyla ilgili olarak, kremasyon kalıntıları içerisinde ele geçtikleri için urne kabı olarak ya da kremasyon ritüeliyle ilgili olarak kullanıldıkları düşünülen krater, oinochoe, skyphos, aryballos türü kaplara ait parçaların ele geçmesini göz önünde bulundurarak, bu dönemde kremasyon gömü geleneğinin uygulandığını söylemek mümkündür.

M.Ö.6. yüzyıla ait çok az sayıda mezar ortaya çıkarılmıştır. Aslında bunun sebebi, bu dönem kullanımının azlığından ziyade, alanda sadece kuzey kesimdeki karolajlarda ana toprağa ulaşılabilmiş olması ve sonraki dönem kullanımlarının yoğun tahribatıdır. Güney nekropolün sağlam olarak ele geçen en erken dönem mezarları olan iki lahit L2 ve L3 olarak adlandırılmış olup; her ikisi de, kireç taşıdan monolit birer tekneye ve omurgalı olarak nitelendirdiğimiz birer kapağa sahiptir (**Levha 6a**). Kalkerden yapılmış olan bu iki lahitten L2 den baş kısmı doğuda sırtüstü kollar iki yanına uzatılmış yetişkin bir kadına ait iskelet ile bronz bir iğne, ağırşak ve kandil benzeri bir seramik kap, L3 den ise baş kısmı kuzeyde sırt üstü kollar iki yana gelecek vaziyette yatırılmış yetişkin bir erkeğe ait iskelet ile siyah figür tekniğinde boyanmış M.Ö.520-510'lara tarihlenebilen bir lekythos (**Levha 6b**) ve ahşap saplı bronz bir strigilis ele geçmiştir⁴⁶. Bu iki mezardan elde edilen veriler her ikisinin de M.Ö.6.yüzyılın son çeyreğine ait olduklarını göstermekle birlikte, her iki mezarda da ele geçen küçük bronz iğneler ile iskeletlerin etrafı ve üzerlerinde çok az belirgin olan tekstil kalıntıları bu dönemde ölümlerin bir tür kumaşa sarılarak gömüldüklerini, başuçlarında bulunan küçük iğnelerin de bu kumaşın bağlandığı yere iliştiirildiğini göstermektedir. Bu döneme ait mezarlarda ele geçen bulgular, ölü hediyelerinin ölen kişinin cinsiyeti ve mesleği-uğraşına göre farklılık gösterdiğini gözler önüne sermektedir. Bu iki mezar dışında, lahit teknesi ve kapağının tip benzerliğinden dolayı aynı döneme ait olduğu düşünülen bir başka lahit de müze kurtarma kazılarında ortaya

⁴⁶ Lekythos benzerleri için bkz E. Gjerstad, *Greek Geometric and Archaic Pottery found in Cyprus*, 1977, s. 54, Pl.LXIV-4-5; Mary B. Moore, Mary Zelia Pease Philippides, "Dietrich von Bothmer Attic Black-Figured Pottery", *The Athenian Agora*, Vol. XXIII, 1986, Princeton – New Jersey., 208, Cat. No: 831, Pl. 77.

çıkarılmıştır⁴⁷. Bu üç lahitten her biri farklı bir yöne baktığından, ilk kullanım evresinde mezarlarda her hangi bir yön birliğinin olmadığı anlaşılmaktadır. Bu lahit kapaklarının tipolojik olarak benzerlerine Korint Kuzey Nekropolü'nde⁴⁸ ve aynı bölgede Çan ilçesinde ele geçen Altıkulaç örneğinde⁴⁹ rastlamak mümkündür. Bunların yanı sıra L2 ve L3 ile aynı doğrultuda olup; yine ana toprak içerisinde açılmış bir çukura yerleştirildiği anlaşılan oldukça büyük boyutlu bir pithosun kullanıldığı PM1'in de, bulunduğu katman ve onu tahrip eden mezarlar göz önünde bulundurulduğunda, M.Ö.6.-5. yy'a tarihlendiği düşünülerek yine bu dönemde inhumasyon yetişkin gömülerinde büyük boyutlu pithosların kullanıldığı anlaşılmaktadır (**Levha 7a**). Son olarak 2012 yılı çalışmalarında ortaya çıkarılan inhumasyon gömünün uygulandığı yetişkin bir bireye ait M171 nolu basit moloz taş mezar çevrili mezar, içerisinde ele geçen ölü hediyesi olarak mezarın ayakucuna bırakılmış bir oinochoe ve başucuna bırakılmış, çalışmaya konu eserler arasında yer alan 3 aryballos ile, Arkaik Dönemde kullanılan bir başka yetişkin mezar tipini sunmaktadır (**Levha 7b**). M.Ö.500-480'lere tarihlenen Samos A tipi bir lekythosa⁵⁰ (**Levha 8a**) sahip olan M148 ise, dönemin sonlarında inhumasyon gömünün uygulandığı Basit Toprak Mezar tipinin ölü gömme geleneklerinde kullanılmış olduğunu göstermektedir.

Arkaik Döneme ait inhumasyon gömünün uygulandığı bebek mezarları ise genel bir isimlendirme ile Amphora Mezar (AMP) olarak adlandırılan mezar tipine sahip olup, bu tipte 2011 ve 2012 yıllarında ortaya çıkarılan 5 bebek mezarı bulunmaktadır. AMP3, AMP4, AMP5, AMP6 ve AMP7 olarak adlandırılan bu mezarlardan özellikle AMP6 nolu hydrianın gövdesinde bulunan iki delik ritüellerle alakalı olarak, bunların, ölünün ruhunun çıkışını sağlama amaçlı açılmış oldukları düşüncesini akla getirmektedir (**Levha 8b, 9a**). Bu dönemde bebek gömüleri için kullanılan Amphora – Hydria Mezarların yanı sıra büyük boyutlu pithoslar ile yetişkin mezarlarında da kullanılan omurga kapaklı lahitlerin kullanıldığı çocuk mezarlarının varlığını gösteren

⁴⁷ C. Kozanlı, "Kuzey Troas'ın Zengin Kenti: Parion" *İdol*, 28, s. 28-29.

⁴⁸ Carl W. Blegen, Hazel Palmer, Rodney S. Young, "The North Cemetery", *Corinth*, Vol.13, 1964. Pl. 16 Grave 242.

⁴⁹ N. Sevinç-R. Körpe-M. Tombul-C.B. Rose-D. Strahan-H. Kiesewetter-J. Wallrodt, "A New Painted Graeco-Persian Sarcophagus from Çan", *Studia Troica 11*, s. 383-420, 2001. 389, Fig.4.

⁵⁰ İlknur Özgen – Jean Öztürk, *Heritage Recovered the Lydian Treasure*, İstanbul 1996, s.52, Fig. 107; Hayriye Temiz, *Uşak Müzesi'nden Bir Grup Koku Kabı ve Lydia Parfüm Endüstrisi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara 2007, Lev. 4.1.

iki mezar ortaya çıkarılmıştır. L4 (Lahit) ve PM2 (Pithos Mezar) olarak adlandırılan bu mezardan PM2’den çocuk kemikleri ile ölü hediyesi olarak bırakılmış aşık kemikleri ve mezar sahibinin bir kız çocuğu olduğunu gösteren küçük bronz bir bilezik; L2’den ise küçük bir bronz yüzük, iki bronz askılı obje, küçük bir alabastron ve etrafında yine aşık kemikleri ele geçmiştir (**Levha 9b, 10a**).

M.Ö.6. yüzyılda Parion Güney Nekropolü’nde inhumasyon gömünün uygulandığını gösteren bu mezarların yanı sıra, kremasyon gömünün de uygulandığını gösteren "krematoryum"lar belirlenmiştir. Bu alanlardan ele geçen kremasyon kalıntıları içerisinde, urne kabı olarak kullanılmış ya da kremasyon ritüeli esnasında içerindeki sıvılar boşaldıktan sonra kremasyon alanına atılarak kırılmış, çalışmaya konu destekli krater, olpe, oinochoe gibi değişik formlardaki kaplara ait parçalar ile M.Ö.6. yüzyıla ait dalgalı çizgi bezekli hydria⁵¹ formundaki urne kabına sahip UM15 bu dönemde inhumasyon gömünün yanı sıra kremasyon gömünün de uygulandığının en önemli arkeolojik kanıtlarıdır(**Levha 10b**). UM15 bu dönemde ikincil kremasyonun varlığını net olarak ortaya koymasına rağmen, birincil kremasyonun varlığını kesinleştirebilecek bulgular henüz ele geçmemiştir. Bu döneme ait tek in-situ durumlu kremasyon mezar olan UM15’den ele geçen urne kabı olarak kullanılmış hydria, dikey vaziyette gömü çukuruna yerleştirilmiş olup; urne kabı dışında herhangi bir ölü hediyesine sahip değildir. Bu durumda kremasyon alanlarında ele geçen seramik kap parçalarını da göz önünde bulundurarak, bu dönem kremasyon gömülerinde kremasyon işlemi esnasında yanan kalıntıların üzerine sıvı libasyonu işlemi sonrasında kullanılan kapların kırılarak atıldığı ve bu işlemin ritüelin bir parçası olarak düşünülüp urnenin gömüldüğü çukura ayrıca ölü hediyesi bırakılmadığı düşünülebilir. Arkaik Döneme ait tek in-situ mezar olan UM15 içerisinde ele geçen yetişkin bir bireye ait yanmış kemik kalıntıları ile yine aynı döneme ait seramik parçaları ile birlikte kremasyon alanlarından ele geçen büyük bir ihtimalle yetişkin bireylere ait oldukları düşünülen yanık kemik parçaları, bu dönemde yetişkin bireyler için kremasyon gömü geleneğinin uygulandığını; en azından şimdiye kadar elde edilen veriler ışığında bu dönemde çocuklar için kremasyon uygulanmasının olmadığını düşündürmektedir.

⁵¹ Hydria benzerleri için bkz Brian A. Sparkes – Lucky Talcott, “Black and Plain Pottery of the 6th and 5th Centuries B.C.” *The Athenian Agora*, Vol. XII, Princeton – New Jersey 1970, 947, Cat. No: 1579-1582-1585, Pl. 70; Uzun 2007, s.75, Fig. 41.

Bu dönemin en ilginç gömü uygulamalarından birini de, mezar tip açısından bebek mezarları ile aynı kodlamaya sahip AMP2 nolu mezar oluşturmaktadır. Orta büyüklükte bir amphora gövdesinin kullanıldığı mezarın iç kısmından uzun boyunlu bir aryballos, maşrapa türü gri seramik ve köpek kafatası ele geçmiştir. Mezar içerisinden köpeğe ait kafatası dışında kemik parçası ele geçmemesi mezarın bir köpek mezarı olduğunu ve Arkaik Dönemde Parion'da köpek kültürünün varlığına işaret etmektedir. Ancak bebek kemiklerinin çoğunlukla tamamen erimiş olduğu bebek mezarlarının varlığını da düşünerek mezarın bir bebek mezarı olduğu ve belkide köpeğin de bebeğin çıkacağı öteki dünya yolculuğunda ona refaket edecek koruyucu olarak amphora içerisine bebekle birlikte gömüldüğü düşüncesini de akla getirmektedir (**Levha 11a**).

Arkaik Döneme ait ortaya çıkarılan mezarların hiç birinde sikke ele geçmemesi, en azından şimdiye kadar elde edilen veriler ışığında, Arkaik Dönem içerisinde Parion ölü gömme geleneklerinde "kharon sikkesi" geleneğinin olmadığını göstermektedir.

2. Klasik Dönem

Arkaik Dönem mezarlarında olduğu gibi bu döneme ait mezarlar için de, henüz tamamı ortaya çıkarılmamış bir katmanda yer almalarının olumsuzluğu sonucu, sayıca az olduklarını belirtmek gerekmektedir. Bu döneme ait toplam 6 mezar ortaya çıkarılmış olup; bu mezarlardan ikisi ikincil kremasyonun uygulandığı Urne Mezar, biri Basit Toprak Mezar, biri Amphora Mezar diğeri ise Kiremit Mezar tipindedir.

Bu döneme ait inhumasyon gömününün uygulandığını Basit Toprak Mezar tipindeki M129'un doğu yarısını oluşturan gövde ve baş kısmı, 2009 yılında açılan ve Hellenistik Döneme tarihlenen TSM11-12 tarafından tahrip edilmiş olup, iskeletin ayakucunda ele geçen tek ölü hediyesi olan kandil⁵² M.Ö. 480-415 aralığına tarihlenmektedir (**Levha 11b**). İlk veriler ışığında yetişkin bir erkeğe ait olduğu belirlenen iskelet bu dönemde yetişkinler için inhumasyon gömü geleneğinin uygulandığını ve ölü hediyesi olarak kullanılan kandilin ölünün ayak ucuna bırakıldığını göstermektedir. Yine bir Hellenistik mezar tarafından tahrip edilmiş olan, Erken Hellenistik Döneme tarihlenen TSM3-4 nolu taş sandık mezarların bu mezar için terminus ante quem olduğu göz önünde bulundurularak, M.Ö.5.-4. yüzyıla

⁵² Kandilin benzerleri için bkz, Richard Hubbard Howland, "Greek Lamps and Their Survivals", *Athenian Agora*, Vol. IV, 1958, pl. 34, 168.

tarihlendiğimiz M94 ise, Tabanı Kiremit Döşeli Düz Semerdam Kiremit Mezar tipindedir (**Levha 12a**). Mezar tipi için uygun görülen başlıktan da anlaşılacağı üzere, tabanına düz çatı kiremidi döşendikten sonra ölünün yatırıldığı mezarda, üst kısım birbirine semerdam biçimde çatılmış kiremitlerle kapatılmıştır. Doğu-batı doğrultusunda uzanan mezar içerisinde sırt üstü yatırılan ölünün baş kısmı doğuda yer almakla birlikte, bu kısım yukarıda belirtildiği gibi Hellenistik Dönem Mezarları tarafından tahrip edilmiştir. Mezarın sağlam olarak ele geçen batı yarısında bulunan ayak ve bacak kemiklerinden anlaşıldığı kadarıyla, oldukça iri yapılı bir yetişkin erkeğe ait olduğu düşünülen iskelete ait parçalar dışında, her hangi bir ölü hediyesi ele geçmemiştir. Yukarıda bahsedilen M94 ve M129 nolu mezarların her ikisi de göz önüne alındığında, Klasik Dönem içerisinde Parion Güney Nekropolü'nde yetişkin bireyler için inhumasyon gömü geleneğinin uygulandığını, en azından bu iki mezar nezdinde doğu-batı doğrultulu bir yön birliğinin olduğunu ve ölü hediyesi olarak kandil dışında herhangi bir ölü hediyesinin mezarlara bırakılmadığını söylemek mümkün olacaktır.

Klasik Dönem içerisinde çocuk mezarlarında uygulanan mezar tipi ve gömü geleneği hakkında veri sunan tek mezar AMP1 nolu Amphora Mezardır. Bu mezar nekropolde yapılan 5 yıllık çalışma sürecinde ele geçen Klasik Dönem çocuk mezarıdır (**Levha 12b**). Gömü için kullanılan amphoranın tarihlendiği M.Ö.5. yy'ın son çeyreği ile M.Ö.4. yy'ın ilk çeyreği olarak belirtilen tarih aralığı göz önünde bulundurularak, AMP1'in iç kısmında ele geçen küçük kaval kemikleri ile diğer iskelet parçaları, mezarın 1-1,5 yaşlarında bir çocuğa ait olduğunu göstermiştir⁵³. Ölünün amphora içerisine yerleştirilmesi için kulp omuz aralığındaki kısımdan kap kırılıp ölü içerisine yerleştirildikten sonra, ağız kısmı kuzeye gelecek biçimde yatırılmış ve bu parça tekrar yerine konup kabın ağız kısmı ve etrafı ile kısmen de üzeri moloz taşlarla çevrelenip kapatıldıktan sonra, üzeri toprakla kapatılmıştır. Mezardan elde edilen veriler Klasik Dönem içerisinde çocuk gömüleri için bu tipte kapların kullanıldığı inhumasyon gömü geleneğinin uygulandığını ve en azından bu mezar için her hangi bir ölü hediyesinin bırakılmadığını gözler önüne sermektedir.

⁵³ Amphora'nın benzerleri için bkz. Ivaylo Lozanov, "On The Import Amphorae in Thrace (6.-3. Centuries B.C.)", (Ed. Dominuque Kassab Tezgör-Nino Inaishvili), *Patabs I – Production and Trade of Amphorae in The Black Sea, Varia Anatolica XXI*, Paris 2010, 92, Pl. 51.2-3.

Nekropol'ün ikinci kullanım evresi olan Klasik Dönem içerisinde kremasyon gömü geleneğinin de uygulandığını gösteren iki Urne Mezar ortaya çıkarılmıştır. Bu urne mezarların her ikisinde de ikincil kremasyon uygulanmış olup; bunlardan UM14 M.Ö.5. yüzyılın ortalarına⁵⁴, UM13 ise Klasik Dönemin sonları olan M.Ö.350-320'lere⁵⁵ tarihlenmektedir (**Levha 13a**). Bu iki mezarda kullanılan urne kaplarından elde edilen tarihlerden ve her iki urne içerisinden ele geçen yetişkin bireylere ait yanık kemik parçalarından anlaşıldığı üzere, Klasik Dönem içerisinde M.Ö.5. yüzyılda ve M.Ö.4. yüzyılda, Parion Güney Nekropolü'nde yetişkin gömülerinde ikincil kremasyon gömü geleneğinin uygulandığını söylemek mümkündür. Urne mezarlardan UM13 hemen yan kısmına bırakılmış geniş ağızlı iki küçük kulplu bir kap olan khytra formundaki bir kaptan oluşan ölü hediyesine sahip olup; urne içerisine kremasyon sonrası küller konduktan sonra, kap dikine vaziyette gömü çukuruna yerleştirilip, üzeri toprakla kapatılmıştır. UM14 ise, herhangi bir ölü hediyesine sahip olmayıp, yine dik vaziyette gömü çukuruna yerleştirilmiş, oinochoe formundaki urne kabının ağzına, ağız çapına yakın çapta üzerinde sarmal bezemeler yer alan ince bir bronz kapak kapatılıp, etrafı kayrak taşlarla çevrildikten sonra gömü çukurunun üzeri kapatılmıştır.

Nekropolün Klasik Dönem kullanımıyla ilgili bir diğer önemli kanıt ise, 2007 yılında bir kısmı belirlenen ve daha sonraki dönem çalışmalarında devamı çıkarılan, Taş Döşeli Yolun altından devam edip, Hellenistik Dönem içerisinde M.Ö.2. yüzyıla ait olduğu düşünülen M102 nolu mezar ve Erken Hellenistik Döneme ait TSM3-4'den önce yapıldığı anlaşılan tek sıra moloz taş duvarlardır (**Levha 13b**). Hellenistik Dönem daha öncesine ait bir aile mezarını çevrelediği düşünülen bu moloz taş dizisinin olasılıkla Klasik Dönem ya da daha öncesine ait olduğunu söylemek mümkündür. Bu tarihin özellikle Klasik Dönem olarak önerilmesinin nedeni M94'ün seviye itibarıyla bu moloz taş dizisi ile yakın kotta olmasıdır. Ancak tek sıra moloz taş dizisinden oluşan bu çevre duvarının devam eden kısımlarındaki, alandaki yoğun kullanımdan kaynaklanan tahribattan dolayı tam olarak sınırları belirgin olmadığı için, kesin veriler elde etmek şimdilik mümkün olmamıştır.

Klasik Döneme ait yukarıda belirtilen mezarların hiçbirinde ölü gömme gelenekleri içerisinde "kharon sikkesi" olarak tanımlanan sikkelere rastlanmamış

⁵⁴ Sparkes-Talcott 1970, pl. 60, 1445.

⁵⁵ Sparkes-Talcott 1970, pl. 73, 1619,1621.

olmasına rağmen, 2009 yılı çalışmalarında mezar kontekstleri dışında ele geçen, ön yüzünde boğa, arka yüzünde sunak betimi yer alan ve Klasik Dönem Parion sikkelerinden olan bir sikke (**Levha 14a**) bu dönemde kharon sikkesi geleneğinin Parion Güney Nekropolü'nde uygulanmaya başlanmış olabileceği ihtimalini akla getirmektedir. Fakat bu görüş şimdilik, zayıf bir ihtimalden öteye gitmemektedir.

3. Hellenistik Dönem

Nekropolde 2005-2009 yılları arasında yapılan çalışmalarda, in-situ durumda ve buluntularıyla kesin olarak bu döneme ait olduğu belirlenmiş olan toplam 13 adet mezar ortaya çıkarılmıştır. Bu mezarlardan sekizi Taş Sandık Mezar, üçü Düz Semerdam Kiremit Mezar ve son ikisi ise Urne Mezar tipindedir (**Levha 3, 4**).

Bu döneme ait mezarlardan büyük bir çoğunluğunu oluşturan Taş Sandık Mezarlar, her biri düzgün şekilde işlenmiş ortalama 11 cm. kalınlığa sahip, TSM11 ve TSM12'dekiler mermer; diğer altısı ise, kumtaşı plakalardan iki uzun kenarda yer alanların uçlarındaki 15-20 cm.'lik kısımların yaklaşık 3-4 cm. yontulmasıyla oluşturulan oyuklara, kısa kenar plakalarının geçirilmesiyle oluşturulmuş tekneye sahip, sandık biçimindeki mezarlardır (**Levha 14b**). Taş sandıkların bazılarının üzerleri, iki ya da üç parçadan, bazıları ise tek parçadan oluşan, kırma çatı şeklinde düzenlenmiş kumtaşı veya mermer plakalarla kapatılmıştır. Mezarlardan bazılarının tabanları yine kumtaşı plakalardan oluşmaktayken, bazıları toprak zemine sahiplerdir. Taş sandık mezarları oluşturan kumtaşı ve mermer plakalarda herhangi bir bağlantı elemanı kullanılmamıştır ve yerleştirildikleri alanda dört yandan toprakla desteklenmiştir. Bununla birlikte, bazı taş sandıklar yan yana yerleştirilerek bir kenarlarında ortak malzeme kullanılmıştır⁵⁶.

Bu tipteki mezarlardan nekropolde 2005 yılında ilk ortaya çıkarılan grubu oluşturan TSM1-2-3-4 nolu mezarlardan TSM1, ince şerit biçimli uçları oval şekilde sonlanan, üzerinde zeytin yaprağı, mersin yaprağı, baklava dilimi ve yarım baklava dilimi biçimli 169 adet yaprak ve bunların orta kısmında bir rozet yer alan altın bir diadem, iki ucu boğa başı protomlu altın bir kolye, Eros figürlü bir çift altın küpe, Helios başı betimli altın bir pul, üç altın iğne, iğ gövdeli bir unguentarium, bir alabastron, bir kapaklı pyksis ve bir kandilden oluşan zengin ölü hediyelerine sahip

⁵⁶ Kasapoğlu 2007, 485.

yetişkin bir kadına aittir. Mezarın tabanının kumtaşı plaka ile kapatılmasından dolayı, iç kısmında kalan su ve balçık dolayısıyla tamamen erimiş vaziyetteki iskeletin yetişkin bir kadına ait olduğunu ancak ele geçen ölü hediyelerinden anlamak mümkün olmuştur. Bu mezarın hemen doğusunda yer alan TSM2’de ise, asıl mezar sahibine ait tek in-situ buluntu baş kısmından ele geçen ölünün ağzına konmuş, tek yüzünde yine hayvan betimi yer alan altın bir aplik ele geçerken, bir erkeğe ait olduğu düşünülen bu ilk gömüden kısa bir zaman sonra iki farklı zaman aralığında mezar içerisinde ölünün ayakucu olan güney uca bırakılmış urne kabı olarak kullanılmış bronz bir Amphora ile toplu şekilde yer alan yetişkin bir bireye ait yanık kemik parçaları ele geçirilmiştir (**Levha15 a**). Mezarda tespit edilen tüm bu veriler, mezarın üç farklı zaman aralığında üç farklı birey için kullanıldığını göstermesinin yanı sıra, dönemin gömü geleneklerinin anlaşılabilmesi içinde önemli ipuçları da vermektedir.

TSM1’in batısında yer alan ve bir diğer kadın mezarı olan TSM3, bir ucu aslan, bir ucu yaban keçisi protomlu altın bir kolye, aslan başı protomlu bir çift altın küpe, akik taşlı altın bir yüzük, kharon sikkesi olarak bırakılmış Apollon başı betimli altın bir aplik ve bronz bir aynadan oluşan ölü hediyelerine sahipken, bunun hemen kuzey bitişiğinde yer alan TSM4’den ise, herhangi bir buluntu ele geçmemiştir. Birbirine bitişik bu dört mezar, içlerinden ele geçen buluntularından anlaşıldığı kadarıyla, Hellenistik Dönem başlarında kentin ileri gelenlerinden, hatta olasılıkla da yönetici tabakasından bir aileye ait, "aile mezarlığı" olmalıdır.

2005 yılı çalışmalarında bir arada ele geçen bu dört taş sandık mezardan sonra diğer dört çalışma döneminde yapılan çalışmalarda da in-situ durumda dört taş sandık mezar daha açılmıştır. Bu mezarlardan TSM8 kapak kısmındaki tahribattan da anlaşıldığı üzere, Roma Dönemi’nde ve olasılıkla da M.S.1. yüzyılda soyularak içerisindeki ölü hediyelerinin bir kısmı alınmış ve iskelete ait kemikler dağıtılmıştır. Mezar içerisinden dağınık vaziyetteki kemiklerin arasından aslan başı protomlu bir altın küpe, iğ gövdeli bir unguentarium ile kemik bir toka ele geçmiştir (**Levha 15b**). Buluntuları ışığında M.Ö.3. yüzyıl başlarına tarihlenen mezar tek parça halinde kırma çatı biçimli kapağa sahip olup, zemininde kumtaşı plaka yer almaktadır. Dönem içerisinde aynı tarihe ait taş sandık mezarlar olan TSM11 ve TSM12 de, TSM1-2-3-4’de olduğu gibi yan yana gömülmüşlerdir (**Levha 16a**). Ancak bu iki mezarda kullanılan plakalar diğerleri gibi kumtaşı değil, mermer plakalardır. Bu iki mezardan güneydeki

kuzeydekinden daha önce gömülmüş olup; mermer plakalardaki işçilik açısından kuzeydeki TSM12'den daha ince bir işçiliğe sahiptir. Mezar içerisinde baş kısmı doğuda; sırtüstü, kollar iki yana gelecek şekilde yatırılmış, baş kısmında çalı yaprağı biçimli yaprakları olan bir altın taçtan oluşan tek ölü hediyesine sahip, yetişkin bir kadın iskeleti ele geçmiştir (**Levha 16b**). Ölü hediyesi olan altın tacın işçiliği göz önünde bulundurulduğunda, M.Ö.4. yüzyıl sonları ile M.Ö.3. yüzyıl başları aralığında bir döneme ait olduğu anlaşılan mezarın, kuzey kenarına bitişik vaziyetteki TSM11'de ise, baş kısmı batıda; sırt üstü, kollar iki yana uzatılmış, yetişkin bir erkek olan asıl mezar sahibine ait iskelet ile biri sol kolu üzerinde, diğeri bacakları üzerinde altın kaplama, pişmiş toprak boncukların bronz uçlar yardımıyla bronz bir şeride tutturulduğu, "imitasyon" olarak da nitelendirilebilecek bir pazubent ile taca ait olduğu düşünülen parçalar ve demir bir "strigilis" ele geçmiştir. Demir strigilisinden dolayı sporcu bir erkek olduğu anlaşılan mezar sahibinin, ilk gömüsünden çok kısa bir zaman sonra mezarın tek parça halindeki kapağı doğu uçtan kırılarak mezar içerisine bırakılmış M.Ö.330-300 yıllarına ait urne kabı olarak kullanılmış bir hydria da mezarın ayakucundan ele geçmiştir⁵⁷. Mezarın ikinci kez kullanımında konulan bu urne bırakılırken kapakta açılan açıklık yeterince büyük olmadığından urne kabı kırılarak mezar içerisine bırakılmış, daha sonra kapağın kırılan kısmı tekrar kopan parçalarla kapatılıp, çatlak kısımlar kil ile sıvanmıştır. Ortaya çıkarılan en geç dönem taş sandık mezarı olan TSM9, yine yetişkin bir kadına ait olup; mezar içerisinde baş kısmı doğudaki iskeletin baş-alın kısmından bazıları yuvarlak bazıları kare farklı büyüklükteki aplikler ve aralarına konmuş boru-boncuklardan oluşan altın bir taç, Eros figürlü bir çift altın küpe ile sol el yüzük parmağında geniş kaşlı bir altın yüzükten oluşan ölü hediyesine sahiptir. Eros figürlü küpelerdeki işçilikten anlaşıldığı kadarıyla, M.Ö.3. yüzyıl ortaları ya da ikinci yarısına ait olduğu anlaşılan mezardaki iskelet, alandaki yoğun nem ve sudan dolayı aşırı derecede dağılmıştır.

Yukarıda bahsettiğimiz sekiz Taş Sandık Mezar'da da asıl ve ilk kullanımlarında inhumasyon gömü geleneği uygulanmış olup; mezarlardan TSM2 dışındakilerin tamamı doğu-batı doğrultusunda yerleştirilmişlerdir. Dolayısıyla genel anlamda Hellenistik Dönemde inhumasyon gömünün uygulandığı taş sandık mezarlarda bir yön birliğinin var olduğunu söylemek mümkündür. Mezarlardan iskelet ve buluntu ele

⁵⁷ Hydrianın benzerleri için bkz. Sparkes-Talcott 1970, Pl.74, 1625-1627-1628.

geçen beşi yetişkin kadınlara ait olup, tümünde değerli altın takılar ölü hediyesi olarak bırakılmıştır ve bütün kadın mezarlarında ölümlerin baş kısımları doğudadır. Arta kalan üç mezardan TSM4 den muhtemelen tamamen eridiği için iskelete ait herhangi bir sağlam kemik parçası ele geçmezken, diğer iki mezar; TSM2 ile TSM11 yetişkin birer erkeğe ait olup, TSM2’de iskeletin başı kuzeyde, TSM11’de ise batıdadır.

Hellenistik Dönemin erken evreleri ve devamında uygulanan, ölü hediyeleri bakımından oldukça zengin olan bu mezarların yanı sıra, bu dönem içerisinde daha sade ve basit mezarların da varlığını gösteren, üç Kiremit Mezar bulunmaktadır. Bu mezarlardan ilki olan M103, Tabanı Kiremit Döşeli Düz Semerdam Kiremit Mezar tipinde olup, mezar tipi için uygun görülen isimden de anlaşılacağı üzere zeminine iki düz çatı kiremidi konulmuş ve üzeri ile baş ve ayakucu yine düz çatı kiremitleriyle kapatılmıştır (**Levha 4, Levha 17a**). İçerisinden ele geçen buluntularıyla M.Ö.3. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen mezarda, inhumasyon gömü uygulanmıştır⁵⁸. Bu mezarla yaklaşık aynı kotta ve TSM1-4’ün bulunduğu alanın hemen güneyinde yer alan ve blok taşların yerleştiriliş şekli bakımından bir yol görünümünde olan Taş Döşeli Yol’un altında kalan M20 nolu mezar da aynı tipte olup; inhumasyon gömü uygulanmış olmasına rağmen, bu mezardan herhangi bir ölü hediyesi ele geçmemiştir. İnhumasyon gömünün uygulandığı bu iki kiremit mezarın yanı sıra, M.Ö.3. yüzyıl sonları ile M.Ö.2. yüzyıl başlarına tarihlenen iç gövdeli bir unguentariuma sahip olan M86 nolu mezar, bu dönemde birincil kremasyonun varlığını gösteren, şimdiye kadar ele geçmiş tek örnek olmasından dolayı önemlidir (**Levha 17b**). Düz Semerdam Kiremit Mezar tipindeki mezar diğer Hellenistik Dönem mezarlarından farklı olarak, kuzey doğu- güney batı yönünde yerleştirilmiştir.

Hellenistik Dönem mezarları içerisinde bağımsız olarak farklı bir alanda tek başına gömülmüş urne mezarlara şimdiye kadar rastlanmamış olmasına rağmen; TSM2 içerisinde ölünün ayakucu olan güney uçta, TSM11 içerisinde de yine ölünün ayakucu olan doğu uçta birer urne mezara rastlanmıştır. Bu iki urne mezardan TSM2 içerisinden ele geçen, üzerinde dans eden menadlar ile kulplarında eros figürleri yer alan olağan üstü işçiliği ile dönemin sanat özelliklerini yansıtan bronz amphoranın içerisinden

⁵⁸ Mezardan ele geçen kâsenin benzerleri için bkz. Susan I. Rotroff, Hellenistic Pottery Athenian and Imported Wheelmade Table Ware and Related Material, Part 2, Athenian Agora Vol. XXIX, 1997, Pl. 75, 985-988.

yetişkin bir bireye ait yanık kemikler ile üç adet mersin yapraklı altın taç ve gorgo başı betimli altın bir diadem apliği ele geçmiştir (**Levha 18**). İçerisinden ele geçen altın takılardan dolayı M.Ö.4. yüzyıl sonlarına tarihlenen bu urne ile hemen hemen aynı döneme tarihlenen ve TSM11 içerisinden ele geçen, UM12 içerisindeki kremasyon kalıntıları da, yine yetişkin bir bireye ait olup; her hangi bir ölü hediyesine sahip değildir (**Levha 19**). Bu iki urne mezar, özellikle Hellenistik Dönemin başlarında inhumasyon gömü ile birlikte ikincil kremasyonun da Parion Güney Nekropolü'nde bir arada uygulandığını göstermektedir. Ancak, elde edilen kesin sonuçlardan biri şu ki, Hellenistik Dönemde ağırlıklı olarak kullanılan gömü geleneği inhumasyon gömüdür.

4. Roma Dönemi

Parion Güney Nekropolü 2005-2009 yılları arasında yapılan çalışmalarda ortaya çıkarılan mezarların büyük çoğunluğunu oluşturan mezarların ele geçtiği ve nekropolün en yoğun kullanımının olduğu dönem, hiç şüphesiz Roma Dönemi'dir. Alandaki 5 yıllık çalışma döneminde bu döneme ait toplam 106 mezar ortaya çıkarılmış olup; bu mezarlardan 78'i Kiremit mezar, 11'i Basit Toprak Mezar, 11'i Ahşap Tabut Mezar, 8'i Urne Mezar, 2'si Taş Sandık Mezardır. Bu mezarların yanı sıra, Hellenistik Döneme ait bir taş sandık mezarın kumtaşı plakaların kullanıldığı semerdam biçimli bir mezar ve olasılıkla ilk kullanım evresi Arkaik Döneme ait olan, teknesinin kısa kenarlarından biri kırılarak kullanılmış kalker lahit teknesinden oluşan iki mezar (TSM5 ve TSM7) ve sadece ölü hediyelerinin bulunduğu iki küçük ahşap ölü hediyesi sandığı da, bu döneme ait mezar ve buluntular arasındadır. Roma Dönemi'ndeki bu yoğun kullanım, haliyle yoğun bir tahribatı da beraberinde getirmiş ve önceki dönem mezarlarıyla birlikte aynı döneme ait, aralarında kısa zaman farkı bulunan mezarlarda dahi aşırı bir tahribat meydana getirmiştir (**Levha 20**).

Parion Güney Nekropolü'ndeki Roma Dönemi ilk kullanım evresini M.Ö.1. yüzyıl sonları ile M.S.1 yüzyılın ilk çeyreği aralığına tarihlenen Düz Semerdam Kiremit Mezarlar oluşturmaktadır (**Levha 21a-b, 22**). Bu mezarların tamamında düz çatı kiremitleriyle mezarın üzeri semerdam biçimde örtülecek şekilde kapatılmış olup; doğu-batı yönünde yerleştirilmişlerdir. Birincil kremasyon ve inhumasyon gömü geleneğinin bir arada uygulandığı bu mezarların tamamı yetişkin bireylere ait olup, pişmiş toprak ve cam unguentariumlar, lagynos ya da tek kulplu testiler, kandiller, bronz aynalar,

mataralar, maşrapa türü tek kulplu kupalar, cam bardaklar ve ölünün ağzına yerleştirilmiş kharon sikkeleri, mezarlardan ele geçen ölü buluntular arasında yer almaktadır (**Levha 23a-b**). Bu evre mezarları Hellenistik Dönem Kiremit mezarlarının devamı niteliğinde olup; olasılıkla da düz çatı kiremitlerinin kullanımının azalmaya başladığı dönemdir. Çünkü bu evreden sonra ele geçen mezarların büyük çoğunluğunda, artık dışbükey olarak ele alınan "trapezoidal" (ikiz kenar yamuk şekilli) çatı kiremitleri kullanılmaya başlayacaktır.

Nekropolün Roma Dönemi kullanımının ikinci evresi olarak nitelendirebileceğimiz M.S.25-100 tarih aralığındaki mezarlar için ayırt edici özellik olarak söylenebilecek en önemli nokta, bu evre mezarlarının büyük bir çoğunluğunda trepezoidal çatı kiremitlerinin kullanılmış olmasıdır (**Levha 24**). Bu evrede görülen en yoğun gömü geleneği kremasyon gömü olup; "Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar" olarak adlandırdığımız bu mezarların tamamında birincil kremasyon uygulanmıştır (**Levha 25a-b**). Mezarların özellikle alanın doğusunda kalanların büyük bir çoğunluğu kuzeydoğu-güneybatı yönünde yerleştirilmiş olmasına rağmen, aynı döneme ait, aynı gömü geleneği ve aynı mezar tipi uygulanmış batı kısımdaki mezarlar doğu-batı yönünde yerleştirilmişlerdir. Bu mezarlara bırakılan unguentariumlar, lagynos benzeri tek kulplu testiler, maşrapalar, bronz aynalar, kandiller, gibi ölü hediyeleri, her iki kısımdaki mezarlar için de aynı olmasına karşın, bu şekilde bir yön farklılığının olması ilginçtir (**Levha 26a-b, 27a**). Bu farklılık sadece toplum içerisindeki farklı etnik yapı ya da çeşitlikle açıklanabilse gerek. Bu mezarlardan M32'nin hemen iki yanında ele geçen kırık vaziyetteki su künkleri, yatay olarak bırakılmış olmalarına rağmen, Roma Dönemi ölü gömme gelenekleri içerisinde görülebilen örnekleri bulunan, mezarlara belirli dönemlerde bu borular aracılığıyla ölü yemeği olarak yemek ya da sıvıların bırakılması geleneğinin Parion Güney Nekropolü'nde de uygulanmış olduğunu göstermiştir (**Levha 27b, 28a**). Ölü yemeği ile alakalı bilgiler veren, yine aynı tipte ve birincil kremasyonun uygulandığı bir diğer mezar M36 nolu mezardır. Bu mezarın iç kısmında kremasyon kalıntıları içerisinden kısmen yanık vaziyette hurma, badem, fındık, mersin, incir ve elma gibi kuruyemiş ve meyveler ele geçmiştir (**Levha 28b**). Bu meyvelerden hurmalar kentin farklı bölgelerle olan ilişkisini akla getirirken⁵⁹, özellikle ısırdıktan sonra bırakıldığı anlaşılan elma ölü gömme ritüeli esnasında, gömü yapılırken ölü yemeği

⁵⁹ Başaran 2008, 133 vd.

olarak nitelendirilebilecek bu kuruyemiş ve meyvelerin yenildiği ve bir kısmının da, diğer hediyelerle birlikte, ölü için mezar içerisine ölü hediyesi olarak bırakıldığını göstermektedir.

Roma Dönemi içerisindeki bir diğer kullanım evresi olan M.S.1. yüzyılın sonları ve M.S.2. yüzyıl tarih aralığına gelindiğinde ise yetişkinler için uygulanan yaygın gömü geleneği inhumasyon gömü olup; çoğunlukla Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar olarak adlandırdığımız mezarlar kullanılmasının yanı sıra düz çatı kiremitlerinin kullanıldığı az sayıda "Düz Semerdam Kiremit Mezar" da kullanılmıştır (**Levha 29a**). Bu evre mezarlarında da dönemin önceki evre mezarlarında ele geçen ölü hediyelerine mezarlar içerisinde rastlanmıştır.

Roma Dönemi içerisinde M.Ö.1. yüzyıl sonları ile M.S.1. yüzyıl aralığında aynı gömü alanı içerisinde görülebilen çocuk mezarlarında ise, sadece inhumasyon gömü uygulanmıştır (**Levha 29b, 30a**). Bu mezarlarda çocuklar ahşap tabutlar içerisinde, alanda açılan gömü çukurlarına gömülmüşlerdir. Çocuk mezarlarına bırakılan ölü hediyeleri arasında, terrakotta figürinler çoğunlukta olmakla beraber, özellikle kız çocukları için kollarına takılmış vaziyette bronz bilezikler, cam boncuklar, yanı sıra az sayıda cam ve pişmiş toprak kaplar ele geçmiştir (**Levha 30b, 31a**).

BİRİNCİ BÖLÜM

ANTİKÇAĞ'DA ARYBALLOS

1.1. ARYBALLOS TANIMI ve GELİŞİMİ

Aryballos Yunanca aryballus “çanta” anlamındadır⁶⁰. Aryballoslar Antikçağda parfüm şişesi ya da dar boyunlu yağ şişeleri (özellikle atletler tarafından kullanılan) olarak kullanım görmüşlerdir⁶¹.

Daha çok mezarlarda ortaya çıkan aryballosların⁶² mezar hediyesi olarak sıkça kullanılmasına rağmen mezar gelenekleri için yapılmadığı iddia edilmiştir⁶³. Fakat bu form ölünün hazırlanması aşamasında kullanılan yağ ve parfümü içerdiği için ya da ölünün özel eşyaları arasında yer aldığı için mezar hediyesi olarak önemli bir yere sahiptir⁶⁴.

Aryballosların form gelişimleri hakkında birçok çalışma vardır. Bunlardan en önemlileri arasında Johansen⁶⁵, Payne⁶⁶, Ure⁶⁷, Amyx⁶⁸, Hopper⁶⁹, Dunbabin⁷⁰, Neeft⁷¹, Palmer⁷², Dugas⁷³, in yaptığı çalışmaları sayabiliriz.

⁶⁰ Yasemin Er, *Klasik Arkeoloji Sözlüğü*, Ankara 2012, s. 46.

⁶¹ M. G. Kanowski, *Containers of Classical Greece: A Handbook of Shapes*, University of Queensland Press, London-New York 1984, s. 27.

⁶² Kutalmış Görkay, *Batı Anadolu'ya Korinth ve Attika Siyah Figür Seramiğinin İthali, Dağılımı ve Değerlendirmesi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1999, s. 13.

⁶³ C. W. Blegen, H. Palmer, R. S. Young, “The North Cemetery”, *Corinth Vol. XIII*, Princeton 1964, s. 98

⁶⁴ B. Hürmüzlü, *Klazomenai-Akpınar Nekropolisi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Eskişehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir 2003, s. 381; T. Serra Somersan, *Antandros Korinth Seramikleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2007, s. 24.

⁶⁵ K. F. Johansen, *Les Vases Sicyoniens*, Étude archéologique, 1923, s. 54-176.

⁶⁶ Humfry Payne, *Necrocorinthia*, Clarendon Press, Oxford 1931, s. 269, 286-292, 303-305, 319-322, 331.

⁶⁷ P. N. Ure, *Aryballoi and Figurines from Rhitsona in Boeotia*, London 1934, s. 16-45.

⁶⁸ D. A. Amyx, *Corinthian Vase-Painting of the Archaic Period*, Vol II Commentary, University of California Press, Berkeley 1988, s. 437, 440-446.

⁶⁹ R. J. Hopper, “Addenda to Necrocorinthia”, *BSA* 44, 1949, s. 197-205, 242, 248.

⁷⁰ T. J. Dunbabin, *Perachora, The Sanctuaries of Hera Akraia and Limenia II, Pottery, Ivories, Scarabs and other Objects from the Votive Deposit of Hera Limenia*, Oxford 1962, s. 9-25, 146-158.

⁷¹ C. W. Neeft, *Protocorinthian Subgeometric Aryballoi*, Amsterdam 1987.

⁷² Carl W. Blegen, H. Palmer, R. S. Young, *The North Cemetery*, Corinth Vol. XIII, 1964, s. 113.

⁷³ C. Dugas, (Ed. E. De Boccard), *Les Vases De L'Héraion*, Delos X, 1928, s. 61-121.

En ayrıntılı çalışmalardan birini yapan Payne, eserleri boyutu ve üzerlerindeki bezemeye göre gruplandırmıştır. Payne'in sınıflandırmasında Orta Korinth ve Geç Korinth evresi ile ilgili fazla bilgi yoktur. Bunun nedeni olarak Orta Korinth evresinde kullanılan aryballosların Erken Korinth evresindekilerle hemen hemen aynı olması ve Orta Korinth evresinde görülen formlardan Erken Korinth içerisinde bahsetmiş olması gösterilmektedir. Geç Korinth evresi hakkında az bilgi olması, bu evre stilinin kendini tekrar eden bir hale gelmiş olmasına bağlanabilir⁷⁴.

Amyx ve Dunbabin, Payne'in gruplandırmasına göre eserleri sınıflandırmıştır.

Neeft, Geometrik ve Protokorinth aryballosları, boyutu ve bezemesine göre tiplere ayırmıştır.

Ure ve Hopper eserlerin sınıflandırılması ve kronolojileriyle ilgili araştırmalar yapmıştır.

Aryballos formunun ortaya çıktığı dönemle ilgili birtakım tartışmalar vardır. Payne'e göre bu form Kıbrıs kökenlidir ve Korinth'te Grit etkisinin sonucu olarak Protokorinth Dönem'den itibaren görülmektedir⁷⁵. Amyx, Grit etkisini kabul etmez ve bu formun Korinth'te icat edildiğini öne sürer⁷⁶. Weinberg ise, Orta Geometrik Dönem aryballoslarından örnekler vermiştir⁷⁷. Korinth Geometrik Dönem aryballosları Submyken/Protogeometrik lekythosların biraz değişmiş şeklinin devamıdır⁷⁸. Ayrıca bunların ovoid ve priform tipleri de lekythos olarak adlandırılmaktadır⁷⁹. Bütün bu görüşlerden aryballosların Orta Geometrik Dönem'den daha önce ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

Dunbabin'de Perachora'daki erken aryballos formlarından örnekler vermiştir. Limenia'da MÖ 8. yy'ın ortalarına tarihlenen bir aryballos Geç Geometrik aryballosun kanonik şeklin gelişiminin çok erken özelliklerini göstermektedir. Yine Cumae ve Syracuse'da MÖ 8. yy'ın 3. çeyreğine tarihlenen aryballoslar vardır. Korinth'te bulunan el yapımı monochrome aryballoslar MÖ 9. yy'a tarihlenmektedir ve aynı yerde bulunan en erken Protokorinth aryballoslarla yeterince aynı şekle sahip kaplarda Erken

⁷⁴ Somersan, s. 24.

⁷⁵ Payne, *NC*, s. 4-5.

⁷⁶ Amyx, *Corinthian Vase-Painting of the Archaic Period*, Vol II Commentary, s. 437.

⁷⁷ Saul S. Weinberg, "The Geometric and Orientalizing Pottery", *Corinth Vol. VII, I*, Princeton 1943.

⁷⁸ V. R. Desborough, *Protogeometric Pottery*, 1952, s. 76.

⁷⁹ Kanowski, s. 27.

Geometrik döneme tarihlenir⁸⁰. Johansen, Protokorinth geometrik stil konusunda söylenecek şeylerin çoğunu söylemiştir. Johansen, bu dönem eserlerinin uygulamada exotik etkiden uzak olmalarına rağmen geç grubu oluşturduğunu vurgular⁸¹.

Geometrik Dönem aryballosları üzerinde iki farklı tip bezeme vardır. İlk tip küresel gövde, silindirik boyun, düz ağız tablalı, omuzda başlayıp ağız tablasının hemen altında birleşen bant kulpa sahiptir. Ana bezeme omuzdadır ve Submyken /Protogeometrik karakterdedir. Boyun, kulp ve dudak tablası yatay bantlarla, omuz içi çapraz taralı üçgenler, gövde ise siyah firnisle kaplıdır. İkinci tipte boyun uzar, kulp dudağa bitişiktir. Karın kısmında 3 yatay bant yer alır ve diğer yerler siyah firnislidir⁸².

1.1.1. Protokorinth Dönem

Protokorinth Dönemde form ilk olarak küresel bir form izlenirken daha sonra konikten ovoide bir geçiş görülmektedir. Dönemin sonunda ise pointed (sivri dipli) form görülür ki bu form giderek daha narin, ince bir şekil alır⁸³.

Payne'in kronolojisine göre; MÖ 750-700 yılları arasına tarihlenen Erken Protokorinth Dönemde Reserved Cocks Grup, Outline Grup, Evelyn Ressamı, Bird-Protome Ressamı v.s. gibi ressamları⁸⁴ görmekteyiz. Bu dönemde küresel gövde, küçük ağız tablası, kısa boyun, ince cidarlı kulp ve geniş kaideye sahip aryballosların varlığına tanık olunur. Neeft, küresel aryballosun MÖ 715-675/670 yıllar arasında kullanım gördüğünden bahsetmektedir⁸⁵. Küresel aryballosların dudak tablasında üç ya da dört tane birbirine paralel yatay bant, kulpta dikey ya da yatay çizgiler, boyunda çizgiler arasında nokta bezeme, omuz üzerinde bitkisel bezemeler, dil motifleri, içi siyah firnisli çapraz veya taralı üçgenler, kanca motifi, eşkenar dörtgenler, kuşlar, balıklar ve köpekler vardır⁸⁶. Gövde üzerinde kuş, balık, horoz gibi figürler aralarına konan

⁸⁰ Dunbabin, *Perachora, The Sanctuaries of Hera Akraia and Limenia II*, s. 10-11.

⁸¹ Payne, *NC*, s. 1.

⁸² H. Bulut, *Daskyleion Korinth Seramikleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1998, s. 42; Neeft, *Protocorinthian Subgeometric Aryballoi*, s. 24, 27, fig. 1,2.

⁸³ Amyx, *Corinthian Vase-Painting of the Archaic Period*, Vol II Commentary, s. 437.

⁸⁴ J. L. Benson, *Earlier Corinthian Workshops, A Study of Corinthian Geometric and Protocorinthian Stylistic Groups*, Allard Pierson Series-Scripta Minora Vol. 1, Amsterdam 1989, s. 22-28.

⁸⁵ Neeft, *Protocorinthian Subgeometric Aryballoi*, fig. 186.

⁸⁶ Bulut, s. 44, dn. 68.

doldurma motifleriyle birbirlerinden ayrılmaktadırlar⁸⁷. Aryballoslar üzerinde insan figürleri de bu dönemden itibaren görülmeye başlar⁸⁸.

Orta Protokorinth Dönem’de aryballoslarda kaideye doğru incelmeye başlamış ve konikal bir form oluşturmuştur. Neeft, konikal aryballosları erken konikal, konikal, konikalden ovoide geçiş olmak üzere üç gruba ayırmıştır⁸⁹. Bunların gövde bölümlerinde av sahnesi, sphenksler, kuşlar v.s. işlenmiştir. Kaidelerinde şualar yer almaktadır. Bu dönemde üzerinde hikayeci bir ikonografi yer alan aryballoslar vardır. Ajax Resssamına ait bu aryballoslarda Theseus tarafından yakalanan Helena, Zeus’a saldırır vaziyette işlenen Typhon ile Zeus’un arkasında koşan kılıçlı bir adam betimlenmiştir⁹⁰. Yine bu dönemde Ajax’ın intiharının en erken örneği olan bir aryballos bulunur.

Geç Protokorinth Dönemde aryballoslar ovoid formdan sivri dipli forma dönüşmeye başlar⁹¹. Hala ovoid gövdeliler vardır fakat ağız tablası büyümüştür. Sivri dipli aryballoslarda boyun uzamıştır. Daha erken aryballoslarda çizgi grupları kullanılırken bu dönemde aryballoslar tek bir çizgiyle iki ya da daha çok frize ayrılır. Ağız üzerinde dil, kaidede ise ışın motifleri yer alır. Doldurma motifleri başlıca nokta rozetler, ara sıra ise çengelli spiraller, noktalı daireler, çavuş işaretleri, zikzaklar ya da kazıma çizgili rozetlerdir. Omuz üzerinde kırmızı ve siyah diller bulunur. Gövde üzerinde keçi, aslan, sphenksler arasında kuğu figürleri izlenirken, alt frizde ise genellikle koşan köpek figürleri yer alır. Kaideli yuvarlak aryballoslarda alt friz yine aynı figürlerle bezelidir⁹². Bu dönemin ünlü aryballosları arasında üzerinde phalanks sahnesinin yer aldığı Macmillian ve Berlin aryballosları sayılabilir. Bunlardan ayrı olarak Sacrifice Ressamı’nın ve Boston Ressamı’nın aryballosları Muhteşem Stil’in önemli örnekleridir. Bunların üzerlerinde av sahnesi, antitetik duruşlu sphenksler, aslanlar ve kalkanlı figürler yer almaktadır⁹³.

⁸⁷ Amyx, *Corinthian Vase-Painting of the Archaic Period*, Vol III Indexes, Lev. 1-1.

⁸⁸ Meral Akurgal, *Korint Seramiği, MÖ 750-550*, İstanbul 1997, s. 46, Şek. 65.

⁸⁹ Neeft, *Protocorinthian Subgeometric Aryballoi*, s. 35.

⁹⁰ Humfry Payne, *Protokorinthische Vasenmalerei*, Berlin 1933, Lev. 10-11.

⁹¹ Payne, *PV*, s. 12.

⁹² Payne, *NC*, s. 269.

⁹³ Akurgal, s. 23-29.

1.1.2. Transisyonel Dönem

Transisyonel Dönem aryballosları Geç Protokorinth aryballoslarından tip olarak biraz farklıdır. Geç Protokorinth'e göre daha kütleli, daha geniş ve daha uzundur⁹⁴. Ağız üzerinde dil ve ışın ya da sadece ışın, omuzda dil, kaidede ise, ışın motifleri vardır. Geç Protokorinth evrede görülenden daha geniş forma sahip olan aryballos Geç Protokorinth evresinin incelen formuna karşı gelir⁹⁵. Shambling Bull Ressamı ve Braunsberg Ressamı tarafından yapılan eserlerde dekorasyonun daha kaba olduğu görülmektedir⁹⁶. Kap yatay firnis bantlar ve nokta bezemeler ya da sadece bantlarla bezenmiştir. Bu dönemde sıkça kullanılan bezeme elemanlarından bir diğeri ise, balık pulu motifidir⁹⁷. Bunların yanında bazı motifler özensiz olarak işlendiği dikkati çeker.

1.1.3. Korinth Dönemi

Erken Korinth Dönemi'nde sivri dipli (pointed) aryballosların çok az sayıda da olsa devam ettiği görülür. Bu kaplar üzerindeki linear bezeme Protokorinth stilden Korint stile dönüşmüştür. Bu dönemde Geç Protokorinth'te Doğu etkisi altında icat edilen fakat Erken Korinth Dönemi'nden önce çok nadir olarak görülen yuvarlak aryballoslar büyük bir gelişim içine girmiştir. En popüler olduğu dönem Erken Korinth'dir. Orta Korinth'de azalır, Geç Korinth 1 de az sayıda figürlü örnek (çoğunlukla dönemin başından) vardır⁹⁸.

Payne yuvarlak aryballosları 3 ana form altında tiplere ayırmıştır (Tip A, B, C)⁹⁹. Tip A kalın yapılı, kalın kulpludur. Bu aryballoslar iyi bir şekilde yapılmış ve ayrıntılı şekilde dekore edilmiştir. Ağız kısmında dil motifi ve konsantrik daireler, kaide de spiraller, gövde üzerinde bitkisel motifler, kadın başları, figürler yer alır. Tip A'da bir grup aryballos ise ağız kısmında rezerve rozeti, gövdede outline teknikte kadın başı, yıldız ya da tekerlek benzeri bezemesi ile Orta ve Geç Korinth quatrefoil aryballoslarla ilişki içinde olup, onun öncüsü sayılabilir.

Tip B, B1 ve B2 diye ikiye ayrılır. B2 Tip A'nın basitleştirilmiş biçimidir. Tip B1 ve B2'de kendi içinde çeşitli alt gruplara ayrılmıştır:

⁹⁴ Payne, *NC*, s. 31.

⁹⁵ Payne, *NC*, s. 274.

⁹⁶ Amyx, *Corinthian Vase-Painting of the Archaic Period*, Vol II Commentary, s. 437.

⁹⁷ Dunbabin, s. 19; Neft, *Protocorinthian Subgeometric Aryballoi*, s. 365.

⁹⁸ Amyx, *Corinthian Vase-Painting of the Archaic Period*, Vol II Commentary, s. 441.

⁹⁹ Payne, *NC*, s. 287.

a) Warrior Grup¹⁰⁰: Tip B1 içerisine girer. Ortalama 7 cm çapında küçük kaplardır¹⁰¹. Ağız üzerinde bant ve diller, ağız yan pervazında nokta ya da birbirine paralel dikey kademeli zikzak bezemeler, kulp üzerinde alt alta yatay çizgiler ya da yatay zikzaklar, omuz üzerinde dil motifleri, gövde üzerindeki sahneyi sınırlamak için kabın omuz ve yuvarlak kaidesi üzerinde yatay bantlar, kaidede ise, rüzgar gülü motifi ya da dil rozeti yer almaktadır. Gövde üzerinde yer alan ana sahnede Warrior (Savaşçı) grup denilmesine rağmen çok çeşitli figürlerle bezenmiştir. Bunları sayacak olursak:

- Sphenksler, panterler, yaban domuzları aralarında yoğun doldurma motifleri.
- Hayvanlar arasında frontal duruşlu (cepheden) biniciler (süvariler).
- Atlar ya da biniciler tarafından kuşatılmış savaş halindeki hoplitler.
- At üzerinde biniciler.
- Dörtnala giden biniciler.
- Atlar.
- Şişman ve içlerine yastık doldurulmuş gibi olan dansçılar (komastlar¹⁰²).
- Büyük yuvarlak kalkanlar ile kaplanmış bir sıra yürüyen hoplit.
- Kuğular ile Artemis.

b) Komast Grup¹⁰³: Daha büyük boyutlu kaplardır. Şekil ve bezeme örgeleri önceden olduğu gibidir. Fakat frizin üzerinde extra bir bezeme daha vardır. Bu grup aryballoslarının dip kısmında diller yer alır. Daha geniş ve beyaz noktaların özgürce kullanımıyla daha dekoratif bir stile sahiptir. Bu kullanım Warrior Grubunda bilinmemektedir. Hoplit sıraları, şişman dansçılar bu grup ana sahne konuları arasındadır.

c) Lion Grup¹⁰⁴: Tip B2 içerisine girer. Ağız üzerinde küçük diller, dillerin etrafında ince bantlar, ağız yan pervazında çok küçük noktalar, omuzlarda büyük yerine

¹⁰⁰Payne, NC, s. 288.

¹⁰¹ Warrior Grup aryballoslarla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. D. A. Amyx, "Observations on the Warrior Group, *California Studies in Classical Antiquity*, Vol. 2, 1969.

¹⁰² Komast figürlü aryballosların resimleri ve stilleri için bkz. Axel Seeberg, *Corinthian Komos Vases*, University of London, Institute of Classical Studies, Bulletin Supplement 27, London 1971, s. 59-62.

¹⁰³Payne, NC, s. 289.

¹⁰⁴ Payne, NC, s. 289.

küçük diller, çok küçük doldurma motifleri yer alır. Kulp üzerinde daima sağ ve soldan aşağıya doğru inen bir çizgi yer alır. Figürler kabın tüm yüzeyi yerine sadece ön yüzüne işlenir. Kapların yüzeyleri iyice cilalanmıştır.

d) Grup E¹⁰⁵: Tip B1 içine girer. Sahnenin sınırlayıcı bantları yoktur. Ortalama yüksekliği 7 cm olan küçük kaplardır. Bu vazolar Erken Korinth mezarlarında yaygın olsa da MÖ erken 6. yy. içlerine kadar gider. Ana sahnede aslanlar, sirenler, panterler, kanatlı kuşlar, kuğular, horozlar gibi çeşitli konular işlenmiştir.

e) Grup F (White-dot style)¹⁰⁶: 12- 15 cm boyutlarında büyük kaplardır. Alan kalabalık şekilde doldurma rozetleriyle doludur. Bu stilde eser veren gruplardan biri Luxus'dur. Bu grup eserlerinde kap ince bir titizlikle işlenmiştir. Çok sayıda beyaz benek kullanılmıştır¹⁰⁷. Ana sahnede Gorgo, Typhon, kuğu tutan Artemis, panter, aslan, baykuş ve siren gibi figürler işlenmiştir.

f) Grup G (Panter-Kuş Grubu)¹⁰⁸: Grup F'den daha küçük olup genellikle 10-11 cm. boyutlarındadır. Beyaz noktalar ya azdır ya da hiç yoktur. Motifler daha önceden olduğu gibidir.

g) Grup H: Tip B1 içine girer. Sahnenin sınırlayıcı bantları yoktur. Grup E'ye benzer fakat bunlar daha büyük boyutlu (10-11 cm.) aryballoslardır.

h) Grup I: Bitkisel bezemeli kaplardır. Tip B1 içine girer. Küçük boyutludurlar. En yaygın tipi iki ya da üç halkalı palmetlerdir.

ı) Grup J (Linear bezemeli aryballoslar)¹⁰⁹: Tip B1 içine girerler. Bu grupta, futbol aryballos olarak adlandırılan tüm yüzeyi kavun dilimi motifli kaplı olan siyah polikrom ve bant ve nokta bezemeli kaplar yer almaktadır. Erken Korinth mezarlarında yaygındır ve büyük çoğunluğu geç 7. yy'da yapılmış olmalıdır.

- Tip B2: 6.yy içlerine kadar giden yaygın bir tiptir. Ağız kısmı konsantrik dairelerle bezelidir. Johansen bu kapları B1 grubu olarak nitelendirmiştir¹¹⁰.

- Kırmızı ve siyah bantlar.

¹⁰⁵Payne, NC, s. 290.

¹⁰⁶Payne, NC, s. 290.

¹⁰⁷Akurgal, s. 33.

¹⁰⁸Payne, NC, s. 290.

¹⁰⁹Payne, NC, s. 291.

¹¹⁰K. Friis Johansen, *Céramiques argivo-corinthiennes*, Macon 1925, s. 12.

Tip C, Erken Protokorinth formun bu dönemde tekrar ortaya çıkmasıyla oluşur. Çok nadir olarak görülürler. MÖ 7. yy sonundan sonra devam ettiğine dair hiç kanıt yoktur¹¹¹.

Orta Korint Dönemde yuvarlak aryballoslarda Erken Korinth geleneğinin sürdüğü görülür. Bu kaplardan ayrı olarak yuvarlak aryballosların çok büyük boyutlara ulaştığı görülür. Bu kapların kullanışsızlığı düz tabanlı aryballosların yapımına yol açmış olmalıdır.¹¹²

Düz tabanlı aryballoslar tipik MÖ 6. yy formlarıdır. Alt kısmına küçük halka kaide eklenmiştir. Bu vazoların daha erken olan birkaç örneği daha vardır, fakat onlar Orta ve Geç Korinth örneklerinden çok daha küçüktürler¹¹³. Omuz ve ağız üzerinde diller yer alırken gövdede sphenksler, sirenler, panterler, yayı ile Artemis, Hermes gibi tanrı ve tanrıçalar ve bitkisel bezemeler görülür.

Quatrefoil bezemeli aryballosların en erken örneği Rhitsona'dan 14 nolu mezara aittir. Bu mezar MÖ erken 6. yy'a tarihlenir. Rhitsona 86 nolu mezarda da çıkan bu aryballoslar MÖ 580-570 yılları arasına tarihlenir. Bu tip aryballoslar MÖ 6. yy.'ın sonuna kadar devam eder. Bu tarihten sonra cinquefoil tip olarak devam eder. Quatrefoil aryballoslardaki bezeme şeması ağızda siyah daireler ya da rezerve teknikte büyük yapraklı rozet, ağız dış yanında küçük nokta sıraları, kulpta yatay bantlar, kulp altında tekerlek benzeri yıldız motifi, gövdede dört tane dışa dönük oval yaprak, üstte üç adet yay, altta üç ya da dört tane yay ve bir zikzaktır. Büyük yapraklar, elips ve dil motiflerinin merkezi çizgilerinde mor renk kullanılmıştır¹¹⁴. Bu dört yapraklı desen aynı zamanda düz tabanlı aryballoslarda, alabastron ve siren biçimli plastik vazolara da uygulanmıştır¹¹⁵.

Geç Korinth Dönemde hem figürlü yuvarlak aryballoslar hem de düz tabanlı aryballoslar görülür. Bu dönemde seri üretimden dolayı figürlerde bozulmalar meydana gelir, üzerindeki konular monotonlaşır. Düz tabanlı aryballoslardaki konular ise ilgi çekici değildir. Bu dönem içerisinde linear bezemeli ve Subgeometrik stilde düz tabanlı aryballoslarda mevcuttur.

¹¹¹ Payne, *NC*, s. 291.

¹¹² Amyx, *CVP II*, s. 441-442; Akurgal, s. 47.

¹¹³ Payne, *NC*, s. 304, fig. 140.

¹¹⁴ Blegen, Palmer, Young, s. 114; Somersan, s. 29.

¹¹⁵ Akurgal, s. 48.

Korinth Nekropolünde MÖ 6. yy'ın ikinci çeyreğinden itibaren aryballos formunun kullanımı son bulmasına rağmen diğer merkezlerde kullanımına devam edilir¹¹⁶.

---

¹¹⁶ Somersan, s. 24, dn. 88.

İKİNCİ BÖLÜM

PARİON KORİNTH ARYBALLOSLARI

Parion Antik Kenti 2005-2013 kazı sezonlarında 45 adet aryballos ele geçmiştir. Bunların hepsi Parion Güney Nekropolü'nden ele geçen aryballoslardır. Eserlerin 20 tanesi tüm ya da tüme yakındır. Bu eserlerden 2011 yılında ortaya çıkarılan P11-APR kazı numaralı 26 adet aryballos 1540-2305 nolu karolajın doğu çeyreğinde 3.60-3.40 m. kottaki 2. kremasyon alanından ele geçmiştir (**Lev. 32a-b**). Yine P12-ATC kazı nolu 3 tane aryballos ise 1560-2295 plankareli alanda, deniz seviyesinden 5.10-4.50 m. kotta, M171 olarak adlandırılan mezarda ortaya çıkan ölü hediyeleridir (**Lev.**).

Thrakia-Dardanel-Troas Korinth seramiklerinin değerlendirildiği bir çalışmada, Korinth Dönemi boyunca en çok bulunan formun aryballoslar olduğunu ortaya koymuştur. Aryballoslar Erken Protokorinth Dönem'den başlayarak yerleşmelerde ve kutsal alanlarda görülürler. Nekropollerde ise, Orta Protokorinth Dönem'de (Troas genelinde en erken Korinth seramiği bu dönemde Troya'dan ele geçmiştir.) kullanılmaya başlamışlardır. Aryballos formu özellikle Erken Korinth Dönem'de yoğun üretilmiş, bu yoğunluk Orta Korinth'te artmış, Geç Korinth I Dönem'de bu form bazı nekropollerde azalmasına rağmen yinede çok rağbet gördüğü bir dönem olmuştur¹¹⁷. Parion Nekropolü'nde de en çok ele geçen ve en çok tercih edilen form aryballostur.

2.1. PARİON KORİNTH ARYBALLOS TIPLERİ

Parion Korinth aryballosları form ve bezeme açısından Payne'in yaptığı gruplamaya uymamaktadır, bu nedenle ayrı bir gruplamaya tabi tutulmuşlardır. Parion için uygun görülen gruplama aşağıdaki gibidir:

Tip I. Yuvarlak Aryballoslar

- a) Warrior Grup Aryballoslar
- b) Hayvan Figürlü Yuvarlak Aryballoslar
- c) Linear Bezemeli Yuvarlak Aryballoslar
- d) Qatrefoil Aryballoslar

¹¹⁷ Görkay, s. 11-12, 173.

e) Diğer Yuvarlak Aryballoslar

Tip II. Düz Tabanlı Aryballoslar

Tip III. Korinth Taklidi Aryballoslar

2.1.1. Tip I. Yuvarlak Aryballoslar

2.1.1.1.a) Warrior Grup Aryballoslar

Parion'da toplam 8 adet Warrior Grup aryballos bulunmuştur. Bunlardan 4'ü hemen hemen tüm olup diğerleri eksik parçalıdır.

Kat. No. 1 (Lev. 33-34) yalnızca omuz ve gövdenin bir bölümü korunmuş bir aryballostur. Bu eser 2005 yılında çıkarıldığı için eserin orjinalini görüp çiziminin yapılması mümkün olmamıştır. O dönemde yapılan çizimin gerçeği yansıtmadığı görülüp üzerinde fotoğraftan görülebildiği kadarıyla değişiklikler yapılmıştır. Kabın omzunda 3 sıra bant gövdede birbirinin ardı sıra yürüyen, kazıma çizgiyle dış hatlarının belirginleştirildiği kalkanları tüm gövdelerini kaplamış olan 3 yürüyen hoplit görülmektedir. Hoplitlerin soldan ilkinin başı sola ve diğeri sağa dönük bezenmiş olup, sondaki hoplitin başı ise tam olarak görülememektedir. Üzerinde herhangi bir doldurma rozeti bulunmamaktadır. Bu grubun hoplitli örneklerinde doldurma motifi kullanılmamaktadır¹¹⁸. Erken Korinth Dönem'de popüler olan bu aryballoslarda Geç Korinth Dönem'e gidildikçe bozulmalar izlenmektedir. Bu eserde buna iyi bir örnek teşkil etmektedir. Orta ve Geç Korinth Dönem'in sonlarında savaşçılar genellikle durağan bir şekilde betimlenmişlerdir, fakat Orta Korinth'in sonlarında ya da Geç Korinth Dönem'in başlarında birbirleriyle mücadele eden savaşçıların örnekleri de görülmektedir¹¹⁹. Aegina'dan Rhitsona 95 C Grub'a ait yaklaşık 6 cm. çapa sahip iki yuvarlak aryballos¹²⁰ üzerinde 4 hoplit yürür vaziyettedir. Bu aryballoslardan ilkinin omuz ve gövde altında 3 ince bant yer alırken, ikincisinde 2 bant olduğu gözlemlenmektedir. İkisinin de ana sahnesi ve dip kısımlarındaki konsantrik daireler aynıdır. Üst kısımda sözü geçen Parion aryballosunda da ana sahne aynı şekilde dekore edilmiş ve kabın omuz ve kaide üstünde 3 bant yer almaktadır. Gövdenin bir bölümü eksik olduğu için hoplitlerden sadece üçü görülebilmektedir. Muhtemelen bu sahnede

¹¹⁸ Blegen, Palmer, Young, s. 113.

¹¹⁹ Ure, s. 97.

¹²⁰ K. Neef, "Aegina, Aphaia-Tempel XVI, Corinthian Alabastra and Aryballoi", *Archäologischer Anzeiger*, New York 1993, s. 564, fig. 49-50.

bir hoplit daha bulunmaktadır. Rhitsona C Grup eserleri mezar konteksine göre MÖ 590-570 yıllarına tarihlenmiştir. Korinth Kuzey Nekropolü'nde ele geçen 159 nolu mezar buluntusu olan eserde¹²¹ durağan şekilde yürüyen kalkanları üzerinde beyaz noktaların olduğu hoplitler MÖ 6. yy'ın ilk çeyreğinin ortalarına tarihlenir. Yani Rhitsona eserleriyle yaklaşık olarak aynı tarihtendir. Burada Parion aryballosuna benzemeyen tek nokta kalkandaki beyaz noktalardır. Parion örneğinde yüzeyde çok aşınma olmuş ve boyları neredeyse tamamen yok olmuştur. Bu nedenle beyaz noktaların olup olmadığı anlaşılamamaktadır. Tüm bunlara dayanarak Kat. No. 1'de görülen sahnenin ve bu sahneyi sınırlayan bantların varlığı, kazıma çizgiyle verilen çift daireden oluşan ve gövdenin tamamını kaplayan kalkan, hoplitlerin sağa doğru yönelişi, göz yapıları nedeniyle, adı geçen mezar buluntusu, benzer eserlerinde yardımıyla MÖ 590-570 yıllarına ait olduğu söylenebilir.

Bir diğer Warrior Grup aryballos ikincil kremasyonun uygulandığı, 2. kremasyon alanından ele geçen **Kat. No. 2 (Lev. 33-34)**'dir. Bu eser Warrior Grup'un özelliklerinden biri olan bantlarla üst ve alttan ana sahneyi sınırlama özelliğini taşımamaktadır. Fakat üzerinde bir hoplit olması nedeniyle bu gruba dahil edilmiştir. Ortasına daire şeklinde çukur açılmış, kaide ve gövdenin çok küçük bir bölümü ele geçmiştir. Küçük boyutlu aryballosun gövdesinde üzerine dört kat lotus ya da gamalı haç motifi işlenmiş kalkanı, gövdesini kapatmış bir hoplit yer almaktadır. Kalkanın kazıma çizgili dairelerinin içi küçük kesik çizgilerle çevrilmiştir. MÖ 600'lerden bir yuvarlak aryballosun¹²² üzerinde gamalı haç motifinin işlendiği görülmektedir. Fakat buradaki motif bir kalkan üzerinde değildir ve kabın tüm ön yüzünü kaplayan bir motiftir. Başka bir Orta Korinth eserinde¹²³ hoplitin kalkanında herhangi bir motif yer almamaktadır, sadece birinci daire ile ikinci daire arasında kalan kısım beyaz noktalarla çevrilmiştir. Kat. No. 2'de bu kısım kazıma çizgiyle belirtilmiştir fakat herhangi bir boya izi yoktur. Gamalı haç motifi tek başına kullanıldığı gibi Parion örneğindeki gibi kalkan içine de yapılmıştır. Gamalı haç motifinin Orta Korinth'den birçok örneği vardır

¹²¹ Blegen, Palmer, Young, s. 185-186, no. 159-9,10, pl. 24.

¹²² Jacques Chamay, Jean Louis Maier. *Céramiques corinthiennes: collection du docteur Jean Lauffenburger*. Genève: Association Hellas et Roma, 1984, s. 64-65.

¹²³ F. G. Lo Porto, "Ceramica arcaica dalla necropoli di Taranto", *ASAtene*, XXXVII-XXXVIII, *Nuova Serie XXI-XXII (1959-1960)*, Roma 1960, fig. 91b.

ve çoğu kanatlı gamalı haç şeklinde betimlenmiştir¹²⁴. Bunların birçok erken örnekleri olmasına rağmen daha geç dönemlerde çok yaygındırlar. Kat. No. 2 üzerindeki motifin tamamı ele geçmediği için gamalı haç ya da dört kat lotus denilmiştir. Fakat bunun kanatlı gamalı haç olma ihtimali çok azdır. Bu motif korunmuş olan kısmında görüldüğü kadarıyla dört kat lotusa daha çok benzemektedir. Üzerinde bu motifin yer aldığı bir kase¹²⁵ Erken Korinth'e tarihlenmiştir. Dört kat lotus bu dönemde alışıldık bir motiftir. Eserin yuvarlak aryballos olması, çıktığı kremasyon alanı, üzerindeki hoplit ve kalkanına bakılarak Geç Erken Korinth ve Erken Orta Korinth özellikleri yansıttığı söylenebilir. Tüm bunlara dayanarak bu eseri MÖ 620-600'e tarihleyebiliriz.

Kat. No. 3 (Lev. 35-36) hoplitlerin mücadele sahnesinin işlendiği yuvarlak bir aryballostur. Mücadele renkli ve canlı gibi işlenmiştir. Ayrıntıları kazıma çizgilerle verilen aryballos küçük boyutludur. Kulp altına kabın arka yüzünü doldurmak amaçlı bir kuş bezenmiştir. Gövdede üçü kalkanlı, biri kalkansız dört hoplit görülmektedir. Bunların kalkanlarında kartal ve rüzgâr gülü yer alır. Diğerinin kalkanı ters yönde durduğundan ön yüzü görülmemektedir ve güzel bir kontrast oluşturmuştur. Üzerinde 6 savaşçının olduğu bir aryballosta¹²⁶ hoplitlerden biri ayağını Parion örneğinde olduğu gibi dizden bükmüş, diğeri başını arkaya çevirmiş ve yine bacağını dizden bükmüştür. Küçük boyutlu olan aryballosun Kat. No. 3'deki gibi ön yüzündeki iki hoplitten birinin kalkanını tuttuğu taraf gösterildiğinden üzerinde bir motif veya figür olmayıp diğerinde ise, kartal işlenmiştir. MÖ 600 yılına tarihlenmiş aryballosun Kat. No. 3'den ayrılan yönleri ana sahnenin alt ve üst kısmına ikinci bir friz eklenmiş olmasıdır. Berlin'de bulunan Erken Korinth Dönemi aryballosunun¹²⁷ bir yüzünde bir binici ve diğer yüzde karşılıklı iki hoplit yer alır. Bu hoplitlerin kalkanlarının üzerindeki betimler bir önce karşılatırılan 6 hoplitli aryballosun ön yüzündekiyle aynıdır. Korinth'den Gorgoneion Grubu'na ait bir kylix¹²⁸ üzerinde yine hoplitlerin mücadele sahnesi işlenmiş kalkan üzeri figürlere birde rüzgar gülü eklenmiştir. Hoplitlerin hareketleri ve duruşları Kat. No. 3'e bezerdir. Fakat daha uzun bir vücut ve farklı elbiseler göze çapmaktadır. Orta

¹²⁴ A. N. Stillwell, J. L. Benson, "The Potter's Quarter: The Pottery", Corinth XV-3, Princeton-New Jersey 1984, pl. 103, 37, no. 690, 803.

¹²⁵ Saul S. Weinberg, "The Geometric and Orientalizing Pottery", Corinth Vol. 7, No. 1, s. 69, pl. 37, fig. 290.

¹²⁶ Christie's, Erişim Tarihi: 02.07.2013, <http://www.christies.com/lotfinder/lot/a-corinthian-black-figured-aryballos-attributed-to-the-2063297-details.aspx?intObjectID=2063297>

¹²⁷ Amyx, *CVP III*, pl. 44, 3a-3b.

¹²⁸ Akurgal, Lev. 20: 2.

Korinth' ait olan bu eser ve diğer eserlerin vasıtasıyla Kat. No. 3'deki Parion Warrior Grup aryballosuna en uygun tarih MÖ 610-580'dir.

Kat. No. 4 (Lev. 37-38) bir atlı binici ve iki aslan figürünün olduğu bir Warrior Grup aryballostur. Üzerindeki panter figürlerinin sakal ve sırt tüyleri kazıma çizgiyle gösterilmiştir. Panterin gövdesi profilden, başı cepheden verilmiştir. Bakır'ın yaptığı bir çalışmada¹²⁹ aslan figürlerinin gelişimi anlatılmış fakat aslan-panter dönüşümünden bahsedilmediğinden Kat. No. 4 ile uyuşan bir ikonografi bulunamamıştır. Rodos'tan Erken Korinth Dönemi'ne tarihlenen ayrıntıları kazıma çizgiyle verilmiş, bir aryballos üzerindeki kabın etrafını dolaşır vaziyette bir aslan figürü¹³⁰ Parion örneğiyle oldukça benzemektedir. Kat. No. 4 üzerindeki atın kuyruğu birbirine paralel yatay kazıma çizgilerle belirginleştirilmiştir. Kalça ve binicinin hemen arkasında çift kazıma çizginin verilmesi Erken Korinth, Kuyruğundaki paralel çizgilerin kesik kesik olup kuyruğu soldan sağa tamamen kaplamaması genellikle Orta Korinth' te görülen bir özelliktir¹³¹. Sadece bel ve kalça kısmı korunmuş olan binicinin kalça çıkıntısı resmedildiğinden muhtemelen çıplaktır. Binicinin çıplak olması genellikle Erken Korinth aryballoslarının özelliğidir. Taranto Nekropolü'nden¹³² küçük doldurma rozetleriyle kaplı olan bir aryballos üzerinde çıplak bir binici ve oldukça uzun gövdeli bir at görülmektedir. Kaidesinde rüzgar gülü motifi yer alan aryballostta atın gövdesi ve doldurma rozetlerinin küçüklüğü dışındaki özellikleri Kat. No. 4 ile benzerdir. Taranto örneği MÖ 610-605'e tarihlenmiştir. Parion örneğinin özellikleri daha çok Erken Korinth'i yansıttığından MÖ 625-600 yıllarına ait olmalıdır.

Kat. No. 5-6-7 komast figürlü Warrior Aryballoslardır. Üçüde aynı kremasyon alanından çıkmışlardır.

Kat. No. 5 (Lev. 39-40) üzerindeki komastlar kollarını iki yana açmış, hafif çömelmiş olarak dans etmektedirler. Dans eden komastların olduğu vazoları tarih olarak ayırmak oldukça zordur. Çünkü figürlerin duruşları hareketleri genel olarak aynıdır. Kabın formuna bakılacak olunursa küçük boyutlu olması erken bir özelliktir. Henüz kap

¹²⁹ Korinth Seramiği'nde Aslan Figürünün Gelişimi için bkz. Tomris Bakır, *Korinth Seramiğinde Aslan Figürünün Gelişimi*, İzmir 1982.

¹³⁰ Amyx, *CVP III*, pl. 44, 1.

¹³¹ At ve üzerindeki binicilerin gelişimi için bkz. Payne, *NC*, s. 71-73.

¹³² Lo Porto, s. 77, fig. 58b.

kaba bir forma bürünmemiştir. Taranto'dan bir aryballos¹³³ üzerindeki figürün elbisesinin ayrıntıları çift çizgiyle verilmiştir. MÖ 610 yıllarına tarihlenen aryballos Parion örneğiyle benzeşmektedir. Üre bu eseri grup A olarak değerlendirmiş ve MÖ 625-605'e tarihlenmiştir. Yine Erken Korinth Dönemi'ne tarihli yuvarlak bir aryballosun¹³⁴ küçük boyutu, komastların kol hareketleri, yüz işlenişi, yoğun doldurma rozetleri Parion örneğiyle benzer özellikleridir. Kat. No. 5'de yaklaşık olarak aynı tarihlerde MÖ 625-600 yıllarından olmalıdır.

Kat. No. 6 (Lev. 41-42)'nin yalnızca gövde alt yarısı korunmuştur. Oldukça yoğun olduğu görünen doldurma rozetleri çift kazıma çizgilidir. Bu esere nerdeyse birebir benzeyen Pitane'den Falstaf Ressamına ait aryballos¹³⁵ üzerinde de el parmağı oldukça uzun, çift kazıma çizgili bacaklarını iki yana açarak dans eden komastlar yer almaktadır. Kat. No. 6'nın bu esere benzerliğinden dolayı Kat. No. 6'nında Falstaf Ressamına ait olduğu söylenebilir¹³⁶. Bu esere dayanarak Kat. No. 6'yı Erken Korinth Dönemi'ne (MÖ 625-600) tarihleyebilmekteyiz.

Komastlı Warrior Grup yuvarlak aryballosların son örneği **Kat. No. 7 (Lev. 43-44)**'dir. Küçük boyutlu olan bu eserinde, Kat No 6'nın ağız kısmı hariç (korunmadığı için) Kat. No. 5 ve 6'da olduğu gibi ağız ve kaide kısımları konsantrik dairelerle bezenmiş, fakat onlarda olduğu kadar yoğun doldurma rozeti tercih edilmemiştir. Sakallı olarak betimlenen komastların bacaklarının ikiside aynı yönde olup çömelmiş vaziyettedirler. Young Ressamı'nın bir eserinde¹³⁷ Parion örneğinde olduğu gibi omuz üzerinde iki sıra ince bant yer almaktayken, ana sahnedeki komast sakallı, göbekli ve geniş kalçalıdır. Yine Young Ressamı'na ait San Francisco'dan başka bir eserde¹³⁸ de aynı sahneye tanık olunmaktadır. Bu iki eserde Erken Korinth'e aittir. Kat. No. 7'nin bu eserlere benzerliği nedeniyle aynı tarihlerden olduğunu ve ressamının da Young Ressamı olabileceğini ifade etmek mümkündür.

¹³³ Lo Porto, s. 79, fig. 60b.

¹³⁴ D. A. Amyx, Patricia Lawrence, "Archaic Corinthian Pottery and Anaploga Well", *Corinth VII-2*, Princeton-New Jersey 1975, pl. 5: 32.

¹³⁵ Akurgal, Lev. 47: 3.

¹³⁶ İlerleyen dönemlerde Parion Korinth aryballoslarının ressamı ve usta çırak ilişkileriyle ilgili bir çalışma yapılacağından bu konunun üzerinde fazla durulmamıştır.

¹³⁷ Akurgal, Lev. 47: 2.

¹³⁸ Amyx, *CVP III*, pl. 46: 5.

Kat. No. 8 (Lev. 45-46) üzerinde sphenkslerin yer aldığı tek örnektir. Aryballos oldukça küçük boyutludur. Eğik bir ağız, kısa bir boyuna sahiptir. Kabın ön yüzünde antitetik duruşlu iki sphenks ve aralarında bir kuğu figürü yer almaktadır. Kabın ana sahnesi alttan ve üstten 3 ince yatay bantla sınırlandırılmıştır. Ön yüzde birçok doldurma rozeti yer almaktadır. Kabın ön yüzü tamamen figürlerle kaplıyken, arka yüzüne herhangi bir şey bezenmemiş, tamamen boş bırakılmıştır. Sphenksler arka ayakları üzerine çömelmiş biçimde betimlenmişlerdir. Bu sahnenin değişik varyasyonları ilede karşılaşılmaktadır. Örneğin çömelmemiş antitetik duruşlu sphenksler ya da sphenkslerin arasında kuğu, arka sahnede bir aslan¹³⁹ gibi birçok farklı uygulama sayılabilir. Perachora'da¹⁴⁰ Kat. No. 8'den 2 mm. kadar daha kısa yani yaklaşık olarak aynı boyutta ağız üzerinde konsantrik daireler arasında küçük diller, gövdede kazıma çizgili kanatları ile sirenler arasında bir kuğu yer alan, Parion örneği ile benzer ana sahne kurgusuna sahip bir aryballos Erken ya da Orta Korinth Döneme tarihlendirilmiştir. Taranto Nekropolü'nden ele geçmiş bir başka aryballosa da¹⁴¹ Parion örneğinde olduğu gibi ağız konsantrik dairelerin arasında küçük dillerle bezenmiştir. Ana sahneyi alttan ve üstten sınırlayan 3 sıra ince yatay bandın arasında iki antitetik duruşlu sphenks ve arasında bir kuğu yer almaktadır. Tek ayrılan yönleri Parion örneğindeki kaidede yer alan rüzgar gülü motifidir. Fakat bu çok önemli bir şey değildir, çünkü bu grupta ağız ve kaide üzeri bezemeler değişebilmektedir. Kat. No. 8 de ele alınan Parion sphenksli Warrior Grup aryballosu bu yönleriyle karşılaştırılması yapılan MÖ 7. yy. sonu ile 6. yy. başına (MÖ 600) tarihlenen Taranto Nekropolü örneğiyle yakın benzerlikler gösterdiği için bu tarihten olmalıdır.

2.1.1.2.b) Hayvan Figürlü Yuvarlak Aryballoslar

Kat. No. 9-23 arası figürlü yuvarlak aryballoslar değerlendirilmiştir. Bunlardan **Kat. No. 9, 11-20** kuğu figürlü yuvarlak aryballoslardır. Ana sahneyi sınırlayıcı herhangi bir bezeme bulunmaması bu tip aryballosların genel özelliği olarak dikkat çekmektedir. Payne'in gruplamasına göre bu eserler grup E ve H' ye girmektedir. Figürlü yuvarlak aryballoslar Parion Güney Nekropolü'nde en çok tercih edilen bezemeli aryballos formudur.

¹³⁹ Amyx, *CVP III*, pl. 44: 2a-2b.

¹⁴⁰ Dunbabin, s. 150, pl. 61: 1581.

¹⁴¹ Lo Porto, s. 79, fig. 60a.

Kat. No. 9 (Lev. 47-48), sadece taban ve gövdenin çok küçük bir bölümü korunagelmıştır. Ortasında bir çukur yer alan aryballosun kaidesinde kısa ve şişkin 8 damla motifiyle bir çiçek rozet oluşturulmuştur. Kabın gövdesinde görülebilen tek şey ise, muhtemelen bir kuğu ayak kısmıdır. Bu tip bir aryballos Antandros’da bir mezar buluntusunda ¹⁴² karşımıza çıkmaktadır. Gövdesi üzerinde aslan/panter figürünün gövdesi ve bir kuğuya ait göğüs kısmı ve kanat yer alırken dip kısmında ise bir delik ve damla motifleriyle çevrelenmiş çiçek rozet yer almaktadır. Antandros’taki parça MÖ 600-575 (Erken Korinth sonu-Orta Korinth)’e tarihlenmiş olup, Kat. No. 9’da yaklaşık olarak aynı tarihlere ait olmalıdır.

Kat. No. 10 (Lev. 47-48) Kat. No. 9’a benzemektedir. Fakat Kat. No. 10’un üzerinde ne tür bir figürün yer aldığını bilmemekteyiz. Korunan bölümünde doldurma rozetleri yer almaktadır ve dip kısmındaki çiçek rozet 11 damla motifinden oluşmaktadır. Bu nedenle aynı eserlerle karşılaştırılabilmesine rağmen daha geniş bir zaman dilimine girmesi gerekmektedir. Geç Korinth’de kapların boyutu büyümüştür ve seri üretimden dolayı eserde bozulmalar mevcuttur. Parion örneği ise, çok küçük boyutlu bir kaptır. Kat. No. 10 gösterdiği bu özelliklere göre Erken Korinth ile Orta Korinth sonuna tarihlenmelidir.

Gövdesinde kanatlarını iki yana açmış bir kuğu figürünün yer aldığı **Kat. No. 11 (Lev. 49-50)** Parion kuğulu aryballosların en gösterişli, en güzel örneğini teşkil etmektedir. Oldukça küçük boyutlu bir yuvarlak aryballostur. Ağız kısmında diller, ağız yanında noktalar, omzunda yine diller ve kaidede 10 adet dilden oluşan bir çiçek rozet vardır. Kabın arka kısmı daha çok “İtalo-Corinthian” denilen Korinth taklidi Güney İtalya kaplarında olan kazıma çizgili leke rozetler (büyük boyutlu olanları) ile kaplanmıştır. Bu örneğin benzerlerinin daha çok İtalya’daki orijinal Korinth eserlerinde görülmektedir. Delos’tan ¹⁴³ bir eser üzerinde Kat. No. 11’de olduğu gibi siyah verniğin kullanıldığı ve boyun kısmına kırmızı beneklerin bezendiği kanatlarını iki yana açmış bir kuğu betimi olduğu görülür. Kuğu Parion örneğiyle neredeyse birebir aynıdır. Kat. No. 11 Delos’taki örneğin ve 2. kremasyon alanından çıkan daha önce incelenen eserlerinde vasıtasıyla Erken Korinth sonu ile Orta Korinth başına yani MÖ 600’lere tarihlenmelidir.

¹⁴² Somersan, s.111, Lev. 11, Kat. No. 69.

¹⁴³ Dunbabin, pl. XXIII, D-227.

Kat. No. 12 (Lev. 51-52) gövdesine kuğu bezenmiş olan bir diğer örnektir. Bu aryballos boynundaki benekler, kanatlarının renkleri, kazıma çizgilerin verililişi, arka yüzünü doldurma amaçlı leke rozetler bakımından Kat. No. 11'e oldukça benzemektedir. Kat. No. 12'deki kuğu boyun kısmını kıvrımmamış, boynu düz bir şekilde betimlenmiştir. Delos'tan bir aryballosun¹⁴⁴ üzerinde de başını hafif sola doğru doğrultmuş, boynunu kıvrımadan dik şekilde tutmuş, boynunun üzerinde kırmızı beneklerin yer aldığı, kanatlarında dikey birbirine paralel kazıma çizgilerin kullanıldığı bir aryballos Kat. No. 12'ye benzer örnek olarak verilebilir. Başka bir aryballos¹⁴⁵ üzerinde ise, kuğunun duruşu aynıdır fakat boynun gövdeden çıkışı geniştir. Bu eser Erken/Orta Korinth'e tarihlenmiştir. Fakat önceki eserlerinde yardımıyla bu süre biraz daha daraltılabilir. Buna göre Kat. No. 11 ile aynı tarihten (MÖ 600) olmalıdır.

Kat. No. 13 (Lev. 53-54) Parion kuğu bezeli yuvarlak aryballoslarındandır. Kat. No. 11 ve 12 ile benzer eserin boyun kısmı daha kısadır. Üzerindeki boyları silindiği için boynunda kırmızı lekeler olup olmadığını bilinmemektedir. Kat. No. 11 ve 12'ye benzerliği sebebiyle onlarla aynı tarihten olmalıdır.

Diğer gövdesinde kuğu figürü işli Parion örneklerine göre daha kısa ve daha dar karın çapına sahip olan **Kat. No. 14 (Lev. 55-56)** üzerindeki kuğu figürü kaba sığdırılmak için oldukça basık, boynu ise nerdeyse S çizmiş şekildedir. Kabın arka yüzüne yapılan leke rozetler yerine yonca şeklinde bir doldurma rozeti tercih edilmiştir. Bu eserde diğer kuğulu Parion örnekleriyle aynı tarihlere aittir.

Kat. No. 15 (Lev. 57-58)'deki kuğu figürünün oldukça ince boynu, sola doğru ileri yönelmiş bir başı vardır ve gagası sivri olarak verilmiştir. Gela'dan bir örnekte¹⁴⁶ de kuğu aynı şekilde durur vaziyettedir, fakat baş ve gaga kısmı Kat. No. 15 kadar sivri değildir. Arka kısmında oldukça büyük leke rozetler yer alır. İki örnekte de kuğular başlarını aynı yöne (sola) çevirmişlerdir. Gela örneği Erken Korinth/ Orta Korinth'e tarihlendiğinden Kat. No. 15'de aynı tarihten olmalıdır.

Kat. No. 16 (Lev. 59-60)'nın gövde üzerinde bir bölümü (kuğunun başı ve bir kanadının üstü) eksiktir. Kuğunun boyun kısmı Kat. No. 15'deki gibi oldukça ince olup sola doğru bükülmüştür. Kanatlarda klasik olarak kazıma çizgiler kullanılmıştır. Bu

¹⁴⁴ Dunbabin, pl. XXIII, D-234.

¹⁴⁵ Martelli, Tav. 29: 4.

¹⁴⁶ Martelli, Tav. 28: 2; Payne, *NC*, No. 585.

kapların kaidelerindeki çiçek rozetlerin bir bölümü kuğunun ayakları tarafından kapatılmaktadır. Bu eser içinde bu değişmemiştir. Aegina'dan bir eser¹⁴⁷ üzerinde de kabın özgürce, alan problemi olmadan kullanıldığına tanık olunmaktadır. Kat. No. 16'nın arka yüzü de diğer kuğulu yuvarlak aryballoslarda olduğu gibi boş bırakılmamış, alanı doldurmak için kazıma çizgili büyük rozetler kullanılmıştır. Kat. No. 16'yı Parion'da bulunan kuğulu aryballoslar (özellikle Kat. No. 15) ve diğer benzer eserler¹⁴⁸ yardımıyla tarihleyecek olursak en uygun tarih MÖ 600-590'dır.

Kat. No. 17 (Lev. 61-62), Kat. No. 12'deki kuğu figürlü yuvarlak aryballos ile birebir aynıdır. Kat. No. 12'de olduğu gibi kanatlarını iki yana açmış, boynunu sola doğru çevirmiş, boyun üzerine kırmızı boyayla sıra noktalar bezenmiş olan kuğu narin ve güzel bir yapıdadır. Kanatların alt ve üst kısmına siyah, orta bölümüne kırmızı boya uygulanarak canlılık verilmeye çalışılmıştır. Eser Kat. No. 12 ile aynı özellikleri taşıdığı için onunla aynı tarihe yani Erken Korinth Dönem sonu-Orta Korinth Dönem başına (MÖ 600) tarihlendirilmesi uygundur.

Kat. No. 18 (Lev. 63-64), gövdesinin büyük bölümü eksiktir. Küçük boyutlu kabın gövdesinin korunabilmiş olan bölümünde baş ve kanatlarının küçük bir kısmı görünen bir kuğu figürü yer almaktadır. Sol kanadını yukarıya doğru kaldırmış olan kuğu figürünün başının boyuna doğru olan yerinde kırmızı boyalardan yapılmış benekler görülmektedir. Kazıma çizgi detaylı kanatlara da kırmızı boya uygulanmıştır. Kat. No. 18 ile kabın boyut ve formu, figürün duruşu ve yapısı, detaylandırmalar, boyaların kullanıldığı yerler açısından benzer özellikler taşıyan Aegina'dan yuvarlak bir aryballos¹⁴⁹ Neeft tarafından Erken Korinth Dönem sonu- Orta Korinth Dönem ilk yarısına (MÖ 600- 585/580) yıllarına tarihlenmiştir. Parion örneğinin bu aryballos ile benzer yönlerinin olmasından dolayı yaklaşık olarak aynı tarihler arasında olmalıdır.

Kuğu figürlü yuvarlak aryballosların son örneğini teşkil eden **Kat. No. 19 (Lev. 65-66)**, üzerindeki kuğunun başı sola dönüktür ve sol kanadını yukarıya doğru kaldırmıştır. Gela'daki yuvarlak aryballos¹⁵⁰ üzerindeki kuğunun baş kısmının ayrıntıları, çok uzun olmayan boynu, sol kanadını kaldırması açısından Kat. No. 19 ile

¹⁴⁷ K. Neeft, fig. 29, Cat. No. 110.

¹⁴⁸ Martelli, Tav. 28: 2; Payne, *NC*, no. 585; Dunbabin, pl. XXIII, E-239.

¹⁴⁹ K. Neeft, fig. 28, Cat. No. 103 a. b.

¹⁵⁰ Martelli, Tav. 29: 4.

benzerdir. Ayrılan tek yön Gela'daki yuvarlak aryballosun üzerindeki kuğunun başını sağa doğru çevirmesidir. Erken Korinth ile Orta Korinth Dönem arasına tarihlenen Gela örneğini ve aynı kremasyon alanından ele geçen Parion Kat. No. 13 ile benzerliğini dikkate alarak, ayrıca Gela'daki yuvarlak aryballosun geniş zaman dilimini azaltıp o tarihler içerisinde verilecek en uygun tarih Erken Korinth Dönem sonu-Orta Korinth Dönem başı (MÖ 600)'dir.

Kat. No. 20 (Lev. 67-68), gövdesinin büyük kısmı, özellikle figürün bezendiği bölümün eksik olması nedeniyle üzerindeki figürün ne olduğu anlaşılabilir değildir. Fakat üzerindeki figürün büyük boyutlu olduğu ve kaidenin üzerindeki dil bezeklerinin yarısını kapattığı rahatlıkla anlaşılabilmektedir. Aryballosun arka kısmı ya boş bırakılmış ya da kremasyonun etkisiyle üzerindeki bezemeler yok olmuştur. Kabın küçük boyutunu, ağız ve kaidedeki bezemelerini göz önüne alırsak çok geç tarihlerden olamayacağı ortaya çıkmaktadır. Çalışmamızda yer alan aynı kremasyon alanından çıkan P11- APR kazı numaralı eserlere verilen tarih düşünüldüğü zaman MÖ 600 yıllarına ait olduğu söylenebilir.

Kat. No. 21 (Lev. 69-70), üzerinde yaban domuzu yer alan tek Parion aryballos örneğidir. Kabın gövdesinde eksik yerler olduğundan baş kısmı mevcut değildir. Yaban domuzunun sırt üst kısmına dikey kazıma çizgiler yapılmıştır. Siyah firnisle boyanan yaban domuzunun gövdesi üzerinde yer yer bordo renk kullanılarak esere canlılık vermeye çalışılmıştır. Kazıma çizgili çiçek rozetlerin kabın boş alanlarını doldurma amaçlı rastgele yerleştirildiği görülmektedir. Kabın arka yüzüne herhangi bir şey işlenmemiş, sanatçı bu alanı boş bırakmayı tercih etmiştir. Taranto'dan bir aryballos¹⁵¹ üzerinde Kat. No. 21'de olduğu gibi ön yüze bir yaban domuzu bezenmişken arka yüz boş bırakılmıştır. Parion örneğinin doldurma rozeti Taranto örneğine göre oldukça çoktur. Ayrıca sırt üzeri çizgileri Kat. No. 21'de gövde yarısından itibaren başlarken MÖ 620 yılına ait Taranto yuvarlak aryballosunda gövde üst kısmının tümüne kısa çizgiler atılmıştır. Payne'in E Grup'ta değerlendirdiği bir aryballos¹⁵² üzerinde yine bir yaban domuzu kabın tüm ön yüzünü kaplayacak şekilde işlenmiştir. Kat. No. 21 ile Taranto yuvarlak aryballosundaki figürün ayrıntıları yakın benzerlik taşımaktadır. Ayrıca çiçek doldurma rozetlerinin kullanılması da bu eseri Parion örneğine daha yakın

¹⁵¹ Lo Porto, s. 69, fig. 51.

¹⁵² Lo Porto, s. 96, fig. 71a.

kılmaktadır. Taranto aryballosu MÖ 610 yılına tarihlenmiş olup Kat. No. 21’inde bu esere benzerliği göz önüne alınırsa bu iki eserinde aşağı yukarı aynı tarihten olduğu söylenebilir.

Kat. No. 22 (Lev. 71-72), korunmuş olan bölümünü göz önüne alırsak oldukça büyük boyutlu bir aryballostur. Eserde Warrior Gruptaki gibi ana sahneyi sınırlayıcı bantlar ve kaidede rüzgar gülü motifi var olmasına rağmen, Warrior Grup içine dahil edilememektedir. Çünkü Warrior Grup aryballoslar küçük boyutludurlar. Üzerinde bir keçiye ait gövdenin bir kısmı ve arka bacakları korunmuş bir figür bulunması sebebiyle Figürlü Yuvarlak Aryballoslara dahil edilmiştir. Üzerinde Kat. No. 21’de olduğu gibi koyu kırmızı ve siyah boyalar kullanılmıştır. Doldurma rozetleri ön yüzde daha çok ve küçükken, arka yüzde daha az ve büyük boyutludur. Figür kabın ön yüzünü kaplayacak şekilde yerleştirilmiştir. Üzerindeki keçi figürünün benzerini Payne’in levhalarında¹⁵³ görmekteyiz. Otlar olarak verilen keçinin arka ayak bileklerinde Parion örneğinde olduğu gibi çift yatay kazıma çizgi bulunmaktadır ve sağ bacağına öne, sol bacağına geriye doğru atmıştır. Perachora’daki¹⁵⁴ bir keçi üzerinde ise oldukça az kazıma çizgi kullanılmış ve Payne’in kataloğundaki ile aynı pozisyonda fakat bu sefer sol bacak önde durmaktadır. Kat. No. 22’ye benzer iki örnekte Erken Korinth Döneme aittir. Rhitsona’dan Ure’nin c grup mezarlarından (MÖ 590-570) çıkan iki aryballosun¹⁵⁵ üzerinde keçi figürü betimlenmiş ve aynı Parion keçi figürlü yuvarlak aryballosunda olduğu gibi büyük doldurma motifleri kullanılmıştır. Fakat bunlar küçük boyutlu eserlerdir. Bu eserin 2. kremasyon alanı buluntusu olduğunu da düşünürsek Erken Korinth Dönem sonlarından olmalıdır. Rhitsona aryballoslarına benzerliği ise bu eserin Orta Korint içine girmiş olduğunu göstermektedir. Böylece esere net bir tarih verilecek olunursa MÖ 610-590 uygun olacaktır.

Kat. No. 23 (Lev. 73-74), eksik parçalı aryballosun elde olan bölümünden oldukça büyük boyutlu olduğu anlaşılmaktadır. Kabın arka yüzünün boş bırakıldığı ve ön yüz figürünün de ön yüzü tamamen kaplayacak kadar büyük bezendiği görülmektedir. Oldukça özenli yapılmış olan doldurma rozetlerinde (lotuslar ve çiçekler) mor boya kullanılmıştır. Mor boyanın sadece rozetlerde değil aynı zamanda

¹⁵³ Payne, *NC*, pl. 25, 7.

¹⁵⁴ Dunbabin, pl. 70, 2239b.

¹⁵⁵ Ure, s. 33-36, pl. VII, 86. 35, 86. 101b.

gövdeye bezenmiş olan kartal figürünün kanatlarında da kullanıldığı dikkat çekmektedir. Sol kanadını yukarı doğru kaldırdığı görülen kartalın kanadı kazıma çizgilerle üçe ayrılmıştır. Üst kısımda siyah firnis üzerine mor benek sırası, altında mor firnisli alan ve en altta ise siyah firnis üzerine birbirine paralel dikey kazıma çizgiler yer almaktadır. Başını sola çevirmiş olan kartalın gözü iç içe çift daire olarak verilmiştir. Payne'in Grup G olarak incelediği Taranto Nekropolü'nden büyük boyutlu bir Erken Korinth aryballosunun¹⁵⁶ üzerinde başını sola çevirmiş, kanatları Parion örneğindeki gibi üçe bölünmüş olan bir kartal figürü yer almaktadır. Kartalın geniş kanatlarından kalan boşluk alanlara doldurma rozetleri yapılmıştır. Bu sahnenin MÖ 625-600'de bir alabastron¹⁵⁷ üzerinde de var olduğuna tanık olmaktadır. Aryballoslar ile alabastronların gelişimleri hemen hemen aynı olduğu için bu eser ile Parion kartal figürlü aryballosunu karşılaştırabiliriz. Taranto örneğiyle ve kartal figürlü alabastronla çok yakın özellikler gösteren Parion aryballosu da Erken Korinth Dönemi'ne verilebilir, fakat ortası çift daire ile yapılmış çiçek rozet¹⁵⁸ ve lotusa bakıldığında bu kabın daha geç olduğu söylenebilir. Buna göre kabın tarihi MÖ 610-590 olmalıdır.

2.1.1.3.c) Linear Bezemeli Yuvarlak Aryballoslar

Bu grup Parion'da Kat. No. 30 içindeki parçaları da sayarsak toplam 9 eserle temsil edilmektedir. Bunlardan 5 tanesi tüm ya da tüme yakın olup diğerleri küçük parçalardır. 9 eserin 4 tanesi bantlı noktalı, 5 tanesi ise kavun dilimi motiflidir.

Kat. No. 24, 25, 26, 27 (Lev. 75-76, 77-78, 79-80, 81-82), boyutları hemen hemen aynı olan küçük boyutlu aryballoslardır. Hepsinin üzerinde bant ve nokta bezemeleri mevcuttur. Kat. No. 24'ün gövdesinde 3 sıra kalın bant kuşağı 4 sıra nokta bezeme ve altında 3 sıra kalın bant daha vardır. Kat. No. 25'in üzerindeki bezeme Kat. No. 24'deki gibi olup, tek fark, nokta bezeme sıralarının sayısıdır. Kat. No. 25'in nokta bezemeleri 5 sıradır. Antikçağda oldukça popüler olan bu bezemelerin yerleri ve sayıları değişebilmektedir. Örneğin, Kat. No. 26'da 2, Kat. No. 27'de 3 sıra nokta bezeme vardır. Bu küçük boyutlu kapların Delos'ta¹⁵⁹, Gela'da¹⁶⁰, Taranto'da¹⁶¹, Tocra¹⁶², da

¹⁵⁶ Lo Porto, s. 90, fig. 65e, 67b.

¹⁵⁷ Chamay-Maier, s. 96, 97.

¹⁵⁸ Payne, NC, s. 157, fig. 68.

¹⁵⁹ Dunbabin, pl. XXII, A-164, C-162, 165, 166.

¹⁶⁰ Martelli, Tav. 22-6.

¹⁶¹ Lo Porto, fig. 58d.

benzer birçok örneği vardır¹⁶³. Payne, linear bezemeli bu aryballosları B2 grubu olarak değerlendirmiştir¹⁶⁴. Assos'ta¹⁶⁵ Kat. No. 26 ve 27 'nin benzerlerini bulmak mümkündür. Bu eserler MÖ 600-570 yıllarına tarihlenmişlerdir. Antandros'tan ele geçen ve MÖ 600-570 yıllarına tarihlenen bir aryballos¹⁶⁶ ise bodur yapısı ve üzerindeki bezemesiyle Kat. No. 24 ve 25 ile benzerdir. Pitane-Çandarlı'dan bir aryballos¹⁶⁷ 3 sıra bant, 4 sıra nokta bezeme, tekrar 3 sıra bant sırasıyla Kat. No. 24'ün aynısıdır. Bu aryballos Eken Korinth'tendir. Kat. No. 26'ya benzer bir diğer örnek ise Tenedos Nekropolü¹⁶⁸nden bir Erken Korinth aryballosudur. Bunlara göre bu eser için en uygun tarih Erken Korinth Dönem sonları ile Orta Korinth Dönem başlarıdır (MÖ 610-590). Parion'un bant ve nokta bezemesine sahip diğer eserleri ise MÖ 620-590 'a ait olmalıdırlar.

Kat. No. 28, 29, 30 (Lev. 83-84, 85-86, 85), aynı kremasyon alanına ait üzerlerinde kavun dilimi motifi olan futbol aryballoslardır. Yaygın olarak Erken Korinth mezarlarında bulunan bu tür aryballoslar geç 7. yy.'da büyük bir üretim potansiyeline ulaşmışlardır. Daha geç mezarlarda ise, nadir olarak görülürler¹⁶⁹.

Ağız dahil tüm yüzeyi kavun dilimi motifiyle bezenmiş olan **Kat. No. 28** ve **30**'un birbirine paralel dikey çizgileri arası bir bordo, iki siyah renk tekrar bordo şeklinde devam etmekteyken, **Kat. No. 29** ise beyaz, siyah, bordo renklerde olduğu görülmektedir. Bu aryballosların benzer örneklerine baktığımızda tarih olarak 7. yy. ikinci yarısı-6. yy. sonu arasında olduklarını söyleyebiliriz¹⁷⁰. Benzer bir aryballostaki bezemenin aynı şekilde yapıldığı görülmektedir¹⁷¹. Kat. No. 29 ağız parçası üzerinde görülen beyaz boya yine Erken Korinth Dönem aryballosu üzerinde uygulanmıştır¹⁷².

¹⁶² John Boardman, John Hayes, "Excavations at Tocra 1963-1965: The Archaic Deposits I", *BSA, Supplementary Volumes*, No. 4, 1966, pl. 9-62.

¹⁶³ Dunbabin, pl. XXII, A-164, B-165, 166.

¹⁶⁴ Payne, NC, s. 291, fig. 127.

¹⁶⁵ F. Uthmann, *Die Archaische Nekropole von Assos*, Asia Minor Studien 31, Bonn 1999, s. 309, No. 348, 350.

¹⁶⁶ Somersan, Lev. 12, no. 74.

¹⁶⁷ Görkay, Lev. 36: 1.

¹⁶⁸ Turhan Özkan, *Tenedos Arkaik ve Klasik Nekropolü*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1993, pl. 55: 8.

¹⁶⁹ Payne, NC, s. 291.

¹⁷⁰ Lo Porto, fig. 79e, 92a.

¹⁷¹ Martelli, Tav. 24: 1-3.

¹⁷² Kaan İren, *Aiolische Orientalisierende Keramik*, Ege Yayınları, İstanbul 2003, Taf. 61: 286.

Bunlardan yola çıkarak eserlerin Erken Korinth Döneme yani (MÖ 625-600) yıllarına tarihlendirilmesi doğru olacaktır.

2.1.1.4.d) Quatrefoil Aryballoslar

Parion'da bu gruba ait 3 eser ele geçmiştir. Bunlardan geniş çaplı bir ağız parçası olan **Kat. No. 31 (Lev.87-88)** siyah firnis üzerine rezerve bırakılmış çiçek rozet ile bezenmiştir. Bu tip ağız tablalarının genellikle Quatrefoil aryballoslarda kullanılması nedeniyle bu ağız parçası da bu grup içine dahil edilmiştir. Bu aryballoslar genel olarak MÖ 600'lerden sonra görülmektedir. Örneğin, Daskyleion'da ele geçen bir ağız tablası¹⁷³ Kat. No. 31 gibi rezerve çiçek rozeti ve yan pervazında nokta bezemelere sahiptir. Bu esere benzer başka bir aryballos ise Gela'da¹⁷⁴ ele geçmiştir. Bu eserin ağız tablası da aynı şekilde yapılmıştır. Parion Quatrefoil aryballosuyla benzer bu örneklerin ilki MÖ 600-575, ikincisi ise, MÖ 590-580 yıllarına aittir. Bunları Geç Korinth Döneminde de görmek mümkündür. Tocra'dan bir eser¹⁷⁵ buna örnek olarak verilebilir. Bu nedenle Kat. No. 31 geniş bir zaman aralığına verilmelidir. Benzer eserlerinde yardımıyla söz konusu eser Erken Korinth sonu- Orta Korinth Dönem'den (MÖ 600-570) olmalıdır.

Kat. No. 32 (Lev. 87-88) diğerlerine göre bu grubun en iyi korunmuş olan eseridir. Ağız tablası Kat. No. 31 gibidir. Muhtemelen Kat. No. 31'inde gövde bölümü Kat. No. 32 gibidir. Omuz kısmında küçük diller, gövdede soluk kırmızı boyalı yay yaprak ve yaprağın yanında siyah firnisli 3 yay yer almaktadır. Kulp altında olasılıkla yıldız motifine ait boya izleri görülmektedir. Bu eserin nerdeyse birebir benzeri bir Korinth Quatrefoil aryballosu¹⁷⁶ üzerinde görülmektedir ve tamdır. Bu eser MÖ 600-570 yılına tarihlenmiştir. Bu tarih Kat. No. 31 için tahmin edilen gövde kısmını destekler niteliktedir. Böylece iki eserinde MÖ 600-570 yıllarına tarihlenmesi uygundur.

Quatrefoil aryballosların son eseri **Kat. No. 33 (Lev. 89-90)**'tür. Sadece omuz ve gövdesinin çok küçük bir kısmı korunmuş olan eserin, omuz üzeri küçük dillerle süslüdür. Gövdesi üzerinde quatrefoil bezemesinin dışa dönük yaprağının bir parçası yer

¹⁷³ Bulut, şek. 5, lev. 3: 86.

¹⁷⁴ Martelli, Tav. 37: 6.

¹⁷⁵ Boardman- Hayes, pl. 9: 79, 81.

¹⁷⁶ Felicity Nicholson, *Greek, Etruscan, and Roman Pottery and Small Terracottas; A Brief Guide for Small Collector*, London 1965, s. 26, fig. 17.

almaktadır. Korunmuş olan kısmından küçük boyutlu bir quatrefoil aryballos olduğu anlaşılan Kat. No. 33'ün diğer iki eserden tek farkı boyutunun küçük olmasıdır. Diğer tüm özelliklerinin aynı olduğu rahatlıkla görülebilir. Bu eserle aynı omuz bezemesine sahip bir eser Taranto'dan¹⁷⁷ ele geçmiştir. Bu benzer eserden de yola çıkarak bu eseri de MÖ 605-590'a tarihleyebiliriz.

2.1.1.5.e) Diğer Yuvarlak Aryballoslar

Bu grup **Kat. No. 34-40 (Lev. 89-95)** arasındaki 7 aryballos parçasından oluşur. Bu grubun aryballosları belirli bir özellik göstermediğinden, tahrip olduğundan ya da çok küçük parçalar olduğundan dolayı "diğer" adıyla nitelendirilmişlerdir. Fakat korundukları kısım ve boyutlarından yuvarlak aryballos oldukları belli olmaktadır. Zaten Parion'da düz tabanlı bir aryballos (Kat. No. 96-98) dışında tüm aryballoslar yuvarlaktır.

Kat. No. 34 ve 39 (Lev. 89-90, 94) üzerinde sık dizilmiş diller yer almaktadır. Bu bezemenin birçok benzerini hem aryballos hem de alabastronlar üzerinde¹⁷⁸ bulmaktayız. Kat. No. 34'ün benzer eserler ışığında tarihi MÖ 625-570 olmalıdır. Kat. No. 39'un ise 2. kremasyon alanından çıktığı da düşünülürse MÖ 620-590'a tarihlenmesi doğru olacaktır.

Kat. No. 35 (Lev. 91), üzerinde etrafı konsantrik dairelerle çevrili diller yer alan bir aryballos ağız parçasıdır. Ölçüleri hakkında bir şey bilmediğimiz eser benzer eserlere¹⁷⁹ dayanarak MÖ 620-580 yıllarına tarihlenebilir.

Kat. No. 36 (Lev. 91), tipik bir küçük boyutlu yuvarlak aryballostur. Ağız üzerinde konsantrik daireler, kulpta yatay çizgiler, omuz üzerinde diller yer almaktadır. Bir linear bezemeli aryballos üzerinde¹⁸⁰ aynı tip bezemeyle karşılaşmaktayız. Parion'da ele geçen Kat. No. 27 üzerindeki bezemede Kat. No. 36'ya benzerdir. Bu eserler yardımıyla Kat. No. 36 MÖ 620-590 yıllarına tarihlenebilir.

Kat. No. 37 (Lev. 92), ağız üzerinde sıkça dizilmiş dil motifi, ağız yanında noktalar, kulpta zikzak bezeme görülür. Kulp altında kırmızı boyalı bir bezeme vardır.

¹⁷⁷ Lo Porto, s. 98, fig. 73.

¹⁷⁸ Somersan, Lev. 9, 11, Kat. No. 63, 68; Görkay, Lev. 48: 26; Judith S. Schaeffer- Nancy H. Ramage - Crawford H. Greenewalt, *The Corinthian, Attic and Lakonian Pottery from Sardis*, London- England 1997, pl. 14, Cor 89.

¹⁷⁹ Payne, *NC*, s. 288, fig. 124.

¹⁸⁰ Somersan, Lev. 12, Kat. No. 74.

Bu nedenle bu aryballos, figürlü yuvarlak aryballos olabilir. Antandros'ta bulunmuş benzer özelliklere sahip bir aryballosa¹⁸¹ da dayanarak bu eser için MÖ 620-580 yılı uygun olacaktır.

Kat. No 38 (Lev. 93), kremasyon ateşine çok maruz kaldığı için üzerindeki boyalar yok olmuştur. Sadece ağız kısmına işlenen boya görülebilecek durumdadır. Ağız üzerinde konsantrik daireler arasında ince uzun diller yer alırken ağız yan pervazına küçük noktalar işlenmiştir. Bu eserin benzerlerini Daskyleion¹⁸² ve Sardes¹⁸³'te görebiliriz. Kat. No. 38'in dekoratif şeması Lion Grup'un tipik eserlerinde görülür¹⁸⁴. Olasılıkla bu eserde bir Lion Grup eseridir. Lion Grup eserleri Orta Korinth içlerine kadar sürer. Bu nedenle eserin tarihi MÖ 625-580'lere verilebilir.

Kat. No. 40 (Lev. 95), ağız üzeri dillerle, ağız yan pervazı noktalarla, kulp üzeri alta doğru inen zikzaklarla bezelidir. Bu bezeme şemasını tezde daha önce bahsettiğimiz 2. kremasyon alanından çıkan Kat. No. 12 ve Kat. No. 17'deki figürlü yuvarlak aryballoslarda görmekteyiz. Aynı alanda ele geçmiş olan Kat. No. 40'ında tarihi bu eserlerle aynı olmalıdır. Eserin benzerlerini başka Antik kentlerdeki mezar buluntuları arasında da görmek mümkündür. Örneğin Antandros'tan MÖ 600-575 yıllarına tarihlenmiş olan bir aryballos ağız tablası¹⁸⁵ üzeri aynı tip dil motifleriyle süslüdür. Bu eserin tarihi Kat. No. 12 ve 17 için daha önce önerilen tarihide doğrulamaktadır.

2.1.2. Tip II. Düz Tabanlı Aryballoslar

Parion'da bu tipe ait sadece bir eser (**Kat. No. 41, Lev. 96-98**) bulunmaktadır. Korunmuş yüksekliği 12.1 cm., karın çapı 13.2 cm.'dir. Büyük boyutlu bu kap halka kaideye sahiptir. Payne bu formun MÖ 6. yy.'a ait olduğunu söyler ve bu biçimin erken örneklerinin çok daha küçük boyutlu olduğunu da ekler¹⁸⁶. Bu durumda Kat. No. 41'de form olarak MÖ 6. yy. kabıdır. Üzerindeki bezemeye bakıldığında kabın ön yüzünü kaplayacak şekilde yapılmış, Korinth seramiğinde sevilen bir sahenin yapıldığı görülmektedir. Bu sahne de başı profilden, gövdesi cepheden işlenmiş olan Kanatlı Artemis iki eliyle kuğu tutmaktadır (potnia theron sahnesi). Artemisin saç ve yüz

¹⁸¹ Somersan, Lev. 9, Kat. No. 63.

¹⁸² Bulut, Şek. 9: 88, Lev. 4.

¹⁸³ Schaeffer-Ramage-Greenewalt, pl.15, Cor 101.

¹⁸⁴ Payne, *NC*, s. 289, fig. 125.

¹⁸⁵ Somersan, Lev. 11, Kat. No. 68.

¹⁸⁶ Payne, *NC*, s. 304, fig. 140.

ayrıntıları MÖ 6. yy.'ın 2. çeyreğinde daha geç özellikler yansıtmaktadır¹⁸⁷. Örneğin, gözlerinin iki yanından uzayan bir çizginin varlığı, saçlarının ikiye ayrılmış halde dalgalı inmesi, belirgin yüz hatları sayılabilir. Artemis'in giydiği elbise diğer Korinth Döneminin omuzdan omuza dalga çizgili elbiselerine genel olarak benzer, fakat ayrıntılı olarak incelendiğinde Artemis'in bu tipte elbisesi ilk kez görülür. Elbisenin üst kısmında bir omuzdan diğerine giden kazıma olarak detaylandırılmış, dalga çizgi, etek kısmında üst ve alttan iki yatay kazıma çizginin dörde bölünmesiyle oluşmuş dikey dikdörtgenler, bunların solunda ise iki dikey çizgi ve yine dikey inen dalga çizgi yer almaktadır. Düz tabanlı aryballosun arka yüzüne ise, büyük boyutlu iki siren bezenmiştir. Sirenlerle Artemis arasında sadece bir doldurma rozeti yer almış ve kaba bunlardan başka doldurma rozeti yapılmamıştır. Doldurma rozetlerinin yoğun olarak görülmemesi de bu eseri Erken Korinth eserlerinden ayırmaktadır. Artemis potnia theron sahnesi birçok Korinth kabında ana konu olarak işlenmiştir. Bunlardan iki tanesini Delos¹⁸⁸'ta görmekteyiz. Alabastron üzerine bezenen bu sahnede Artemis'in elbisesinin dalga çizgilerden oluştuğu görülürken doldurma rozetlerinin yoğunluğu dikkat çekmektedir. Taranto'dan MÖ 590'a ait başka bir alabastron¹⁸⁹ üzerindeki Artemis'in göz şekli Kat. No. 41 ile aynıdır. Orta Korinth'ten düz tabanlı bir aryballos¹⁹⁰ üzerindeki Artemis ise, Kat. No. 41'e çok benzemektedir. Parion örneğiyle yaklaşık olarak aynı boyutlarda olan Fogg Art Museum'dan bu aryballos üzerindeki Artemis'in elbisesi üst yarısında omuzdan omuza dalga çizgi, alt kısmında dikdörtgenlere bölünmemiş dalga çizgiler, solunda iki dikey kazıma çizgi ve dikey dalga çizgiler yer almaktadır. Dikdörtgenlerin olmaması dışında her şey aynıdır. İki yanına bezenen sirenlerin ayrıntıları be boyutları itibariyle de Parion örneğine benzemektedir. Tüm bunlara dayanarak bu eser için MÖ 600-570 yılları uygun olacaktır.

2.1.3. Tip III. Korint Taklidi Aryballoslar

Parion'da biri tüme yakın diğerleri parça olmak üzere 4 adet Korinth taklidi ya da Korinth etkisiyle yapılan Korinth olmayan aryballos bulunmuştur(**Kat. No. 42-45**,

¹⁸⁷ Payne, *NC*, s. 102, fig. 35d.

¹⁸⁸ Dunbabin, pl. 33, 450a, 451a-b; Boardman- Hayes, pl. 7: 31.

¹⁸⁹ Lo Porto, s. 108, fig. 84a-b.

¹⁹⁰ John. H. Kroll, "Three Corinthian Vases in The Fogg Art Museum", *Antike Kunst* 11, 1968, s. 17, fig. 1-3.

Lev. 99-103). Bu eserlerin astar renkleri, üzerindeki bezemeler o kadar çok Korinth kaplarına benzemektedir ki onlardan ayırt edilemez, fakat hamur renkleri, kil katkıları, cidar kalınlıkları bu eserlerin bir Korinth ürünü olmadıklarını ele vermektedir. Örneğin, **Kat. No. 42 (Lev. 99)** form, cidar olarak Korinth aryballosu gibi görünür, fakat kilindeki mika katkısı Korinth olmadığını gösterir. Bu eser 2. kremasyon alanından ele geçtiği için onlarla aynı tarihten (MÖ 625-590) olmalıdır.

Kat. No. 43 (Lev. 100-101), astar rengi, kalın cidarı, kaba yapısı, kil katkısı yönüyle Korinth eserlerinden ayrılmaktadır. Üzerine kalın bantlar bezenmiş olan kabın bu bezemesinin benzerleri Korinth'te de mevcuttur¹⁹¹. Bu örneklerde gövde üzeri bantların daha ince olduğu görülmektedir. Payne bu bantlı örneklerin Korinth'te nadir olduğunu daha çok Güney İtalya'da taklit edildiğini söyler¹⁹². Güney İtalya'dan başka yuvarlak aryballoslar Lakonia, Doğu Grek, Boeotia ve bir süreliğine Attika'da da taklid edilmişlerdir¹⁹³. Benzer örnekler ışığında eser Erken Korint Dönemi'nden olmalıdır.

Kat. No. 44-45 (Lev. 102-103)'in kil katkısında mika bulunması nedeniyle Korint eseri olarak nitelendirilmemiştir. Ayrıca Kat. No. 44 üzerindeki bezemenin rengi Korinth'te değil de daha çok Doğu Grek seramiğinde görülmektedir. Bu eserlerin benzer örnekleri Erken-Orta Korinth Dönemine tarihlendiğinden bu eserlerde aynı tarihten olmalıdırlar.

---

¹⁹¹ Giulio Jacopi, *Scavi Nella Necropoli Di Jalisso*, Studi e Materiali Pubblicati a Cura Dell'Istituto Storico-Archeologico di Rodi, Clara Rhodos Vol. III, Rodi 1924-1928, s. 58, fig. 49; J. Freydank, "Korinthische, Attische und einheimische Keramik der archaischen und klassischen Zeit", *Asia Minor Studien Band 57*, Ausgrabungen in Assos 1993, Bonn 2006, Taf. 14: 2; Lo Porto, s. 96, fig. 71; Dunbabin, pl. 22: 155; Payne, *NC*, s. 291, 642.

¹⁹² Payne, *NC*, s. 291.

¹⁹³ Kanowski, s. 27.

SONUÇ

Çalışmada Parion’da 2005 ile 2013 sezonların da ele geçen toplam 45 aryballos 3 ana tip ve 5 alt grup altında değerlendirmeye alınmıştır.

İlk tip olan “Yuvarlak Aryballoslar” 5 alt gruba ayrılmış ve bunlardan birincisi 8 eserle temsil edilen “Warrior Grup” olarak adlandırılmıştır. Bu grubun eserleri üzerinde hoplitler başta olmak üzere aslanlar, biniciler, dans eden komastlar, antitetik duruşlu sphenkler ve kuğular bezenmiş ve aryballoslar küçük boyutlu olarak yapılmışlardır. Genel olarak bakılacak olunursa Warrior Grup eserleri Erken ile Orta Korinth Dönem aralığı içine tarihlenmiştir.

Yuvarlak Aryballosların ikinci alt grubu figürlerin alana özgürce yerleştirildiği “Hayvan Figürlü Yuvarlak Aryballoslar” olmuştur. Bu grupta 15 eser yer almış ve bunların çoğunluğunu kuğu figürlü yuvarlak aryballoslar oluşturmaktadır. Bu eserlerin büyük bir kısmının MÖ 600 yıllarına ait olduğu tespit edilmiştir.

Üçüncü alt grup 4’ü bant ve nokta bezemeli, 5’i kavun dilimi motifli olmak üzere 9 eserle temsil edilen “Linear Bezemeli Yuvarlak Aryballoslar”dır. Bu grup ikinci alt gruptan sonra eser sayısı olarak ikinci sırada yer almaktadır. Bu grubun eserleri MÖ 625-590 yılları arasında imal edilmiş olmalıdırlar.

“Quatrefoil Aryballoslar” ilk tipin dördüncü alt grubudur. Bu grubun az sayıdaki eserlerinden hiçbiri tüm değildir. MÖ 605-570 aralığına tarihlenen bu eserler Parion aryballosları içerisinde en geç tarihlenen grubu oluşturmaktadır.

İlk tipin son alt grubu “Diğer Aryballoslar” başlığı altında değerlendirilmiştir. Bunun nedeni bu grup kaplarının diğer yuvarlak aryballoslar içerisindeki alt gruplara giremeyecek kadar tahrip olmuş olması ya da kabın çok küçük bir bölümünün ele geçmiş olmasıdır. Bu aryballoslar çok farklı tarihlerden olup, yapılan değerlendirmelere göre MÖ 625-575 bu grup için önerilen genel bir tarih aralığı olmuştur.

Parion aryballoslarının ikinci tipi “Düz Tabanlı Aryballoslar”dır. Parion’da bu tipin tek örneği vardır. Bu örnek üzerindeki bezemeler ayrıntılı olarak incelendiğinde eserin birebir benzerinin olmadığı görülmüştür. Bu da farklı bir Korinth sanatçısı tarafından yapılmış olabileceğine işaret etmektedir.

“Korinth Taklidi Aryballoslar” olarak isimlendirilen son tipte 4 eser yer almaktadır. Bu eserler Korinth etkisinde yapılmış olan fakat Korinth ürünü olmayan aryballoslardan oluşur. Bu eserler Parion’da Erken Korint ile Orta Korinth dönemde kullanılmışlardır.

Tiplerin üzerinde yapılan ayrıntılı çalışma bize Parion’da Erken ve Orta Korinth Dönemlerinde aryballosların yoğun olarak kullanıldığını göstermektedir. Özellikle MÖ 600 yılına ait çok sayıda eser bulunması en yoğun aryballos ticaretinin bu dönemde olduğunu açıkça göstermektedir. Geç Korinth Dönem başları dışında Geç Korint Dönemden aryballos ele geçmemiş olması eldeki veriler ışığında bu dönemde bunların bu kentte rağbet görmediğine işaret etmektedir.

Kent nekropolünde yer alan Arkaik Döneme ait 2. kremasyon alanında görülen tabakalar İkincil Kremasyonun kentte ne kadar çok uygulandığını gözler önüne sermektedir. Bu alanda üst üste iki kremasyon yapılmış olduğunu ve bunun farklı dönemlerden olduğunu aynı alandan bulunan eserlerin tarihlerinin değişmesinden de anlamaktayız. Muhtemelen ilk kremasyon MÖ 625-610/600 yıllarında yapılmış ve üzerine çok fazla toprak dökülmeden bir kremasyon daha (MÖ 600-590) yapılmıştır. Bu alan Parion’da insutu olarak bulunmuş en erken kremasyon alanıdır. İkincil Kremasyon’un yapıldığı alanda 26 adet aryballos ele geçmesi Parion’un o dönemde ticarete ne kadar aktif olduğunu ve ekonomik açıdan durumunun iyi olduğunu gösterir. Ayrıca bu alan İkincil Kremasyon geleneğinin Parion’da kullanıldığını göstermesi açısından da önem taşımaktadır. Bunların İkincil Kremasyon’da ele geçmesi ölünün hazırlanma esnasında kullanıldığına kanıt olarak gösterilebilir.

İkincil Kremasyon’un yanında aryballoslar inhumasyon gömünün yapıldığı M171 nolu mezardan da ele geçmişlerdir. Bu aryballosların ölünün hazırlanması aşamasında kullanılması dışında ölü hediyesi olarak da anlam ifade ettiğine kanıttır.

Aryballosların kullanımı ile ilgili bu güne kadar önerilen, bu kapların ölünün cenaze törenine hazırlanması esnasında yıkandıktan sonra ölünün güzel kokması amacıyla ölünün üzerine dökülen parfüm şişeleri oldukları görüşünün yanı sıra; çalışmaya konu eserlerin ele geçtiği kremasyon alanı göz önünde bulundurularak, aryballosların kremasyon öncesi yakma işlemini kolaylaştıracak yağların dökülmesinde ya da farklı bir açıdan yaklaşarak kremasyon ateşinin sönmeye yakın bir anında kalan

kordan çıkan dumanla karışık pis kokuyu gidermek amacıyla alana dökülen parfümlerin bulunduğu kaplar oldukları fikri de ortaya konulmuştur.

Lidya Krallığı Dönemine denk gelen Erken ve Orta Korinth Dönemleri'nde çok sayıda eser mevcutken, Lidyanın son dönemleri ve Pers istilasının olduğu zamana denk gelen Geç Korinth Dönemi'nde (özellikle sonları) neredeyse hiç eser bulunmamış olması bir tesadüf olmamalıdır. Öyle ki antik kaynaklarda bahsedilen Batı Anadolu'daki tüm Grek kentleriyle birlikte Parion'unda Pers egemenliğine girdiği bilgisi, çalışmaya konu eserlerden elde edilen arkeolojik verilerle de desteklenerek, Anadolu'daki bu karışık dönemden Parionun'da etkilenmiş olduğu fikri artık daha da netleşmiştir.

KAYNAKÇA

- Aeneas Tacticus, *Asclepiodotus and Onasander*, Translated: Illinois Greek Club, Loeb Classical Library, 1923.
- Akurgal, Meral, *Korint Seramiği, MÖ 750-550*, İstanbul 1997.
- Amyx, D. A., Lawrence, P., “Archaic Corinthian Pottery and Anaploga Well”, *Corinth VII-2*, Princeton- New Jersey 1975, 1-168.
- Amyx, D. A., *Corinthian Vase-Painting of the Archaic Period*, Vol I Catalogue, II Commentary, III Indexes, University of California Press, Berkeley 1988.
- Amyx, D. A., “Observations on the Warrior Group, California Studies in Classical Antiquity, Vol. 2, 1969, 1-25.
- Avram, Alexandru, “The Propontic Coast of Asia Minor”, (Ed. M. H. Hansen, T. H. Nielsen), *An Inventory of Archaic and Classical Poleis*, Oxford University Press, New York 2004.
- Aydın Tavukçu, Z., *Parion Nekropolü 2005 Buluntuları*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2007.
- Bakır, Tomris, *Korinth Seramiğinde Aslan Figürünün Gelişimi*, İzmir 1981.
- Başaran, Cevat, “Parion 1997 Araştırmaları”, *XVI. Araştırma Sonuçları Toplantısı I*, 1998.
- Başaran, Cevat, “Parion’dan İki Gladyatör Steli”, *Güneşinde Anadolu, Cevdet Bayburtluoğlu İçin Yazılar*, 2001.
- Başaran, C., *Geçmişten Günümüze Bayramiç, Tarihi-Coğrafyası ve Arkeolojisi*, 2002.
- Başaran, Cevat, “Antik Troas Kenti Parion”, *Toplumsal Tarih*, Sayı 147, 2005.

- Başaran, Cevat, “Jewellery Center in Antique Era: Parion”, *Gold News*, Sayı 153, 2005.
- Başaran, C., “Parion: Karanlıktan Günışığına”, *Anadolu Arkeolojisine Katkılar*, 2006, 185-200.
- Başaran, Cevat, Tavukçu, Ali, “Parion Kazısı 2005”, *KST 28-1*, 2007.
- Başaran, Cevat, “Parion’dan Persia’ya Yol Gider”, *Euergetes, Prof. Dr. Haluk Abbassoğlu’na 65. Yaş Armağanı*, Cilt I, 2008.
- Başaran, C., Ergürer, H. Ertuğ, "Parion Odeion'u (Bouleuterion?) 2010 Çalışmaları ve Odeion'da Bulunan Seramikler", *Olba XX*, Ege Yayınları, İstanbul 2012, 245-291.
- Benson, J. L., *Earlier Corinthian Workshops, A Study of Corinthian Geometric and Protocorinthian Stylistic Groups*, Allard Pierson Series-Scripta Minora Vol. 1, Amsterdam 1989.
- Blegen, Carl W., Palmer, Hazel, Young, Rodney S., “The North Cemetery”, *Corinth*, Vol. 13, 1964.
- Boardman, John, *Early Greek Vase Painting*, London 1998.
- Boardman, John, *Kırmızı Figürlü Atina Vazoları*, 2002.
- Boardman, John-Hayes, John, “Excavations at Tocra 1963-1965: The Archaic Deposits I”, *BSA, Supplementary Volumes*, No. 4, 1966, pl. 9-62.
- Bonacasa, Nicola, *Princeton Encyclopedia of Classical Sites*, Princeton University Press, New Jersey 1976.
- Bothmer, D. V., “The Case of Dunedin Painter: New Evidence”, *California Studies in Classical Antiquity*, Vol. 3, 1970.
- Bulut, Hülya, *Daskyleion Korinth Seramikleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1998.
- Chamay, Jacques-Maier, Jean Louis, *Céramiques corinthiennes: collection du docteur Jean Lauffenburger*. Genève: Association Hellas et Roma, 1984.

- Cook, J. M., *The Troad*, 1973.
- Desborough, V. R., *Protogeometric Pottery*, 1952.
- Dugas, C., (Ed. E. De Boccard), *Les Vases De L'Héraion*, Delos X, 1928.
- Dunbabin, T. J., *Perachora, The Sanctuaries of Hera Akraia and Limenia II, Pottery, Ivories, Scarabs and other Objects from the Votive Deposit of Hera Limenia*, Oxford 1962.
- Einar, Gjerstad, *Greek Geometric and Archaic Pottery found in Cyprus*, Stockholm 1977.
- Er, Yasemin, *Klasik Arkeoloji Sözlüğü*, Ankara 2012.
- Erdemir, H. Palaz, "Roma'nın Küçük Asya'da İdari Bir Meselesi: Bağımsız Şehirler", *Adalya* 7, 2004.
- Ergürer, H. Ertuğ, *Parion Roma Dönemi Seramiği*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2012.
- Çelikbaş, Ersin, *Parion Roma Kolonizasyon Sikkeleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2010.
- Freydank, J., "Korinthische, Attische und einheimische Keramik der archaischen und klassischen Zeit", *Asia Minor Studien Band 57*, Ausgrabungen in Assos 1993, Bonn 2006.
- Frisch, Peter, *Die Inschriften von Parion, Inschriften Griechischer Städte Aus Kleinasien*, Band 25, Bonn 1983.
- Gjerstad, E., *Greek Geometric and Archaic Pottery found in Cyprus*, 1977.
- Görkay, Kutalmış, *Batı Anadolu'ya Korinth ve Attika Siyah Figür Seramiğinin İthali, Dağılımı ve Değerlendirmesi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1999.

- Greenewalt, Crawford H., “Giriş”, (Ed. Nicholas D. Cahill), *Lidyalılar ve Dünyaları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2010, 7-37.
- Hammond, N. G. L., *The Expansion of the Greek World, Eighth to Sixth Centuries B. C.*, The Cambridge Ancient History, Volume III, Part 3, Cambridge University Press, United Kingdom 2008.
- Hansen, M. H., Nielsen, T. H., *An Inventory of Archaic and Classical Poleis*, 2004.
- Herodotos, *Herodot Tarihi*, (Çev. M. Ökmen), IV, İstanbul 2004.
- Hopper, R. J., “Addenda to Necrocorinthia”, *BSA* 44, 1949, 162-257.
- Howland, Richard Hubbard, “Greek Lamps and Their Survivals”, *Athenian Agora*, Vol. IV, 1958.
- Hölscher, Fernande, *Corpus Vasorum Antiquorum-Deutschland*, Band 1, München 1975.
- Hürmüzlü, B., *Klazomenai-Akpınar Nekropolis*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Eskişehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir 2003
- Jacopi, Giulio, *Scavi Nella Necropoli Di Jalisso*, Studi e Materiali Pubblicati a Cura Dell'Istituto Storico-Archeologico di Rodi, Clara Rhodos Vol. III, Rodi 1924-1928.
- Johansen, K. F., *Céramiques argivo-corinthiennes*, Macon 1925, s. 12.
- Johansen, K. F., *Les Vases Sicyoniens*, Étude archéologique, 1923.
- Kanowski, M. G., *Containers of Classical Greece: A Handbook of Shapes*, University of Queensland Press, London-New York 1984.
- Kasapoğlu, Hasan, *Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2008.

- Keleş, Vedat, "Parion History from Coins", (Ed. Nicholas Holmes), *Proceedings of The XIVth International Numismatic Congress Glasgow 2009*, Glasgow 2011.
- Keleş, Vedat, "Giriş", Coğrafiik Özellikler, (Ed. Cevat Başaran), *Antik Troas 'in Parlayan Kenti Parion, 1997-2009 Yılları Yüzey Araştırmaları, Kazı ve Restorasyon Çalışmaları*, Ege Yayınları, İstanbul 2012, s. 19-25.
- Kroll, John. H., "Three Corinthian Vases in The Fogg Art Museum", *Antike Kunst* 11, 1968.
- Ksenophon, *Anabasis (Onbinlerin Dönüşü)*, (Çev. T. Gökçöl), Sosyal Yayınlar, İstanbul 1998.
- Ksenophon, *Yunan Tarihi*, (Çev. S. Sinanoğlu), Ankara 1999.
- Leaf, Walter, *Strabo on The Troad* Cambridge University Press, London 1923.
- Lloyd, S., *Türkiye'nin Tarihi, Bir Gezginin Gözüyle Anadolu Uygarlıkları*, (Çev. E. Varinlioğlu), 1997.
- Lo Porto, F. G., "Ceramica arcaica dalla necropoli di Taranto", *ASAtene XXXVII-XXXVIII, Nuova Serie XXI-XXII (1959-1960)*, Roma 1960, 1-224.
- Lozanov, Ivaylo, "On The Import Amphorae in Thrace (6.-3. Centuries B.C.)", (Ed. Dominique Kassab Tezgör-Nino Inaishvili), *Patabs I – Production and Trade of Amphorae in The Black Sea, Varia Anatolica XXI*, Paris 2010.
- Magie, D., *Anadolu'da Romalılar 3, Batı Anadolu Kent Devletleri*, (Çev. N. Başgelen), 2003.
- Mansel, A. Müfit, *Ege ve Yunan Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 2004.
- Marcellinus, A., *Roman History*, Book 22, 1862.

- Martelli, Marina Cristofani, *Corpus Vasorum Antiquorum-Italia LII Museo Archeologico- Nazionale Di Gela*, Roma 1972.
- Moore, Mary B., Mary Zelia Pease Philippides, “Dietrich von Bothmer *Attic Black-Figured Pottery*”, *The Athenian Agora*, Vol. XXIII, Princeton – New Jersey 1986.
- Neeft, C. W., *Protocorinthian Subgeometric Aryballoi*, Amsterdam 1987.
- Neeft, K., “Aegina, Aphaia-Tempel XVI, Corinthian Alabastra and Aryballoi”, *Archäologischer Anzeiger*, New York 1993, 543-621.
- Felicity Nicholson, *Greek, Etruscan, and Roman Pottery and Small Terracottas; A Brief Guide for Small Collector*, London 1965.
- Özgen, İlknur, Öztürk, Jean, *Heritage Recovered the Lydian Treasure*, İstanbul 1996.
- Palaz Erdemir, H., “Roma’nın Küçük Asya’da İdari Bir Meselesi: Bağımsız Şehirler”, *Adalya* 7, 2004, 171-184.
- Payne, Humfry, *Necrocorinthia*, Clarendon Press, Oxford 1931.
- Payne, Humfry, *Protokorinthische Vasenmalerei*, Berlin 1933.
- Polyaenus, (Ed. Richard Shepherd) , *Stratagems of War VI*, 24. 1, London 1793.
- Prêteux, Franck, “Parion et son territoire a l’epoque hellenistique: un exemple d’organisation de la chora sur le rivage de la Propontide”, *L’Asie Mineure dans l’Antiquite: echanges populations et territoires*, 2009.
- Ptolemaios, *Geographika Hyphegesis* , V, (Çev. Edward Luther Stevenson), New York 1932.
- Ramsay, W. M., *Anadolu’nun Tarihi Coğrafyası*, (Çev. M. Pektaş), 1961.
- Roberts, L., *Monnais Antiques en Troade*, 1966.

- Rotroff, Susan I., “Hellenistic Pottery Athenian and Imported Wheelmade Table Ware and Related Material, Part 2”, *Athenian Agora*, Vol. XXIX, 1997.
- Schaeffer, Judith S., Ramage, Nancy H., Greenewalt, Crawford H., *The Corinthian, Attic and Lakonian Pottery from Sardis*, London- England 1997.
- Schliemann, H., *Ilios, The City and Country of the Trojans*, 1881.
- Seeberg, Axel, *Corinthian Komos Vases*, University of London, Institute of Classical Studies, Bulletin Supplement 27, London 1971.
- Sevin, V., “Anadolu’da Yunanlılar”, *Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi* 2, 1982, 214-228.
- Sevin, V., “Anadolu’da Persler”, *Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi* 2, 1982, 268-277.
- Sevin, V., *Anadolu’nun Tarihi Coğrafyası I*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 2001.
- Sevinç N., Körpe R., Tombul, M., Rose, C.B., Strahan D., Kiesewetter, H., Wallrodt, J. “A New Painted Graeco-Persian Sarcophagus from Çan”, *Studia Troica* 11, s. 383-420, 2001.
- Somersan, Tülin Serra, *Antandros Korinth Seramikleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2007.
- Sparkes, B. A., Talcott, Lucy, “Black and Plain Pottery of the 6th, 5th and 4th Centuries B.C.”, *The Athenian Agora Vol. 12*, Princeton 1970, 1-382.
- Stillwell, A. N., Benson, J. L., Boegehold, A. L., Boulter, C. G., “Potters’ Quarter the Pottery”, *Corinth*, Vol. 15, No. 3, 1984, 1-428.

- Strabon, *Geographika, Antik Anadolu Coğrafyası, Kitap XII- XIII- XIV*, (Çev. Adnan Pekman), XIII-1-4, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2000.
- Temiz, Hayriye, *Uşak Müzesi'nden Bir Grup Koku Kabı ve Lydia Parfüm Endüstrisi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara 2007.
- Ure, P. N., *Aryballoi and Figurines from Rhitsona in Boeotia*, London 1934.
- F. Utili, *Die Archaische Nekropole von Assos, Asia Minor Studien 31*, Bonn 1999.
- Weinberg, Saul S., "The Geometric and Orientalizing Pottery", *Corinth Vol. VII, I*, Princeton 1943, 1-104.
- Wiesehöfer, J., *Antik Pers Tarihi*, (Çev. S. Sinanoğlu), 2002.
- Yazgı, Aytun, *Troas Bölgesi Arkaik Dönem Yunan Kolonizasyon Hareketleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale 2008.

KATALOG

Katalogtaki aryballoslar bezemelerine göre sıralanmıştır. Korinth taklidi aryballoslar ise bu sıralamanın uymadığı için hamur ve bezemelerine göre sıralanmış ve kataloğun en sonuna yerleştirilmiştir.

- Kat No.** : 1
Levha No. : 33-34
Kazı No. : E4C-BzP.04
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Warrior Grup Aryballos
Yükseklik : 4.2 cm.
Ağız Çapı :
Karın Çapı :
Taban Çapı :
Cidar : 0.3 cm.
Hamur Rengi:
Astar Rengi : 2.5 Y 7/3 pale yellow
Firnis Rengi : 2.5 Y 2.5/1 black
Kil : Elenmiş
Katkı :
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Tozsuz
Tanım : Gövde kısmının bir yüzü korunmuş olan aryballosun üzerindeki bezeme oldukça tahrip olup silikleşmiştir. Kabın boyun omuz geçiş yerinde siyah firnisli bir bant yer alırken, omzunda 3 sıra bant ve gövdesinde ise üç hoplit bezenmiştir. Hoplitlerin gövdelerine ise, daire şeklinde kazıma çizgiyle kalkanları işlenmiştir.
Benzeri : K. Neef, fig. 49-50, No. 210-211, fig. 55, No. 223; Blegen, s. 186, no. 159, pl. 24, 9-10; Ure, pl. VIII, 86.72; Gjerstad, pl. XXVIII-8.
Tarih : MÖ 590-570

Kat No : 2
Levha No : 33-34
Kazı No : P11-APR24
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/ Form : Warrior grup aryballos
Yükseklik : 2.6 cm.
Ağız Çapı :
Karın Çapı :
Taban Çapı : 0.5 cm.
Cidar : 4 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 6/1 gray
Astar Rengi : 2.5 Y 7/3 pale yellow
Firnis Rengi :
Kil : Elenmiş
Katkı : Kireç ve kum
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Kaygan
Tanım : Kaide ve gövdenin çok küçük bir bölümü korunmuştur. Gövde üzerinde kalkanlı bir hoplit vardır. Kalkan üzerinde bitkisel bir motif bulunan eserin tahrip olmuş olan kaidesinde diller yer almaktadır.
Benzeri : Chamay, Maier, s. 64-65; Lo Porto, fig. 91b; Stillwell, Benson, pl. 103, 37, no. 690, 803; Weinberg, pl. 37, fig. 290; Utili, s. 310, Abb. 25: 362.
Tarih : MÖ 620-600

Kat No : 3
Levha No : 35-36
Kazi No : P12-ATC2
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/ Form : Warrior grup aryballos
Yükseklik : 6.1 cm.
Ağız Çapı :
Karın Çapı : 5.8 cm.
Taban Çapı :
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 8/2 pale yellow
Astar Rengi : 2.5 Y 8/4 pale yellow
Firnis Rengi : 10R 3/4 dusky red-2.5 YR 4/4 reddish brown
Kil : Artılmış
Katkı :
Doku : Sert
Fırlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Kaygan

Tanım : Ağız, boyun eksik, kulp kısmında alt alta yatay çizgiler, omuzda dil bezemesi, omuzdan gövdeye geçişte 2 ince şerit bant, yuvarlak gövde üzerinde karşılıklı duran birinin kalkanında kartal, diğerinde rüzgar gülü bulunan iki savaşçı görülmektedir. Sol tarafta ise kalkanını içten tutar vaziyette gösterilen sağ elinde mızrak atan savaşçı ve onun arkasında geriye doğru ondan kaçan ve kaçarken geri doğru düşen bir figür yer alır. Kaide üzerinde dil bezeği olup orta kısmı çukurdur.

Benzeri : <http://www.christies.com/lotfinder/lot/a-corinthian-black-figured-aryballos-attributed-to-the-2063297-details.aspx?intObjectID=2063297>; Amyx, *CVP III*, pl. 44, 3a-3b; Akurgal, Lev. 20: 2.

Tarih : MÖ 610-580

Kat No : 4
Levha No : 37-38
Kazi No : P11-APR9
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Warrior grup aryballos
Yükseklik : 7 cm.
Ağız Çapı : 3.9 cm.
Karın Çapı : 5.9 cm.
Taban Çapı : 0.9 cm.
Cidar : 3.5 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 5/1 gray
Astar Rengi : 2.5 Y 6/2 light brownish gray
Firnis Rengi : 2.5 Y 2.5/1 black
Kil : Elenmiş
Katkı : Kum
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan

Tanım :Kap, etrafında konsantrik dairelerin olduğu ortasına sıkça dizilmiş dil bezemesi ve bu bezemeden sonra yine iki ince bant halinde konsantrik dairenin yerleştirildiği bir ağıza sahiptir. Ağız yan pervazında nokta bezemeler ve kulp üzerinde bir çerçeve içine alınmış olarak alt alta yatay çizgiler mevcuttur. Boyun omuz geçişinde dil bezemesi, omuz üzerinde üç sıra ince bant yer almaktadır. Gövde üzerinde kazıma çizgilerle ayrıntılarının verildiği kabı dolaşır vaziyette iki aslan ortalarında at üzerinde bir binici (sadece kalça kısmı mevcut) görülmektedir. Gövde üzerinde nokta ve çiçek rozetler olan kabın yuvarlak kaidesinin etrafı üç ince bant ile çevrilmiş ve bandın ortasına rüzgâr gülü motifi işlenmiş ve kaidenin tam orta kısmı çukur olarak şekillendirilmiştir.

Benzeri : Amyx, *CVP III*, pl. 44, 1; Akurgal, Lev. 46:1; Lo Porto, s. 77, fig. 58b; Hölscher, taf. 31: 8.

Tarih : Erken Korinth (MÖ 625-600)

- Kat No** : 5
Levha No : 39-40
Kazi No : P11-APR4
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Warrior grup aryballos
Yükseklik : 5.8 cm.
Ağız Çapı : 3.9 cm.
Karın Çapı : 5.4 cm.
Taban Çapı : 1 cm.
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 5 Y 7/1 light gray
Astar Rengi : 2.5 YR 7/2 light gray
Firnis Rengi :
Kil : Elenmiş
Katkı : Kireç
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan
Tanım : Küçük boyutlu yuvarlak aryballosun ağız kısmı iç içe konsantrik dairelerle, ağız yan pervazı noktalarla bezenmiştir. Kulp kısmı eksik olan kabın boyun omuz geçişinde dil motifi ve ana sahneyi üstten sınırlandıran yatay bantlar yer almaktadır. Kabın gövde kısmına aralarında doldurma rozetlerin yer aldığı dans eden üç komast işlenmiştir. Aryballosun kaidesinde ise, iç içe konsantrik dairelerin olduğu görülmektedir.
Benzeri : Lo Porto, s. 79, fig. 60b; Amyx, *CVP III*, pl. 46, 49: 5, 5; Martelli, Tav. 27: 1-3.
Tarih : Erken Korinth (MÖ 625-600)

Kat No : 6
Levha No : 41-42
Kazı No : P11-APR23
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Warrior grup aryballos
Yükseklik : 2.8 cm.
Ağız Çapı :
Karın Çapı :
Taban Çapı : 0.7 cm.
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 7/3 pale yellow
Astar Rengi : 2.5 Y 7/4 pale yellow
Firnis Rengi : 10 R 4/2 weak red
Kil : Elenmiş
Katkı : Çok az kireç
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Kaygan
Tanım : Kabın gövdesinin üst yarısı eksiktir. Yuvarlak aryballosun gövdesinde olasılıkla dans eden komastlara ait el, ayak ve doldurma rozetleri görülmektedir. Kaide üzeri konsantrik dairelerle süslüdür.
Benzeri : Akurgal, Lev. 47: 3; Amyx, *CVP III*, pl. 46: 2.
Tarih : Erken Korint (MÖ 625-600)

Kat No. : 7
Levha No. :
Kazi No. : P11-APR1
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Warrior grup aryballos
Yükseklik : 7 cm.
Ağız Çapı : 3.8 cm.
Karın Çapı : 6.2 cm.
Taban Çapı : 1.3 cm.
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 7/3 pale yellow
Astar Rengi : 2.5 Y 7/3 pale yellow
Firnis Rengi : 2.5 Y 2.5/1 black
Kil : Elenmiş
Katkı : Kum
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan
Tanım : Küçük boyutlu olan yuvarlak aryballosun gövdesinde eksik kısımları olmasına rağmen kap neredeyse tündür. Kapın ağız kısmına konsantrik daireler, ağız yanına Nokta bezemeler, omuz kısmına dil motifleri, dil motifinin altına iki sıra ince bant (sahnenin üst sınırını oluşturacak şekilde) yerleştirilmiştir. Ana sahnede dans eden üç komast ve aralarında çiçek rozetler görülmektedir. Aryballosun yuvarlak olan dip kısmında ise, ağız kısmında olduğu gibi iç içe konsantrik daireler yer almaktadır.
Benzeri : Akurgal, Lev. 47: 2; Amyx, *CVP III*, pl. 46: 5.
Tarih : Erken Korint (MÖ 625-600)

- Kat No** : 8
Levha No : 45-46
Kazi No : P12-ATC4
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/ Form : Warrior grup aryballos
Yükseklik : 6.4 cm.
Ağız Çapı : 3.9 cm.
Karın Çapı : 6.1 cm.
Taban Çapı :
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 8/2 pale yellow
Astar Rengi : 2.5 Y 8/2 pale yellow
Firnis Rengi : 10R 4/4 weak red-7.5 YR 4/2 brown
Kil : Arındırılmış
Katkı :
Doku : Orta sert
Fırlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Kaygan
Tanım : Oldukça küçük boyutlu yuvarlak aryballosun ağız üzerinde 2 sıra bant içinde sık dizilmiş dil motifleri ve yine iki bant yer alır. Ağız yan pervazında nokta bezeme sırası, kulp üzeri yatay çizgiler, omuzda diller mevcuttur. Gövde üzerindeki sahne alt ve üstten 3 yatay bant ile sınırlandırılmıştır. Yuvarlak aryballosun gövdesinde antitetik duran iki sphenks ve aralarında bir kuğu yer almaktadır. Kabın kaidesine rüzgâr gülü motifi işlenmiş olup ortası çukurdur.
Benzeri : Dunbabin, s. 150, pl. 61: 1581; Lo Porto, s. 79, fig. 60a, 62a.
Tarih : MÖ 7. yy. sonu-6. yy. başı (MÖ 600)

Kat No : 9
Levha No : 47-48
Kazı No : AJZ25
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Figürlü yuvarlak aryballos
Yükseklik : 1.3 cm.
Ağız Çapı :
Karın Çapı :
Taban Çapı : 1.5 cm.
Cidar : 2 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 7/4 pale yellow
Astar Rengi : 10 YR 8/3 very pale brown
Firnis Rengi : 5 YR 2.5/2 dark reddish brown
Kil : Artılmış
Katkı :
Doku : Sert
Fırlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Tozsuz
Tanım : Taban ortasında çukur yer alırken, orta noktasında 8 yapraklı bir çiçek rozet bezenmiştir. Kabın korunan gövdesinde ise, bir kuğu ayağı görülmektedir.
Benzeri : Somersan, s.111, Lev. 11, Kat. No. 69; Corinth XIII, pl. 21, no. 147. 12; Stillwell, Benson, pl. 23, no. 427, 432, Amyx, *CVP*, pl. 46.
Tarih : MÖ 600-575

Kat No : 10
Levha No : 47-48
Kazi No : AKM11
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Figürlü yuvarlak aryballos
Yükseklik : 1.4 cm.
Ağız Çapı :
Karın Çapı :
Taban Çapı : 2.5 cm.
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 5 YR 6/4 light reddish brown
Astar Rengi : 10 YR 8/4 very pale brown
Firnis Rengi : 2.5 YR 4/4 reddish brown
Kil : Elenmiş
Katkı : Kum
Doku : Sert
Fırlama : Orta
Yüz. Kalitesi : Tozsuz
Tanım : Yuvarlak şekilde olan aryballosun iç kısmında yivler vardır. Kaide kısmının ortasında çukurluk yer almış ve etrafında çiçek motifi işlenmiştir. Kabin gövdesinin çok küçük bir parçası korunmuş ve bu kısımda da Korint'in klasik çiçek rozetleri görülmektedir.
Benzeri : Somersan, s.111, Lev. 11, Kat. No. 69; Corinth XIII, pl. 21, no. 147. 12; Stillwell, Benson, pl. 23, no. 427, 432, Amyx, *CVP*, pl. 46.
Tarih : Erken Korinth-Orta Korinth Dönem sonu

- Kat No** : 11
Levha No : 49-50
Kazi No : P11-APR2
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Figürlü yuvarlak aryballos
Yükseklik : 6.2 cm.
Ağız Çapı : 3.6 cm.
Karın Çapı : 5.3 cm.
Taban Çapı : 0.5 cm.
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 7/3 pale yellow
Astar Rengi : 2.5 Y 7/3 pale yellow
Firnis Rengi : 2.5 Y 2.5/1 black
Kil : Elenmiş
Katkı : Kum
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan
Tanım : Oldukça küçük boyutlu yuvarlak aryballosun ağız kısmında dil motifi, ağız yanına nokta bezemeler, kulp kısmında alt alta 4 yatay çizgi ve omuz kısmında ise yine dil motiflerinin işlendiği görülmektedir. Gövde üst ve altına sınırlandırıcı bantlar yerleştirilmeden kabın gövdesinin tamamını kaplayacak şekilde kanatlarını iki yana açmış bir kuğu bezenmiştir. Aryballosun kaidesinde ise, çiçek motifi yer almaktadır.
Benzeri : Dunbabin, pl. XXIII, D-227.
Tarih : Erken Korinth sonu- Orta Korinth başı (MÖ 600)

Kat No : 12

Levha No : 51-52

Kazi No : P11-APR3

Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü

Tip/Form : Figürlü yuvarlak aryballos

Yükseklik : 6.2 cm.

Ağız Çapı : 3.3 cm.

Karın Çapı : 5.3 cm.

Taban Çapı : 0.7 cm.

Cidar : 3 mm.

Hamur Rengi: 2.5 Y 7/4 pale yellow

Astar Rengi : 2.5 Y 7/4 pale yellow

Firnis Rengi : 2.5 YR 3/4 dark reddish brown-2.5 YR 3/2 dusky red

Kil : Elenmiş

Katkı : Kum

Doku : Sert

Fırınlama : İyi

Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan

Tanım : Küçük boyutlu yuvarlak aryballosun ağız kısmında dil motifi, ağız yan pervazında nokta bezemelerin, kulp üzerinde alta doğru ilerleyen zikzaklar olduğu görülmektedir. Kabın boyun omuz geçişinde dil motifleri yer alırken kabın gövde kısmında kanatlarını iki yana açmış vaziyette bir kuğu bezenmiştir. Kabın boş alanlarını doldurmak amaçlı çiçek rozetlerin kullanıldığı ve kabın kaidesine çiçek motifinin işlendiği görülmektedir.

Benzeri : Dunbabin, pl. XXIII, D-234; Martelli, Tav. 29: 4; Payne, *NC*, no. 585.

Tarih : Erken Korinth sonu-Orta Korinth başı (MÖ 600)

Kat No : 13
Levha No : 53-54
Kazi No : P11-APR6
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Figürlü yuvarlak aryballos
Yükseklik : 5.7 cm.
Ağız Çapı : 3.8 cm.
Karın Çapı : 5.7 cm.
Taban Çapı : 1.1 cm.
Cidar : 3 mm.

Hamur Rengi: 2.5 Y 6/2 light brownish gray

Astar Rengi : 2.5 Y 7/2 light gray

Firnis Rengi : 2.5 Y 2.5/1 black

Kil : Elenmiş

Katkı : Kum

Doku : Sert

Fırınlama : İyi

Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan

Tanım : Ağız, kulp ve gövde kısmında eksik parçaları olan yuvarlak aryballosun, ağız üstüne dil motifi, ağız yan pervazına nokta bezeme, boyun omuz geçişine dil motifi, gövde kısmına kanatlarını açmış bir kuğu, kaideye ise çiçek motifi işlenmiştir. Bu çiçek motifinin orta kısmı kazıma çizgiyle belirginleştirilmiştir. Kabın gövdesinde kazıma çizgili çiçek rozetlerinde yer aldığı görülmektedir.

Benzeri : Dunbabin, pl. XXIII, D-234; Martelli, Tav. 29: 4; Amyx, Lawrence, pl.6: 36, K. Neeft, fig. 28.

Tarih : Erken Korinth sonu-Orta Korinth başı (MÖ 600)

- Kat No** : 14
Levha No : 55-56
Kazı No : P11-APR7
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Figürlü yuvarlak aryballos
Yükseklik : 5.5 cm.
Ağız Çapı : 3.3 cm.
Karın Çapı : 4.9 cm.
Taban Çapı : 0.7 cm.
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y light brownish gray
Astar Rengi : 2.5 Y 6/2 light brownish gray
Firnis Rengi :
Kil : Elenmiş
Katkı : Kireç
Doku : Orta
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan
Tanım : Oldukça tahrip olmuş yuvarlak aryballosun yarısı ele geçmiş olan ağzı, kulpu (yan yana 2 dil motifi) ve boyun omuz geçişi dil motifiyle bezenmiştir. Ağız yan pervazında dil motifi gibi uzatılmış nokta bezemeler görülmektedir. Kabın eksik parçalı gövde kısmına kanatlarını iki yana açmış bir kuğu ve doldurma çiçek rozetler işlenmiştir. Kabın kaidesinde çiçek motifi yer almaktadır.
Benzeri : Dunbabin, pl. XXIII, D-234; Martelli, Tav. 29: 4; Amyx, Lawrence, pl.6: 36, K. Neeft, fig. 28.
Tarih : Erken Korinth sonu-Orta Korinth başı (MÖ 600)

Kat No : 15
Levha No : 57-58
Kazı No : P11-APR8
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Figürlü yuvarlak aryballos
Yükseklik : 6.3 cm.
Ağız Çapı : 3.3 cm.
Karın Çapı : 5.5 cm.
Taban Çapı : 0.5 cm.
Cidar : 2.5 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 7/2 light gray
Astar Rengi : 2.5 Y 7/2 light gray
Firnis Rengi :
Kil : Elenmiş
Katkı : Kireç
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Tozsu
Tanım : Yuvarlak aryballosun ağız, boyun ve omuz geçişi dil motifiyle bezenmişken, ağız yan pervazına yatay, kulp kısmına dikey olarak sıralanmış noktalar yerleştirilmiştir. Eksik parçalı gövdesi üzerinde kanatlarını iki yana açmış bir kuğu ve kazıma çizgili doldurma rozetleri görülmektedir. Çiçek motifiyle süslenmiş kaidenin orta kısmında da eksik parçalar vardır.
Benzeri : Martelli, Tav. 28: 2; Payne, *NC*, no. 585.
Tarih : Erken Korinth/Orta Korinth

Kat No : 16
Levha No : 59-60
Kazi No : P11-APR12
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Figürlü yuvarlak aryballos
Yükseklik : 6.9 cm.
Ağız Çapı : 4 cm.
Karın Çapı : 5.8 cm.
Taban Çapı : 0.3 cm.
Cidar : 4 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 8/3 pale yellow
Astar Rengi : 2.5 Y 7/3 pale yellow
Firnis Rengi : 2.5 Y 3/1 very dark gray
Kil : Elenmiş
Katkı : Kireç
Doku : Orta
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan
Tanım : Yuvarlak bir gövdeye sahip olan kabın, ağız, kulp, gövde ve omzunun bir bölümü eksiktir. Ağız üzeri, dil bezemesi, ağız yan pervazı ise noktalarla bezelidir. Boyun omuz geçişinde dil bezemesi yer alır. Gövde üzerinde kanatlarını açmış vaziyette bir kuğu ve doldurma rozetleri betimlenmiştir. Kaide kısmında 6 adet dil ve kuğunun ayak kısmı yer alır.
Benzeri : Martelli, Tav. 28: 2; Payne, *NC*, no. 585; Dunbabin, pl. XXIII, E-239.
Tarih : MÖ 600-590

- Kat No** : 17
Levha No : 61-62
Kazi No : P11-APR13
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Figürlü yuvarlak aryballos
Yükseklik : 6.2 cm.
Ağız Çapı : 3.5 cm.
Karın Çapı : 5.8 cm.
Taban Çapı : 0.7 cm.
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 7/2 light gray
Astar Rengi : 2.5 Y 7/3 pale yellow
Firnis Rengi : 5 YR 4/3 reddish brown
Kil : Elenmiş
Katkı : Kireç
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan
Tanım : Ağız, boyun ve gövdenin bir bölümü eksik olan eser yuvarlak bir forma sahiptir. Ağız deliğine doğru hafif aşağı eğimli olan aryballosun ağız üzerini çevrelemiş şekilde 11 adet dil yer almaktadır. Ağız yan pervazı noktalarla, kulp üzeri dikey olarak inen zikzak bezeme ile, omuz uç kısmı şişkin sarkık dillerle süslenmiştir. Kabın gövdesine detayları kazıma çizgilerle verilmiş olan kanatlarını açmış vaziyette bir kuğu ve etrafında doldurma rozetleri işlenmiştir. Kaide kısmının ortası içe çukur, boyalı olarak verilip 10 yapraklı çiçek rozet ile bezenmiştir.
Benzeri : Dunbabin, pl. XXIII, D-234; Martelli, Tav. 29: 4; Payne, *NC*, no. 585.
Tarih : Erken Korinth sonu-Orta Korinth başı (MÖ 600)

Kat No : 18
Levha No : 63-64
Kazi No : P11-APR14
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Figürlü yuvarlak aryballos
Yükseklik : 6.6 cm.
Ağız Çapı : 3.2 cm.
Karın Çapı : 5.8 cm.
Taban Çapı : 0.3 cm.
Cidar : 3 mm.

Hamur Rengi: 10 YR 7/2 light gray
Astar Rengi : 2.5 Y 7/2 light gray
Firnis Rengi : 2.5 Y 2.5/1 black-10R 3/4 dusky red
Kil : Elenmiş
Katkı : Kireç, oldukça az kum
Doku : Orta sertlikte
Fırınlama : Orta
Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan

Tanım : Gövdesinde eksik kısımları olan kabın kırık parçaları birleştirilmiştir. Eserin ağız ağız deliğine doğru hafif aşağı eğimli olup dar bir boyuna sahiptir. Yuvarlak gövdeli aryballosun ağız üzerinde 16 adet dil bezemesi, ağız yan pervazında noktalar, kulp üstünde çok tahrip olmuş şekilde noktalar (?) yer almaktadır. Gövde üzerindeki kuğu figüründe ayrıntıların kazıma çizgilerle belirtildiği ve bordo renkli boyanın yer yer kullanıldığı görülmektedir. Doldurma rozetlerinin bulunduğu eserin kaidesinde 8 adet dil bezemesi dikkati çekmektedir.

Benzeri : K. Neeft, fig. 28, Cat. No. 103 a. b. ; Dunbabin, pl. XXIII, D-234.

Tarih : Erken Korinth sonu- Orta Korinth ilk yarısı

Kat No : 19
Levha No : 65-66
Kazi No : P11-APR17
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Figürlü yuvarlak aryballos
Yükseklik : 6.3 cm.
Ağız Çapı : 3.5 cm.
Karın Çapı : 5.4 cm. (tahmini)
Taban Çapı :
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 5 Y 8/2 pale yellow
Astar Rengi : 5 Y 7/2 light gray
Firnis Rengi :
Kil : Elenmiş
Katkı : Kireç
Doku : Sert
Fırlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan
Tanım : Dar boyuna, yuvarlak gövdeye sahip kabın ağız üzeri dillerle, ağız yan pervazı nokta sırasıyla, omuz üzeri dillerle bezelidir. Kanatlarını (birbirine paralel yatay ve dikey kazıma çizgili) iki yana açmış bir kuğunun işlendiği gövdesi üzerinde yanık izleri görülmektedir. Kabın arka yüzünde doldurma rozetleri yer almaktadır. Gövdesi ve kaidesinin bir bölümü eksiktir. Eserin dip kısmında dil bezemesinin çok küçük bir kısmı görülebilmektedir. İç kısmı yivlidir.
Benzeri : Martelli, Tav. 29: 4.
Tarih : Erken Korinth sonu-Orta Korinth başı (MÖ 600)

Kat No : 20
Levha No : 67-68
Kazi No : P11-APR 15
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Figürlü yuvarlak aryballos
Yükseklik : 6.4 cm.
Ağız Çapı : 4 cm.
Karın Çapı : 6.2 cm. (tahmini)
Taban Çapı : 0.7 cm.
Cidar : 4 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 6/1 light gray
Astar Rengi : 2.5 Y 6/2 light brownish gray
Firnis Rengi : 2.5 Y 2.5/1 black
Kil : Elenmiş
Katkı : Kireç
Doku : Orta
Fırınlama : Orta
Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan
Tanım : Yarıdan kırık ağız üzerinde 6 adet dil bezemesi, ağız yan pervazında noktalar, kulp üzerinde dikey olarak inen nokta sırası bulunmaktadır. Gövdesinin eksik olan bölümüne bir figür işlenmiş, fakat korunabilmiş olan gövde üzerinde bunun çok küçük bir bölümü kaldığından figürün ne olduğu anlaşılamamaktadır. Kabın taban kısmında 4 adet dil bezemesi ve kaidenin yarısını kapatmış olan figürün devamı görülmektedir. Eserin içinde ise yivler vardır.
Benzeri :
Tarih : MÖ 600

Kat No : 21
Levha No : 69-70
Kazi No : P11-APR16
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Figürlü yuvarlak aryballos
Yükseklik : 5.9 cm.
Ağız Çapı : 3.6 cm.
Karın Çapı : 5.7 cm.
Taban Çapı :
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 6/2 brownish gray
Astar Rengi : 2.5 Y 7/3 pale yellow
Firnis Rengi : 2.5 Y 3/1 very dark gray
Kil : Elenmiş
Katkı : Kum
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan
Tanım : İnce cidarlı bir ağız, dar boyun ve yuvarlak gövdeye sahiptir. İçe doğru hafif içe meyilli olan ağız üzerinde diller, ağız yan pervazında noktalar, kulp üzerinde aşağı doğru inen noktalar ve omuzda diller yer alır. Gövde üzerinde bir yaban domuzu yer almaktadır. Yaban domuzunun ayrıntıları kazıma çizgilerle bordo ve koyu gri renklerle verilmiştir. Eserin bir bölümü eksik olan kaidesi dillerle süslenmiştir.
Benzeri : K. Neef, s. 69, 96, fig. 51, 71a, Amyx, *CVP*, pl. 55: 4.
Tarih : MÖ 610

Kat No : 22
Levha No : 71-72
Kazi No : P11-APR25
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/ Form : Figürlü yuvarlak aryballos
Yükseklik : 6.2 cm.
Ağız Çapı :
Karın Çapı : 9.5 cm. (tahmini)
Taban Çapı : 2 cm.
Cidar : 4 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 7/4 pale yellow
Astar Rengi : 2.5 Y 8/3 pale yellow
Firnis Rengi : 7.5 YR 4/3 brown-10R 3/6 dark red
Kil : Artılmış
Katkı :
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Kaygan
Tanım : Büyük boyutlu yuvarlak aryballosun gövdesinde muhtemelen bir keçi figürüne ait bacak ve kalça kısmı görülmektedir. Kaideye geçerken sınırlayıcı bantlar ve kaidede rüzgâr gülü motifi vardır.
Benzeri : Payne, *NC*, pl. 25, 7; Dunbabin, pl. 70, 2239b; Ure, s. 33-36, pl. VII, 86. 35, 86. 101b; Amyx, *CVP*, pl. 55: 3.
Tarih : MÖ 610-590

Kat No : 23
Levha No : 73-74
Kazi No : P11-APR26
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/ Form : Figürlü yuvarlak aryballos
Yükseklik : 7.3 cm.
Ağız Çapı :
Karın Çapı :
Taban Çapı :
Cidar : 4 mm.
Hamur Rengi: 7.5 YR 7/3 pink
Astar Rengi : 10 YR 7/4 very pale brown
Firnis Rengi : 10R 4/3 weak red
Kil : Elenmiş
Katkı : Kum
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan
Tanım : Yalnızca gövdenin bir bölümü korunmuş olan yuvarlak büyük boyutlu aryballosun gövdesinde kartal figürü işlenmiştir. Aralarda büyük doldurma rozetlerine yer verilmiştir. Bezeme alt ve üstten bantlarla sınırlandırılmıştır. Kaidesinde diller görülmektedir.
Benzeri : Lo Porto, s. 90, fig. 65e, 67b; Chamay-Maier, s. 96, 97.
Tarih : MÖ 610-590

Kat No : 24
Levha No : 75-76
Kazi No : P10-AKB3
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Linear bezemeli yuvarlak
 aryballos
Yükseklik : 5.9 cm.
Ağız Çapı : 4.5 cm.
Karın Çapı : 5,7 cm.
Taban Çapı :
Cidar : 4 mm.
Hamur Rengi: 10 YR 6/3 pale brown
Astar Rengi : 7.5 YR 6/6 reddish yellow
Firnis Rengi : 5 YR 5/6 yellowish red
Kil : Elenmiş
Katkı : Kum
Doku : Sert
Fırınlama : Orta
Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan
Tanım : Ağız kısmının üstünde iç içe konsantrik daireler, dudak omuz geçişinde dil motifi, omuz üzerinde bantlar ve gövdede bant halinde kabın etrafını çeviren 4 sıra nokta bezeme yer almaktadır. Nokta bezemelerin altında ise bant sıraları görülmektedir.
Benzeri : Dunbabin, pl. XXII, A-164, C-162, 165, 166; Martelli, Tav. 22-6; Lo Porto, fig. 58d; Boardman- Hayes, pl. 9-62; Somersan, Lev. 12, no. 74.
Tarih : MÖ 620-590.

Kat No : 25
Levha No : 77-78
Kazi No : P11-APR10
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Linear bezemeli yuvarlak
 aryballos
Yükseklik : 6 cm.
Ağız Çapı : 4 cm.
Karın Çapı : 6.5 cm.
Taban Çapı :
Cidar : 3 mm.

Hamur Rengi: 2.5 Y 5/2 grayish brown
Astar Rengi : 2.5 Y 7/3 pale yellow
Firnis Rengi : 2.5 Y 2.5/1 black-2.5 YR 4/3 reddish brown
Kil : Elenmiş
Katkı : Kireç
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan

Tanım : Ağız kısmı içe doğru hafif eğimli, yuvarlak gövdeye sahip kabın eksik olan kaide kısmı da yuvarlakdır. Kabın ağız üzerinde sırasıyla iki kalın bant, dil-ışın bezemesi ve bir kalın bant yer almaktadır. Ağız yanına nokta bezemesi kullanılırken kulp kısmı dikey inen zikzak bezeme ile süslenmiştir. Omuz üzeri dil bezeklidir. Gövdede 3 kalın yatay bant altında, 5 sıra nokta bezek onun da altında yine 3 sıra yatay bant (orta kısımdaki bordo boyalı diğerleri siyah) yer almaktadır. Kaide üzerinde ise, dil motifi vardır.

Benzeri : Somersan, Lev. 12, no. 74; Dunbabin, pl. XXII, A-164, C-162, 165, 166; Martelli, Tav. 22-6; Lo Porto, fig. 58d.

Tarih : MÖ 620-590.

Kat No : 26

Levha No : 79-80

Kazı No : P12-ATC1

Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü

Tip/ Form : Linear bezemeli aryballos

Yükseklik : 5.4 cm.

Ağız Çapı : 3.5 cm.

Karın Çapı : 5.2 cm.

Taban Çapı :

Cidar : 3 mm.

Hamur Rengi: 2.5 Y 8/2 pale yellow

Astar Rengi : 2.5 Y 7/4 pale yellow

Firnis Rengi : 2.5 Y 7/8 yellow-10R 3/6 dark red-10R 3/1 dark reddish gray

Kil : Artılmış

Katkı :

Doku : Orta

Fırınlama : İyi

Yüz. Kalitesi : Kaygan

Tanım : Küçük boyutlu yuvarlak aryballosun ağzı konsantrik dairelerle, omuz üzeri ise, dillerle süslenmiştir. Gövdesinde sırasıyla 1 bant kuşağı, iki sıra nokta, 2 bant kuşağı yer almaktadır. Kaidesi 14 adet dil ile çevrilidir.

Benzeri : Utili, s. 309, No. 348, 350; Özkan, pl. 55: 8.

Tarih : MÖ 610-590

- Kat No** : 27
Levha No : 81-82
Kazi No : P13-AVH12
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/ Form : Linear bezemeli yuvarlak
 aryballos
Yükseklik : 5.1 cm.
Ağız Çapı : 3.4 cm.
Karın Çapı : 5.2 cm. (tahmini)
Taban Çapı :
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 7/4 pale yellow
Astar Rengi : 2.5 Y 7/4 pale yellow
Firnis Rengi : 10R 3/6 dark red-10R 3/1 dark reddish gray
Kil : Artılmış
Katkı :
Doku : Orta sertlikte
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan
Tanım : Kabın ağız kısmı iç içe konsantrik dairelerle bezenmiş, ağız yan pervazına nokta bezeme, omuz kısmına ise diller yerleştirilmiştir. Kabın gövdesinde sırasıyla 3 sıra ince bant, 3 sıra nokta bezeme işlenmiş alt kısmına ise ince bantlar bezenmiştir. Kaidede konsantrik daireler yer almaktadır.
Benzeri : Utili, s. 309, No. 348, 350; Özkan, pl. 55: 8;
Tarih : MÖ 620-590

- Kat No** : 28
Levha No : 83-84
Kazi No : P11-APR5
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Linear bezemeli yuvarlak
aryballos
Yükseklik : 6.9 cm.
Ağız Çapı : 4 cm.
Karın Çapı : 6.4 cm.
Taban Çapı : 0.9 cm.
Cidar : 2 mm.
Hamur Rengi: 5 Y 7/3 pale yellow
Astar Rengi : 2.5 Y 7/3 pale yellow
Firnis Rengi : 2.5 YR 3/4 dark reddish brown
Kil : Elenmiş
Katkı : Kum, kireç
Doku : Orta
Fırlama : Orta
Yüz. Kalitesi : Tozsuz
Tanım : Gövdesinde eksik parçaları olan futbol aryballosun ağız dahil tüm yüzeyine birbirine paralel dikey çizgiler (kavun dilimi motifi) işlenmiştir.
Benzeri : Lo Porto, fig. 79e, 92a; Martelli, Tav. 24: 1-3; İren, Taf. 61: 286; Payne, *NC*, fig. 126, Boardman, s. 290, fig. 267.
Tarih : Erken Korint (MÖ 625-600)

Kat No : 29

Levha No : 85-86

Kazı No : P11-APR22

Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü

Tip/Form : Linear bezemeli yuvarlak
aryballos

Yükseklik : 2.3 cm.

Ağız Çapı : 4.1 cm.

Karın Çapı :

Taban Çapı :

Cidar : 3 mm.

Hamur Rengi: 2.5 Y 7/3 pale yellow

Astar Rengi : 2.5 Y 7/3 pale yellow

Firnis Rengi : 2.5 Y 2.5/1 black-10R 3/4 dusky red

Kil : Elenmiş

Katkı : Kireç

Doku : Orta

Fırınlama : Orta

Yüz. Kalitesi : Tozsuz

Tanım : Ağız ve kulp kısmı korunmuş olan eserin ağız üzeri kavun dilimi motifiyle kaplıdır. Muhtemelen futbol aryballostur.

Benzeri : İren, Taf. 61: 286; Lo Porto, fig. 79e, 92a; Martelli, Tav. 24: 1-3.

Tarih : Erken Korint (MÖ 625-600)

Kat No : 30
Levha No : 85
Kazı No : P11-APR27
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/ Form : Linear bezemeli yuvarlak
 aryballos
Yükseklik :
Ağız Çapı :
Karın Çapı :
Taban Çapı :
Cidar :
Hamur Rengi:
Astar Rengi :
Firnis Rengi :
Kil : Elenmiş
Katkı : Kum
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan
Tanım : Üzerlerinde kavun dilimi motifi olan amorf parçalar.
Benzeri : İren, Taf. 61: 286; Lo Porto, fig. 79e, 92a; Martelli, Tav. 24: 1-3.
Tarih : Erken Korint (MÖ 625-600)

Kat No : 31
Levha No : 87-88
Kazi No : AKA22
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Qatrefoil aryballos
Yükseklik : 2.4 cm.
Ağız Çapı : 5.4 cm.
Karın Çapı :
Taban Çapı :
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 8/3 pale yellow
Astar Rengi : 2.5 Y 8/4 pale yellow
Firnis Rengi :
Kil : Artılmış
Katkı :
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Tozsuz
Tanım : Ağız ve boyunun sadece bir bölümü ele geçmiştir. Ağız üzerinde içi rezerve olarak bırakılmış çiçek rozet, ağzın yan kısmının orta tarafına ise, yatay bant şeklinde noktalar bezenmiştir.
Benzeri : Bulut, şek. 5, lev. 3: 86; Martelli, Tav. 37: 6; Boardman- Hayes, pl. 9: 79, 81.
Tarih : Erken Korinth sonu- Orta Korinth Dönem (MÖ 600-570)

- Kat No** : 32
Levha No : 87-88
Kazi No : P13-AVR7
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/ Form : Quatrefoil aryballos
Yükseklik : 3.7 cm.
Ağız Çapı : 4.9 cm.
Karın Çapı :
Taban Çapı :
Cidar : 4 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 7/4 pale yellow
Astar Rengi : 2.5 Y 7/4 pale yellow
Firnis Rengi : 5Y 2.5/1 black-10R 4/2 weak red
Kil : Elenmiş
Katkı : Kum
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Tozsuz
Tanım : Kulp ve gövdenin büyük bir bölümü eksik parçalı. Geniş ağız tablası, dar boyunlu, geniş omuzludur. Ağız üzerinde rezerve teknikte yapılmış rozet motifi, ağız yanında küçük noktalardan oluşan bezeme sırası, omuzda küçük diller, gövde üzerinde quatrefoil bezemesinin dışa dönük yaprağının bir bölümü ve ortada yatay 3 yay görülmektedir. Kulpun altında olasılıkla yıldız motifine ait boya izleri yer alır.
Benzeri : Nicholson, s. 26, fig. 17.
Tarih : MÖ 600-570

Kat No : 33
Levha No : 89-90
Kazi No : P11-AVO6
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/ Form : Quatrefoil aryballos
Yükseklik :
Ağız Çapı :
Karın Çapı :
Taban Çapı :
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 7/4 pale yellow
Astar Rengi : 2.5 Y 8/3 pale yellow
Firnis Rengi : 5Y 2.5/1 black
Kil : Elenmiş
Katkı : Kum
Doku : Sert
Fırlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Pürtüklü
Tanım : Omuz ve gövdenin bir bölümü dışında eksik parçalı, omuzda küçük diller, gövde üzerinde quatrefoil bezemesinin dışa dönük yaprağının bir bölümü görülmektedir.
Benzeri : Lo Porto, s. 98, fig. 73.
Tarih : MÖ 605-590

Kat No : 34
Levha No : 89-90
Kazı No : E4A-BzP.10
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Diğer yuvarlak aryballoslar
Yükseklik :
Ağız Çapı : 4.8 cm.
Karın Çapı :
Taban Çapı :
Cidar :
Hamur Rengi:
Astar Rengi : 2.5 Y 7/3 pale yellow
Firnis Rengi : 2.5 Y 2.5/1 black
Kil : Elenmiş
Katkı :
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Tozsuz
Tanım : Sadece ağız ve kulp kısmı korunmuş olan aryballosun ağız kısmında dil motifi yer almaktadır.
Benzeri : Somersan, Lev. 9, 11, Kat. No. 63, 68; Görkay, Lev. 48: 26; Schaeffer-Ramage - Greenewalt, pl. 14, Cor 89.
Tarih : MÖ 625-570

Kat No : 35
Levha No : 91
Kazı No : P07-ABR1
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Form : Diğer yuvarlak aryballoslar
Yükseklik :
Ağız Çapı :
Karın Çapı :
Taban Çapı :
Cidar :
Hamur Rengi:
Astar Rengi :
Firnis Rengi :
Kil :
Katkı : Taşçık
Doku :
Fırlama :
Yüz. Kalitesi :
Tanım : Sadece ağız kısmı günümüze gelebilmiş olan aryballosun, ağız üzeri dış kısmında iç içe konsantrik daireler ve bu dairelerin iç kısmı ise, dil motifi ile bezenmiştir.
Benzeri : Payne, *NC*, s. 288, fig. 124.
Tarih : MÖ 620-580

Kat No. : 36
Levha No. : 91
Kazi No. : P07-ABS1
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Diğer yuvarlak aryballoslar
Yükseklik :
Ağız Çapı :
Karın Çapı :
Taban Çapı :
Cidar :
Hamur Rengi: 2.5 Y 7/3 pale yellow
Astar Rengi : 2.5 Y 7/3 pale yellow
Firnis Rengi : 2.5 Y 2.5/1 black
Kil : Elenmiş
Katkı : Kum
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Tozsuz
Tanım : Kabın ağız kısmına iç içe konsantrik daireler bezenirken, kulp üzerinde yatay çizgiler yer almakta, kabın omuz kısmına ise, dil motifi ile süslendiği görülmektedir. Dil motiflerinin altında çok küçük bir kısmı korunagelmiş ve friz üst kısmını sınırladığı görünebilen ince bir bant yer alır.
Benzeri : Somersan, Lev. 12, Kat. No. 74.
Tarih : MÖ 620-590

Kat No : 37
Levha No : 92
Kazi No : AKM13
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Aryballos
Yükseklik : 3.9 cm.
Ağız Çapı : 4.9 cm.
Karın Çapı :
Taban Çapı :
Cidar : 4 mm.
Hamur Rengi: 10 YR very pale brown
Astar Rengi : 10 YR 8/3 very pale brown
Firnis Rengi : 10 YR 3/1 very dark gray
Kil : Elenmiş
Katkı : Çok az kum
Doku : Orta sertlikte
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Tozsuz
Tanım : Kabın ağız, boyun ve kulp kısmı korunmuş olup, ağız üzerinde sıkça dizilmiş dil motifi, ağız yan kısmının orta tarafında ise nokta bezemeler görülmektedir. Kulp üzerinde aşağı doğru inen zikzak bezeme yer almaktadır.
Benzeri : Somersan, Lev. 9, Kat. No. 63.
Tarih : MÖ 620-580

Kat No : 38
Levha No : 93
Kazi No : P11-APR18
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Form : Aryballos
Yükseklik : 6.6 cm.
Ağız Çapı : 4.1 cm.
Karın Çapı :
Taban Çapı :
Cidar : 2 mm.
Hamur Rengi: 7.5 YR 7/3 pink
Astar Rengi : 10 YR 7/4 very pale brown
Firnis Rengi : 5 Y 3/1 very dark gray
Kil : Elenmiş
Katkı : Kum
Doku : Sert
Fırlama : Orta
Yüz. Kalitesi : Hafif kaygan

Tanım : Kabın yalnızca ağız ve gövdesinin bir bölümü mevcuttur. Dar boyunlu ve geniş yuvarlak gövdelidir. Kremasyon ateşine maruz kalan eser oldukça tahrip olmuş ve üzerindeki bezemeler görünmeyecek hale gelmiştir. Aryballosun bezemesinin görülebildiği tek yer ağız bölümüdür. Ağız üzeri çok ince, uzun dil-işin bezemeli, bu bezemenin alt ve üstünde ise iki sıra bant yer almaktadır. Ağız yan pervazında ise nokta sırası (küçük boyutlu, sık şekilde) görülmektedir.

Benzeri : Bulut, Şek. 9: 88, Lev. 4; Schaeffer-Ramage-Greenewalt, pl.15, Cor 101; Payne, *NC*, s. 289, fig. 125.

Tarih : MÖ 625-580

Kat No : 39
Levha No : 94
Kazi No : P11-APR19
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Diğer yuvarlak aryballoslar
Yükseklik : 1.2 cm.
Ağız Çapı : 4 cm.
Karın Çapı :
Taban Çapı :
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 7/3 pale yellow
Astar Rengi : 10 YR 7/3 very pale brown
Firnis Rengi : 5 Y 2.5/1 black
Kil : Elenmiş
Katkı : Kum
Doku : Orta
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Tozsuz
Tanım : Sadece ağzının bir bölümü ele geçmiş olan eserin ağız üzerinde 11 adet dil motifi yer almaktadır.
Benzeri : Somersan, Lev. 9, 11, Kat. No. 63, 68; Görkay, Lev. 48: 26; Schaeffer-Ramage - Greenewalt, pl. 14, Cor 89.
Tarih : MÖ 620-590

Kat No : 40

Levha No : 95

Kazi No : P11-APR21

Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü

Form : Aryballos

Yükseklik : 3 cm.

Ağız Çapı : 3.9 cm.

Karın Çapı :

Taban Çapı :

Cidar : 4 mm.

Hamur Rengi: 2.5 Y 7/2 light gray

Astar Rengi : 2.5 Y 7/3 pale yellow

Firnis Rengi : 2.5 Y 7/3 pale yellow-5 Y 2.5/1 black

Kil : Elenmiş

Katkı : Kum

Doku : Orta

Fırınlama : İyi

Yüz. Kalitesi : Tozsu

Tanım : Ağız ve omuz kısmı korunmuştur. Ağız üzeri dillerle, ağız yan pervazi noktalarla, kulp üzeri alta doğru inen zikzaklarla bezelidir.

Benzeri : Somersan, Lev. 11, Kat. No. 68.

Tarih : MÖ 600-575

Kat No : 41
Levha No : 96-97-98
Kazı No : AKA11
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Düz dipli aryballos
Yükseklik : 12.1 cm.
Ağız Çapı :
Karın Çapı : 13.2 cm.
Taban Çapı : 8 cm.
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 7/2 light gray
Astar Rengi : 2.5 Y 8/3 pale yellow
Firnis Rengi : 2.5 YR 4/3 reddish brown
Kil : Artılmış
Katkı :
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Tozsuz

Tanım : Oldukça büyük boyutlu olan aryballosun ağız, boyun ve kulp kısmı eksiktir. Geniş yuvarlak bir gövdeye ve oldukça kısa, dışta yuvarlatılmış halka kaideye sahiptir. Eserde ye yer mor boya izleri göze çarpmaktadır. Aryballosun iç kısmında çark izleri ve gövde ortasından başlayan oldukça fazla yiv vardır. Kabın omuz kısmında dil bezemesi, onun altında ince bantlar ve bu bantların araları ise noktalarla bezenmiştir. Kabın gövde kısmında tüm ön yüzünü kaplayacak şekilde büyük boyutta kuğu tutan kanatlı Artemis (potnia theron sahnesi) bezenmiştir. Bu sahneden sonra bir çiçek rozet ve yine büyük boyutlu sphenks görülmektedir. Gövdenin altında bu sahneleri sınırlayan beyaz firnisli 4 sıra yatay bant, kaide üzerinde ise bir yatay bant izi daha yer almaktadır. Çok küçük bir kısmı günümüze gelebilmiş olan kaidenin alt kısmında ise yine beyaz boya izleri görülmektedir.

Benzeri : Payne, *NC*, s. 304, fig. 140; İbid, s. 102, fig. 35d; Dunbabin, pl. 33, 450a, 451a-b; Boardman- Hayes, pl. 7: 31; Lo Porto, s. 108, fig. 84a-b; Kroll, s. 17, fig. 1-3.

Tarih : MÖ 600-570

Kat No : 42
Levha No : 99
Kazi No : P11-APR20
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Korint taklidi yuvarlak
 aryballos
Yükseklik : 4.8 cm.
Ağız Çapı : 3.5 cm.
Karın Çapı :
Taban Çapı :
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 6/1 gray
Astar Rengi : 2.5 Y 6/2 light brownish gray
Firnis Rengi : 5 Y 2.5/1 black
Kil : Elenmiş
Katkı : Kum ve çok az mika
Doku : Sert
Fırınlama : Orta
Yüz. Kalitesi : Tozsuz
Tanım : Ağız ve gövdenin bir bölümü korunagelmıştır. Ağız kısmında diller, ağız yan pervazında nokta sırası, omuzda diller gövde üzerinde neye ait olduğu tanımlanamayan bir betim (kuğu?) yer almaktadır.
Benzeri :
Tarih : MÖ 625-590

Kat No : 43
Levha No : 100-101
Kazi No : P12-ATN76
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/ Form : Korint taklidi linear aryballos
Yükseklik : 8.1 cm.
Ağız Çapı : 3.3 cm.
Karın Çapı : 8.1 cm.
Taban Çapı :
Cidar : 5 mm.
Hamur Rengi: 10 YR 4/1 dark gray
Astar Rengi : 10 YR 4/1 dark gray
Firnis Rengi : 5Y 7/2 light gray
Kil : Elenmiş
Katkı : Taşçık, kireç, mika
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Kaygan
Tanım : Kırıkları birleştirilmiş, kulp altı eksik parçalı. Ağız üzerinde konsantrik daireler, ağız yan pervazında dikey şeritler, gövdede 3 kalın bant yer almaktadır. Gövdenin üst ve altında birer ince yatay bant ve kaidede çiçek rozet yer alır.
Benzeri : Jacopi, s. 58, fig. 49; Freydank, Taf. 14: 2; Lo Porto, s. 96, fig. 71; Dunbabin, pl. 22: 155; Payne, *NC*, s. 291, 642.
Tarih : Erken Korinth (625-600)

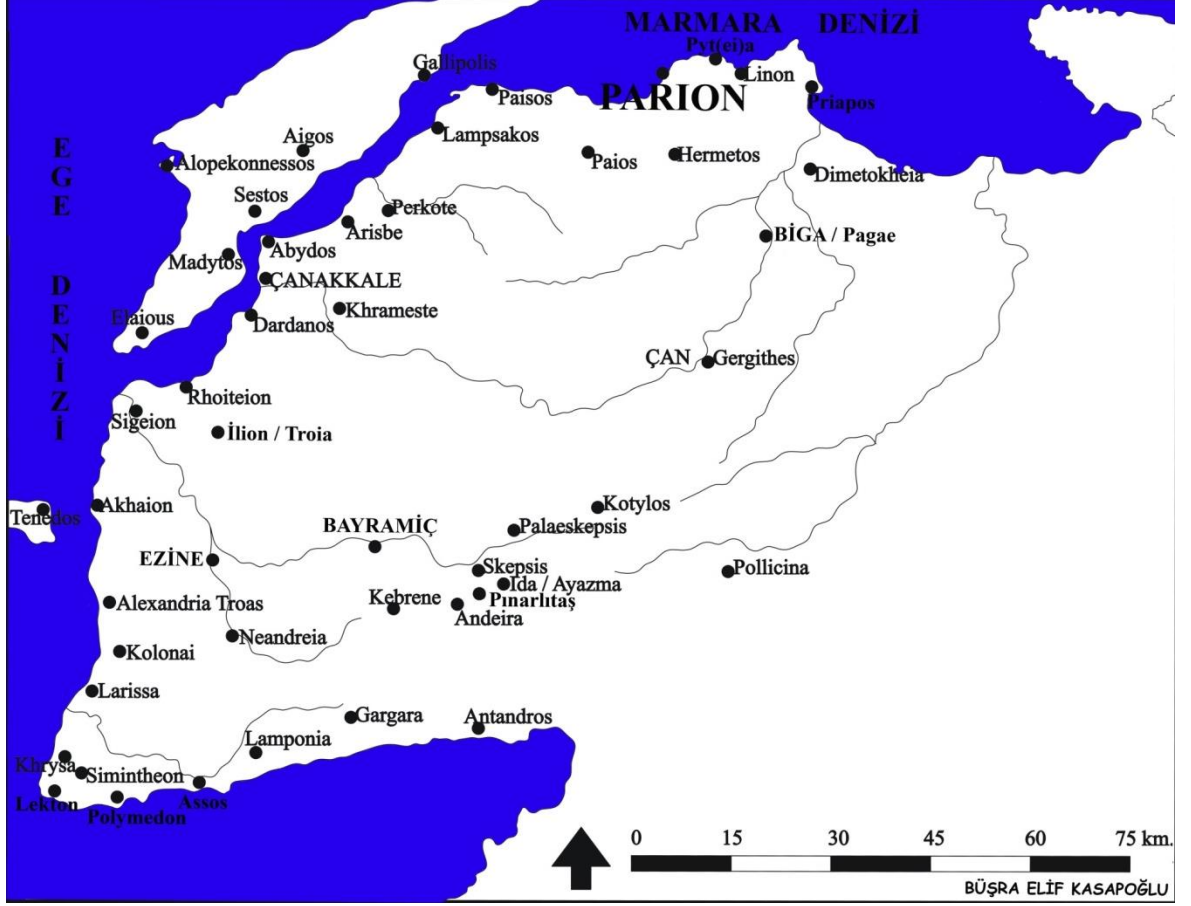
Kat No : 44
Levha No : 102-103
Kazi No : P11-AOV2
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/ Form : Korint taklidi aryballos
Yükseklik : 2.2 cm.
Ağız Çapı : 4.7 cm.
Karın Çapı :
Taban Çapı :
Cidar : 0.4 cm.
Hamur Rengi: 2.5 Y 7/4 pale yellow
Astar Rengi : 2.5 Y 7/3 pale yellow
Firnis Rengi :
Kil : Elenmiş
Katkı : Çok az miktarda kum ve kireç
Doku : Sert
Fırınlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Pürtüklü
Tanım : Aşırı şekilde tahrip olmuş eserin ağız kısmı haricinde diğer kısımları eksiktir. Ağız kısmında görülebildiği kadarıyla dil bezemesi yer alırken, ağız yan kısmında nokta bezemeler bezenmiştir.
Benzeri :
Tarih : Erken-Orta Korinth Dönemi

Kat No : 45
Levha No : 102-103
Kazi No : P10-AJJ12
Buluntu Yeri : Parion Güney Nekropolü
Tip/Form : Korint taklidi aryballos
Yükseklik : 0.9 cm.
Ağız Çapı : 4 cm.
Karın Çapı :
Taban Çapı :
Cidar : 3 mm.
Hamur Rengi: 7.5 YR 6/6 reddish yellow
Astar Rengi : 10 YR 7/4 very pale brown
Firnis Rengi : 5 YR 6/8 reddish yellow
Kil : Elenmiş
Katkı : Mika
Doku : Sert
Fırlama : İyi
Yüz. Kalitesi : Tozsuz
Tanım : Ağız kısmında 3 konsantrik daire yer alır. Ağız ve kulpunun bir kısmı korunmuş olup diğer kısımları eksiktir. Bezeme rengi ve kil özellikleriyle Korint üretimi eserlerden ayrılmaktadır.
Benzeri :
Tarih : Erken-Orta Korinth Dönemi

LEVHALAR

Troas Bölgesi ve Şehirleri

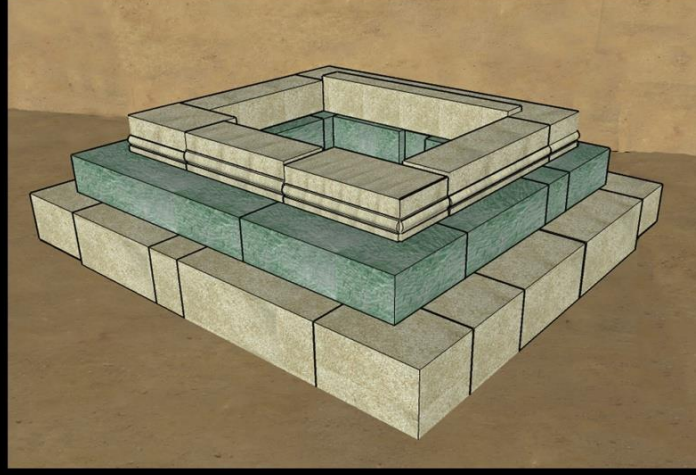

a- Parion Güney Nekropolü

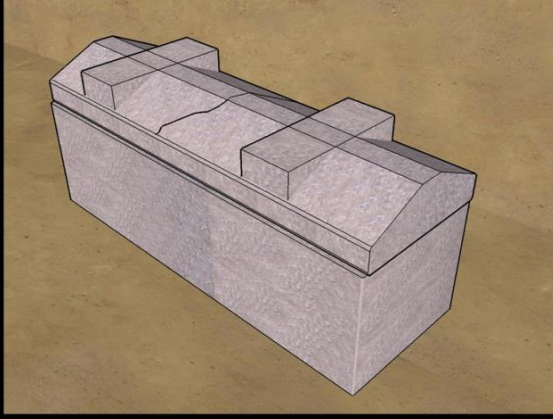

b- Anıt Mezar, Taş Döşeli Yol ve Taş Sandık Mezarlar

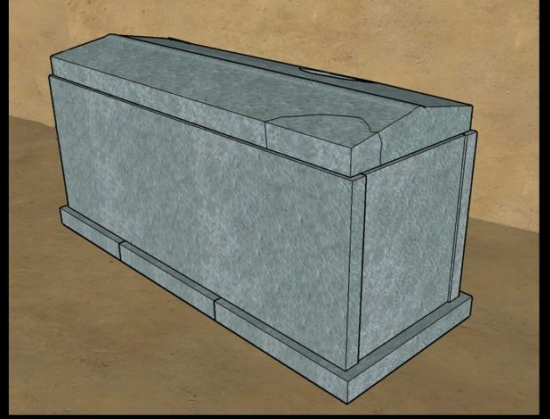

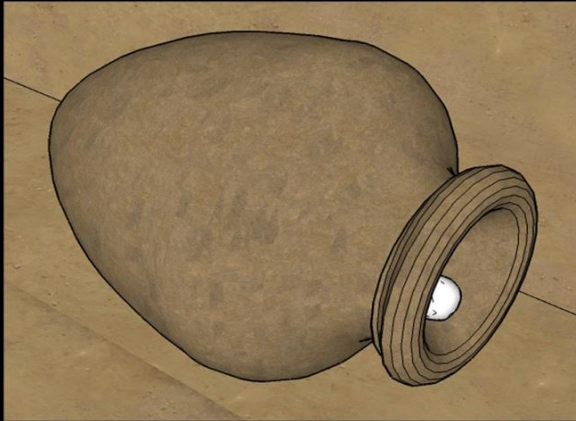
Anıt Mezar (Sunak)

Lahit

Taş Sandık Mezar

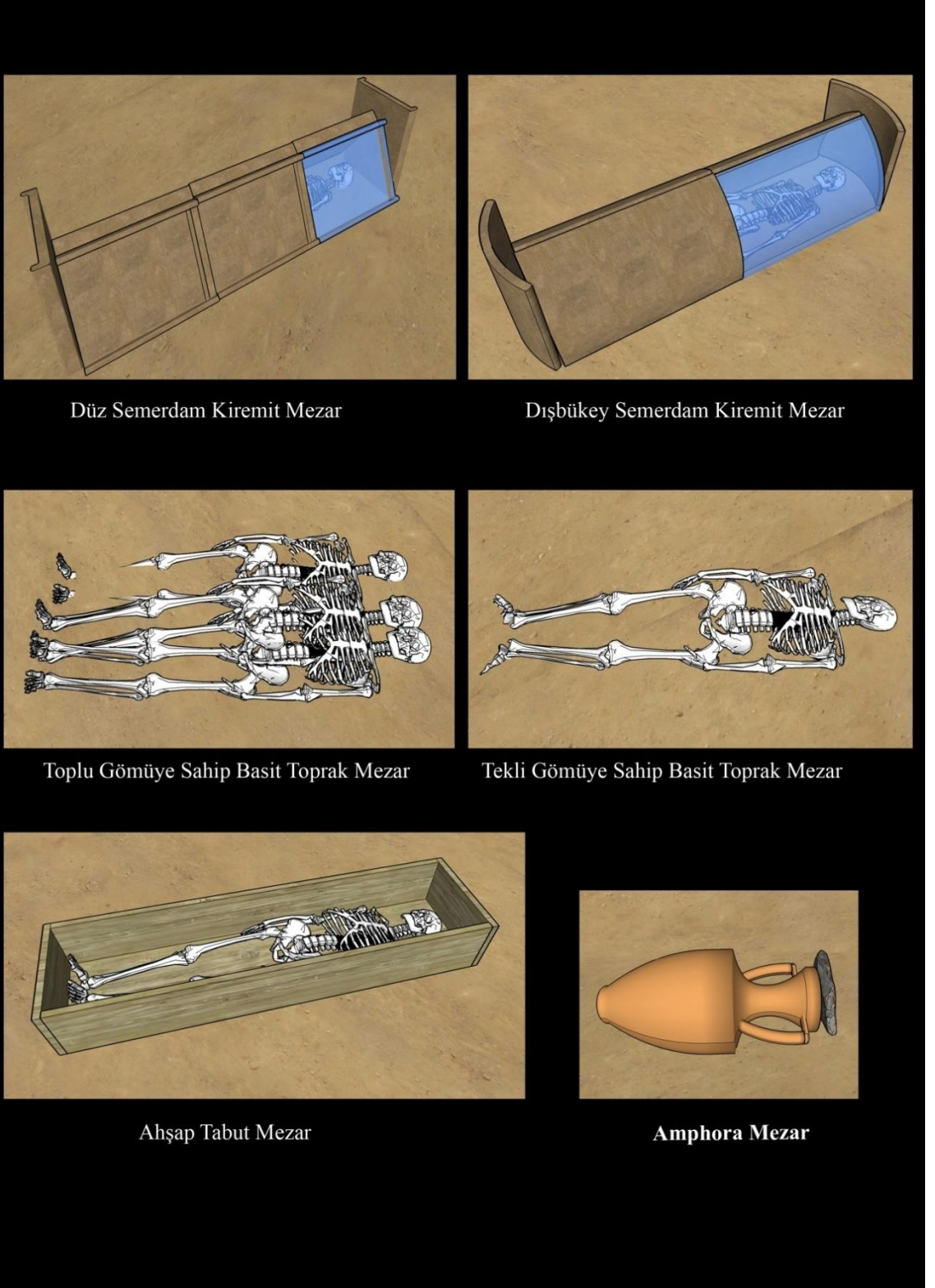

Pithos Mezar

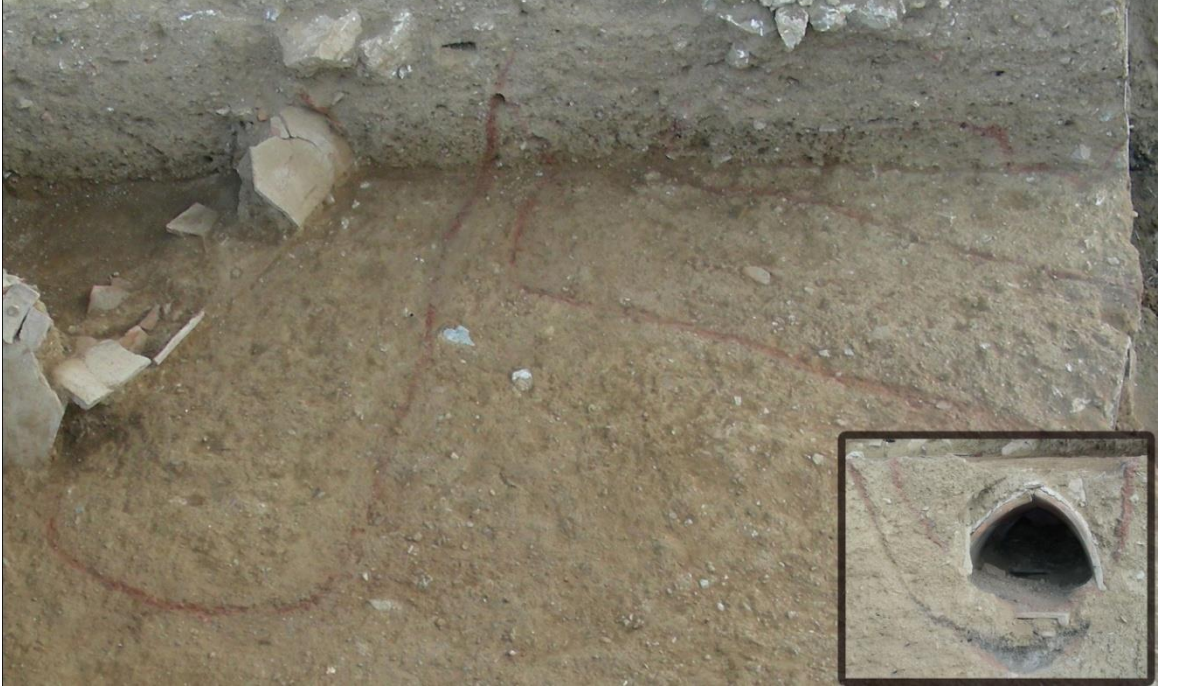

Urne Mezar

Mezar Tipleri

Mezar Tipleri

a- M80 ve M81 nolu mezarlara ait Birincil Kremasyon izleri

b- İkincil Kremasyon izlerini gösteren ızgara biçiminde yerleştirilmiş yanık kütükler

a- Arkaik Döneme tarihlenen L2 ve L3 nolu lahitler

b- L3 nolu lahitten ele geçen ölü hediyeleri

a- PM1 nolu Pithos Mezar

b- Arkaik Dönem yetişkin mezarlarından M171 nolu mezar

a- M148 nolu Basit Toprak Mezar.

b- AMP4 ve 5 nolu bebek mezarları ile PM4 nolu kız çocuğu mezarı

a- AMP6-7nolu bebek mezarları

b- L4 nolu kız çocuğu mezarı ve ölü hediyeleri

a- PM2 nolu kız çocuğu mezarı

b- UM15 nolu Urne Mezar ve mezarda kullanılan Hydria

a- AMP2 nolu Köpek Mezarı ve AMP3 nolu bebek mezarı

b- Klasik Döneme tarihlenen Basit Toprak Mezar tipindeki M129 nolu mezar

a- M94 nolu mezar.

b- Klasik Dönem çocuk mezarlarından AMP1 nolu Amphora Mezar.

a- UM13 nolu Urne Mezar ve mezardan ele geçen urne kabı ve ölü hediyesi khytra

b- Nekropolün Klasik Dönem kullanımıyla ilgili moloz taş sırası

a- Kharon bahşısi olarak bırakılmış Klasik Dönem Parion sikkesi

b- Hellenistik Döneme ait TSM1-2-3-4 nolu Taş Sandık Mezarlar

a- TSM2 nolu Taş Sandık Mezarın iç kısmı

b- TSM8 nolu Taş Sandık Mezar

a- TSM10-11-12 nolu Taş Sandık Mezarlar

b- TSM12 nolu Taş Sandık Mezarın iç kısmında altın tacıyla birlikte kadın iskeleti

a- Hellenistik Dönem mezarlarından M103 nolu Düz Semerdam Kiremit Mezar

b- Hellenistik Dönem'den, Birincil Kremasyona sahip M86 nolu Düz Semerdam Kiremit Mezar

TSM2 içerisinde ele geçen urne kabı olarak kullanılmış bronz Amphora

TSM12 içerisinden ele geçen UM12'nin in-sutu hali ve urne kabı Hydria

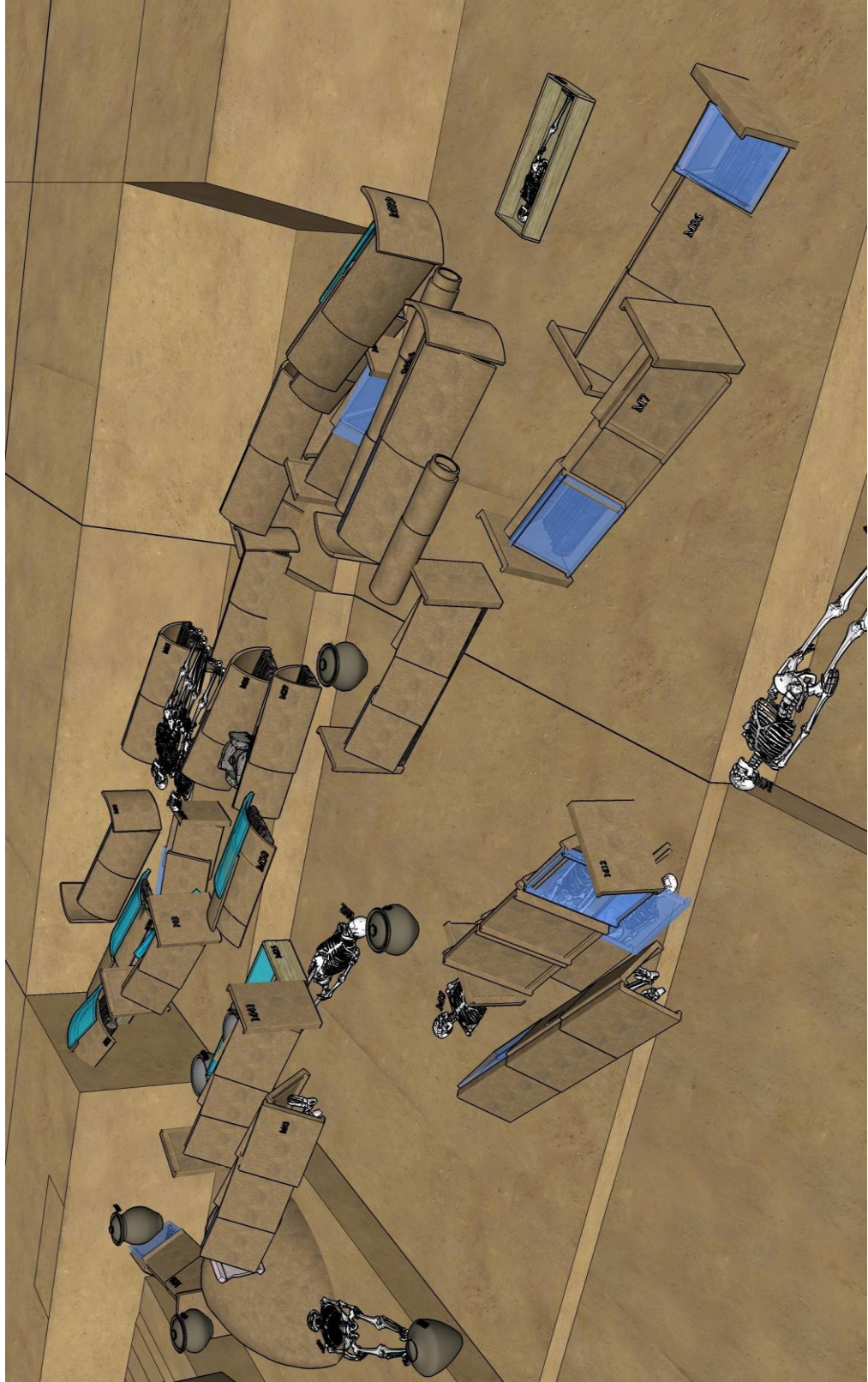
Nekropol, açılmış mezarların tamamının yer aldığı bir Yeniden Kurma Denemesi

a- Roma Dönemi'ne ait Düz Semerdam Kiremit Mezarlar

b- M117 nolu Düz Semerdam Kiremit Mezar ve Buluntuları

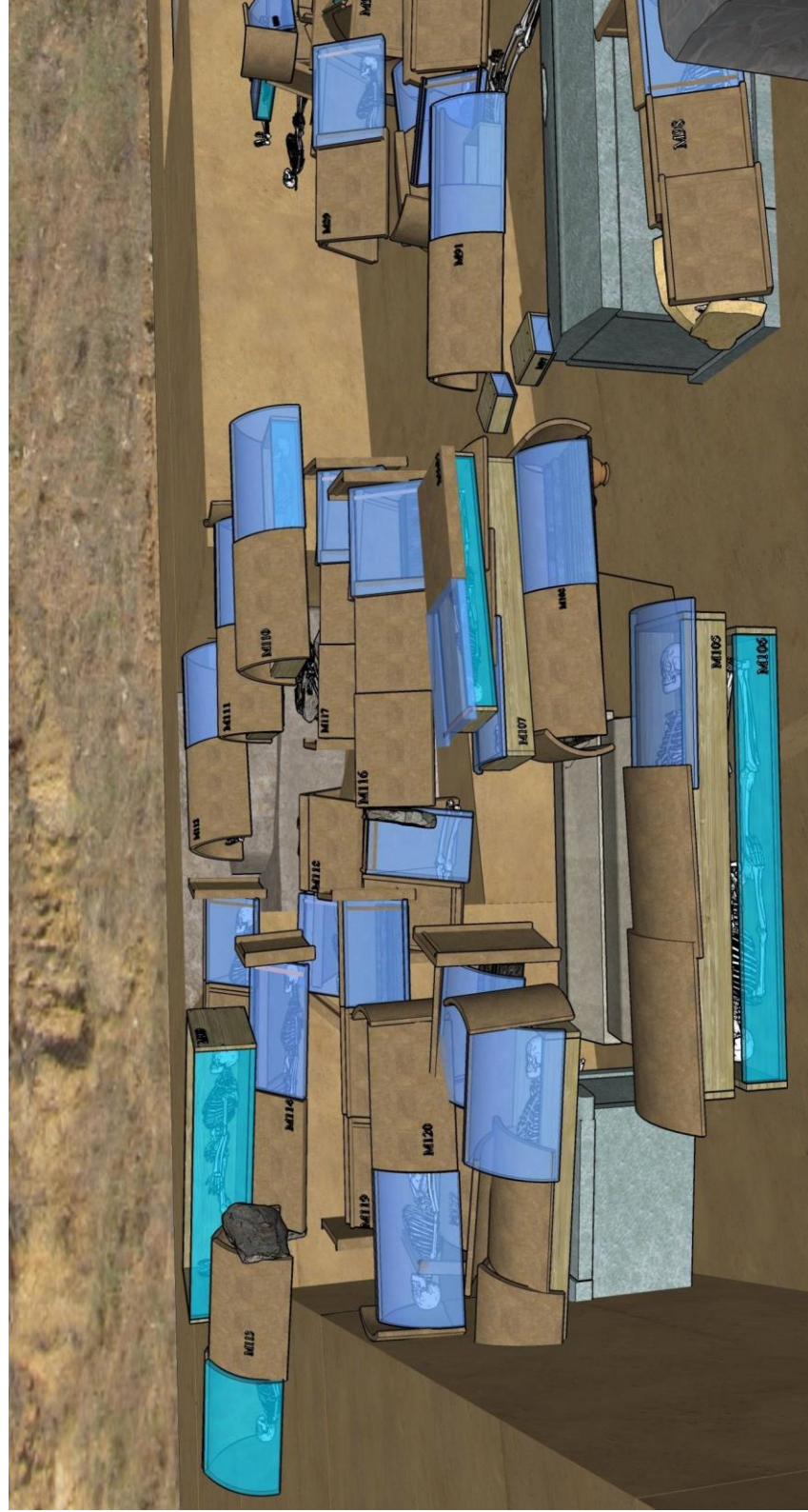
Nekropol'de Düz Semerdam Kiremit Mezarların yoğun olduğu, doğu kısmın Yeniden Kurma Denemesi

a- Roma Dönemi'ne ait, Düz Semerdam Kiremit Mezarlarından M116'ya ait ölü hediyeleri

b- M74 nolu Düz Semerdam Kiremit Mezar'dan ele geçen ölü hediyeleri

Dışbükey Semerdam Kiremit Mezarların Yoğun Olduğu Batı Kısmın Yeniden Kurma Denemesi

a- Birincil Kremasyonun uygulandığı Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar tipindeki M36

b- Birincil Kremasyonun uygulandığı Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar tipindeki M80

a- Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar tipindeki M108'den ele geçen ölü hediyeleri

b- Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar tipindeki M81'den ele geçen ölü hediyeleri

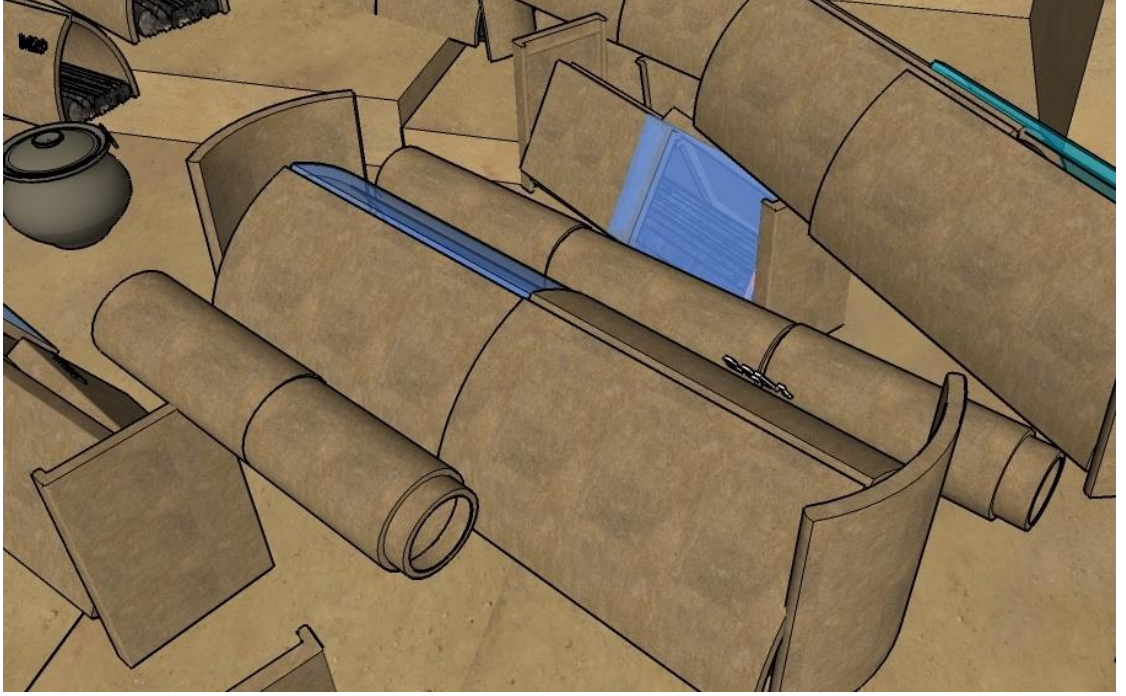

a- Roman Dönemi ikinci evre mezarlarına ait ölü hediyeleri

b- İki yanında kırık vaziyette su künkleri bulunan, Dışbükey Semerdam Kiremit Mezar tipindeki M32

a- M32'ye Ait Yeniden Kurma Denemesi

b- M36'dan ele geçen ölü yemeği olarak bırakılmış hurma, badem, fındık, elma kahrntıları

a- M118 nolu Düz Semerdam Kiremit Mezar

b- Roma Dönemi'ne ait M87 nolu çocuk mezarı

a- Roma Dönemi'ne ait M124 nolu çocuk mezarı

b- M136 nolu çocuk mezarından ayrıntı

a- M124 nolu çocuk mezarından ele geçen ölü hediyeleri

a- 2. kremasyon alanı

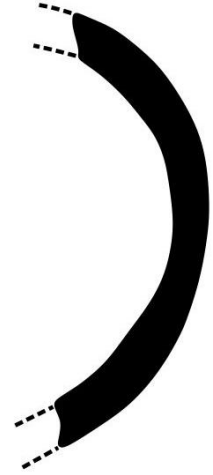
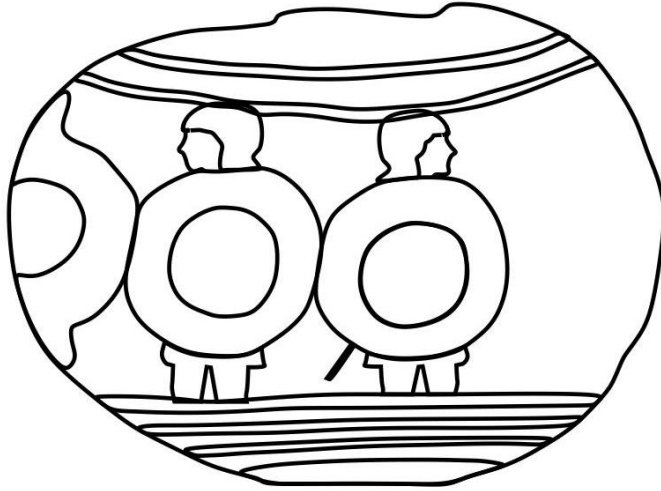
b- 2. kremasyon alanından ele geçen aryballoslar

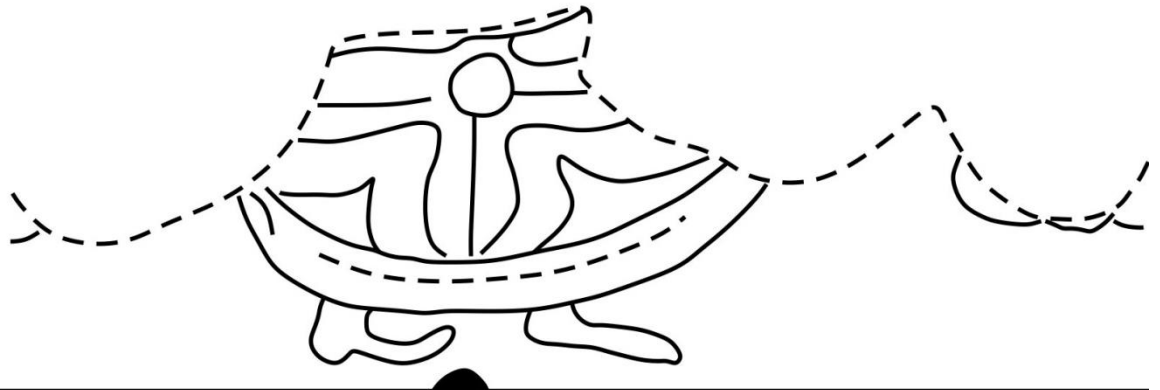
Kat. No: 1

Kat. No: 2

Kat. No: 1

Kat. No: 2

a

b

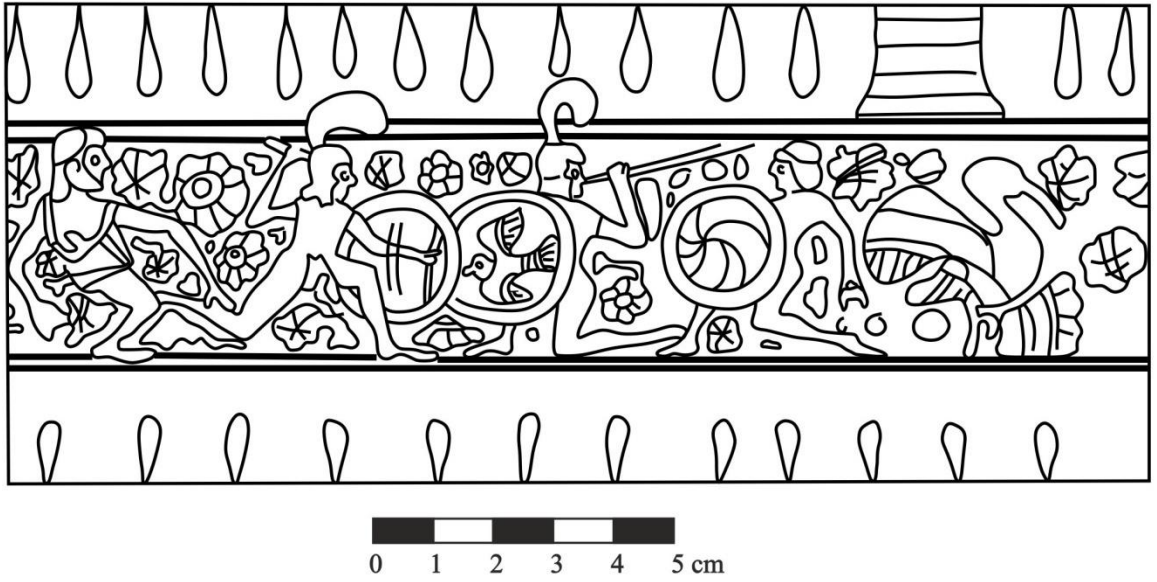
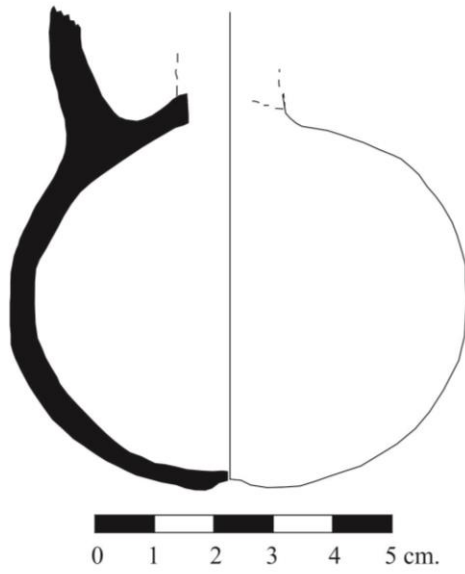

c

d

Kat. No: 3

Kat. No: 3

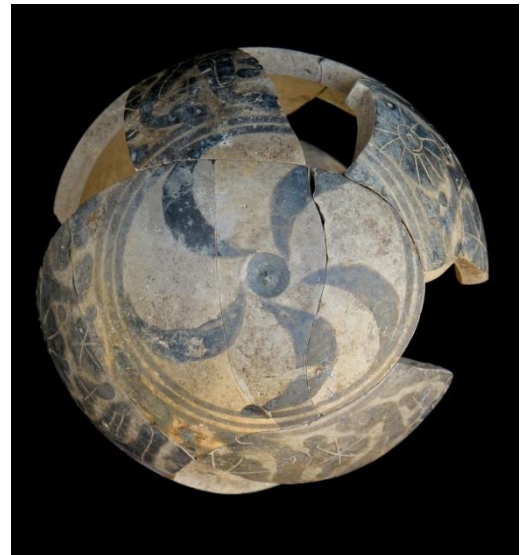
a

b

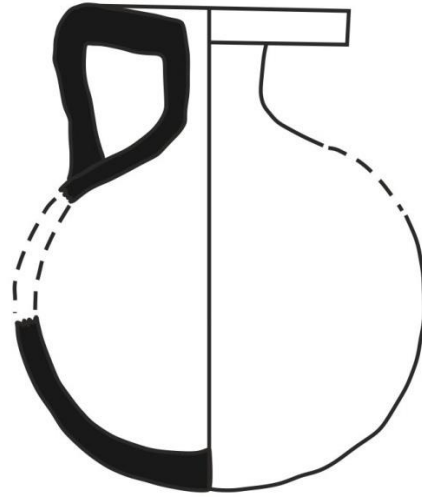

c

d

Kat. No: 4

0 1 2 3 4 5 cm.

0 1 2 3 4 5 cm.

Kat. No: 4

a

b

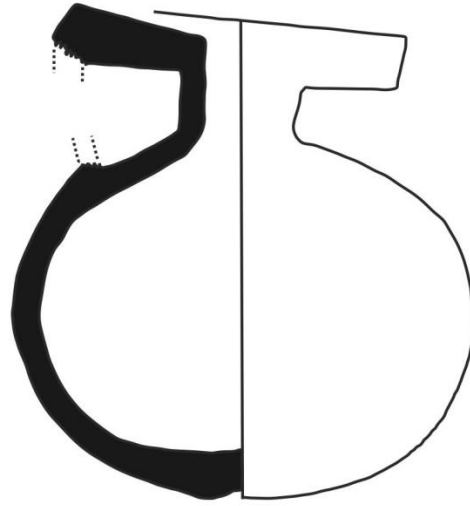

c

d

Kat. No: 5

Kat. No: 5

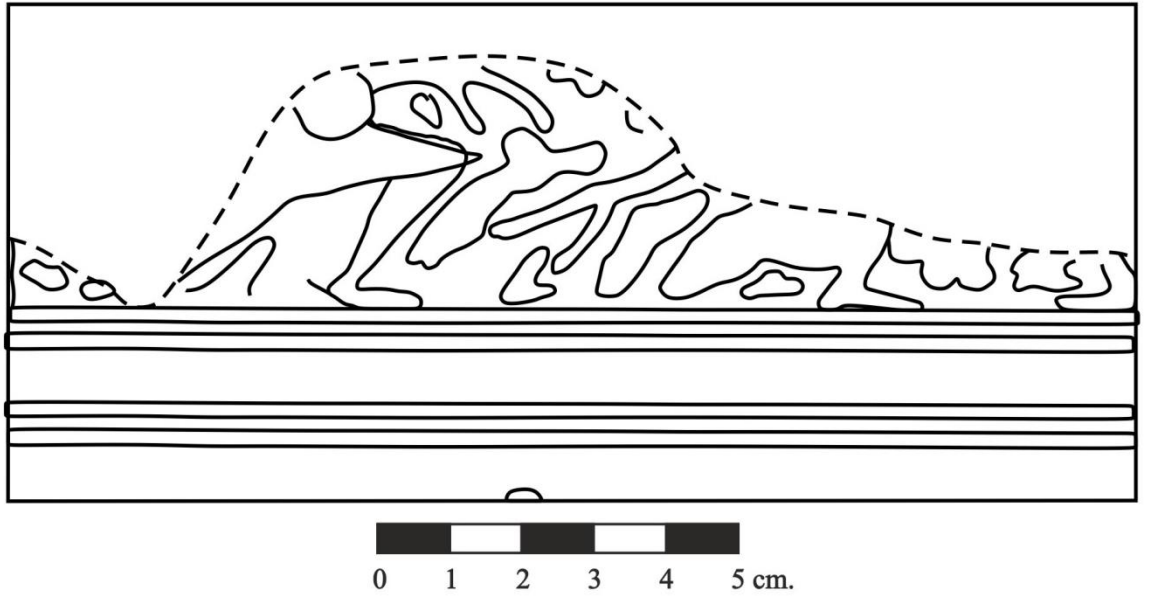
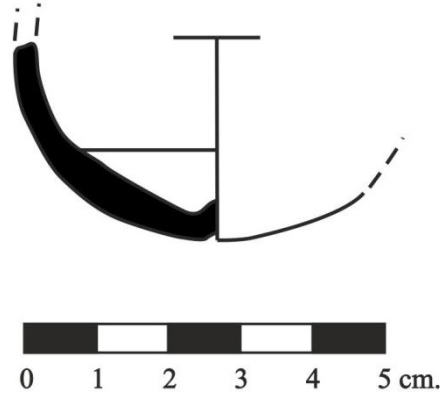

a

b

Kat. No: 6

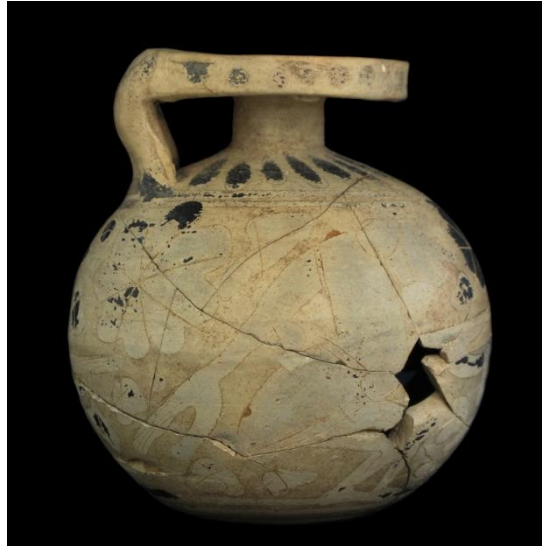

Kat. No: 6

a

b

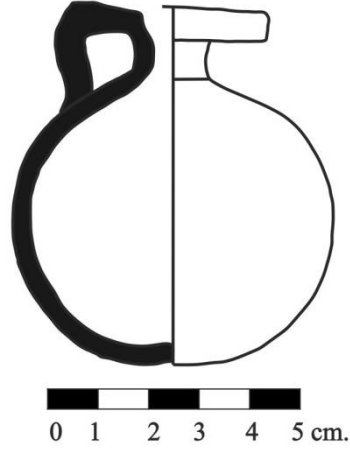

c

d

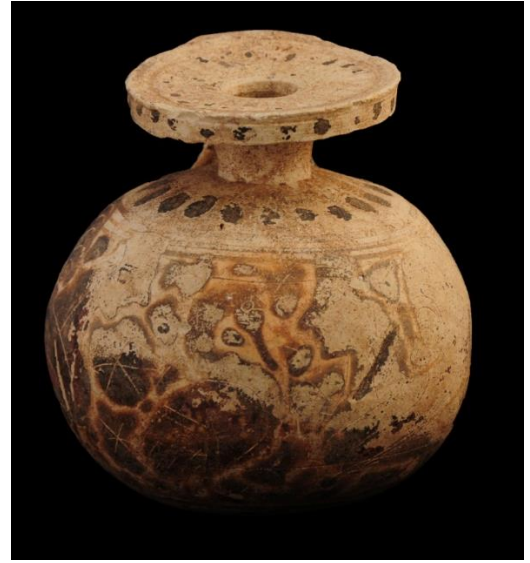
Kat. No: 7

Kat. No: 7

a

b

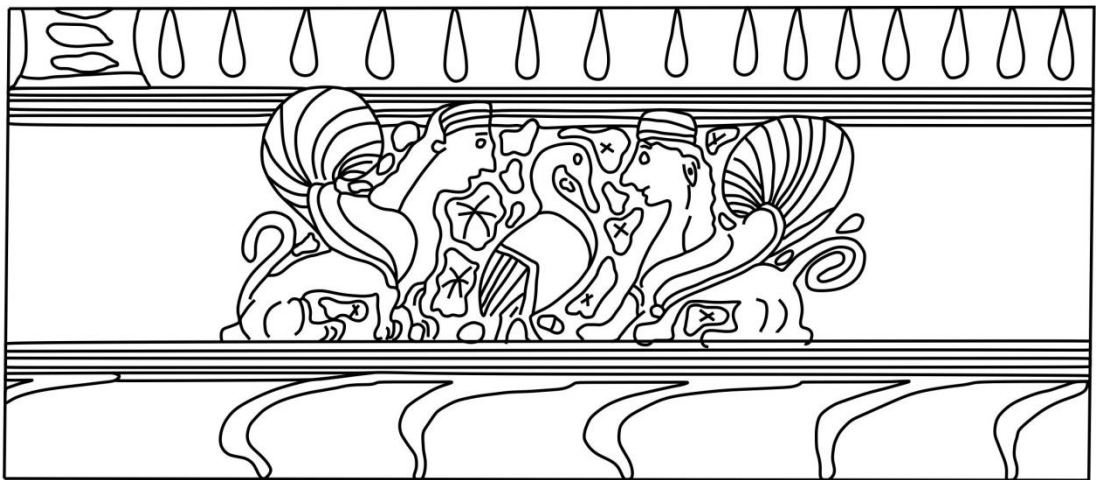
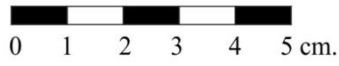
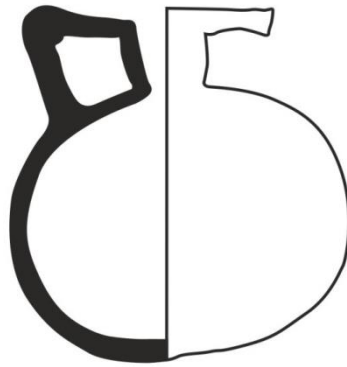

c

d

Kat. No: 8

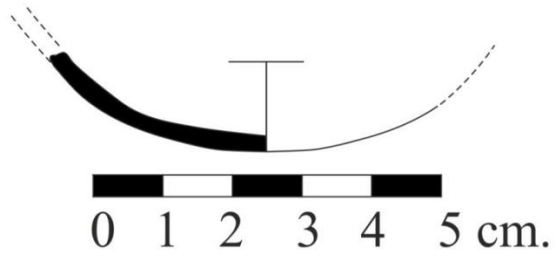
Kat. No: 8

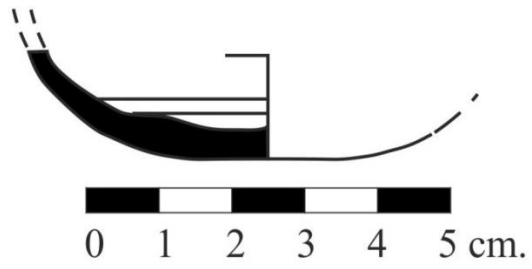
Kat. No: 9

Kat. No:10

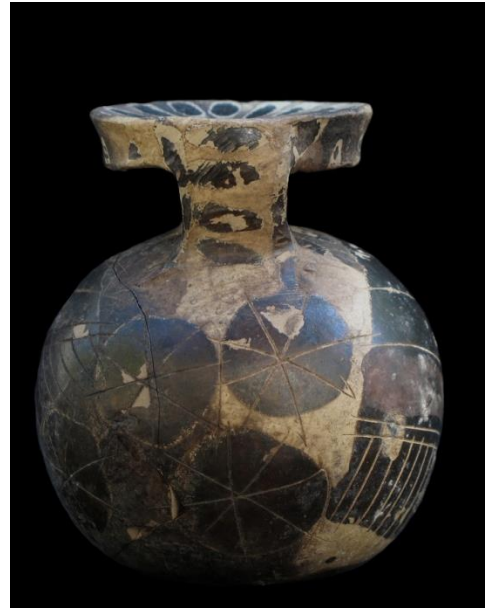
Kat. No: 9

Kat. No: 10

a

b

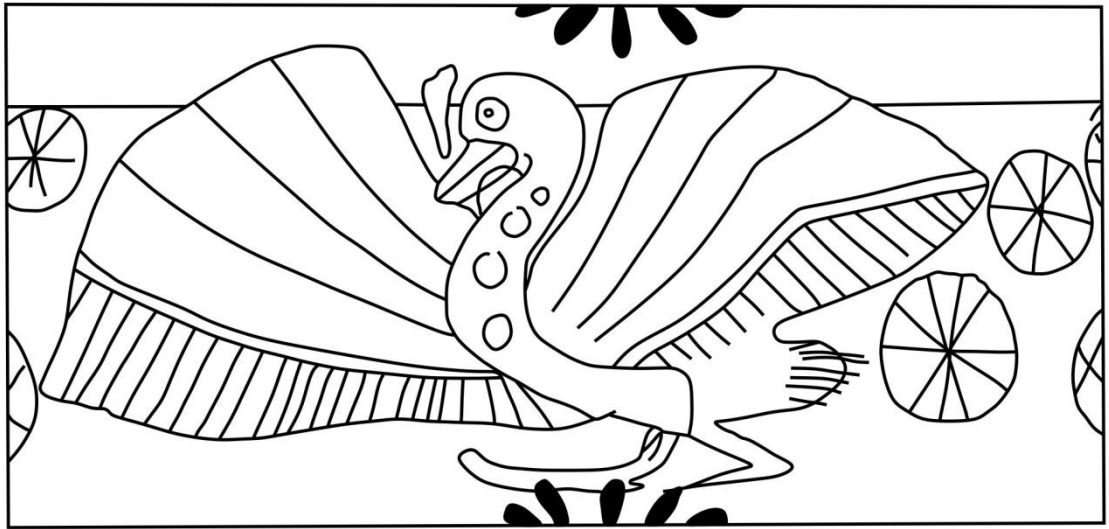
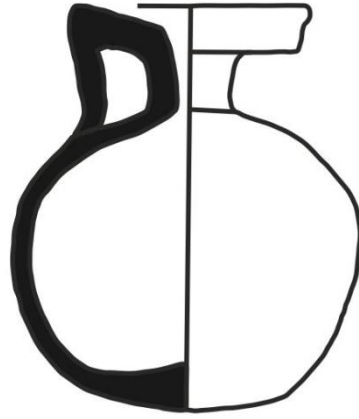

c

d

Kat. No: 11

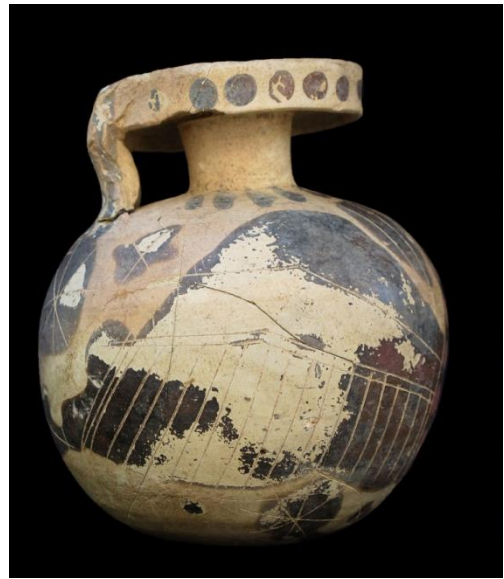

Kat. No: 11

a

b

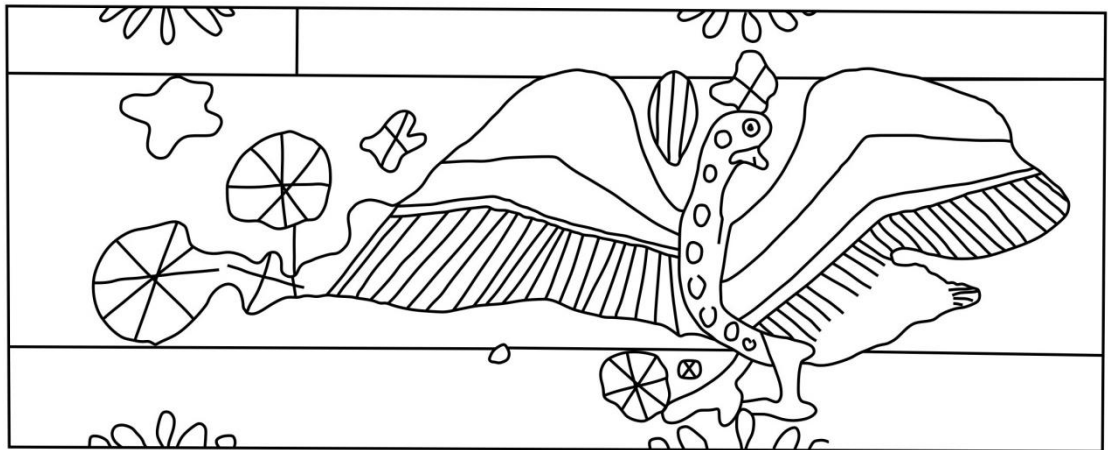
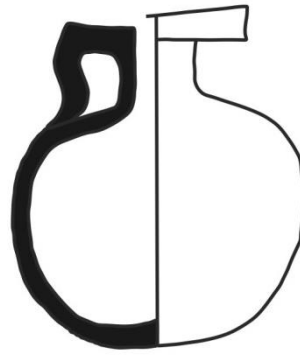

c

d

Kat. No: 12

Kat. No: 12

a

b

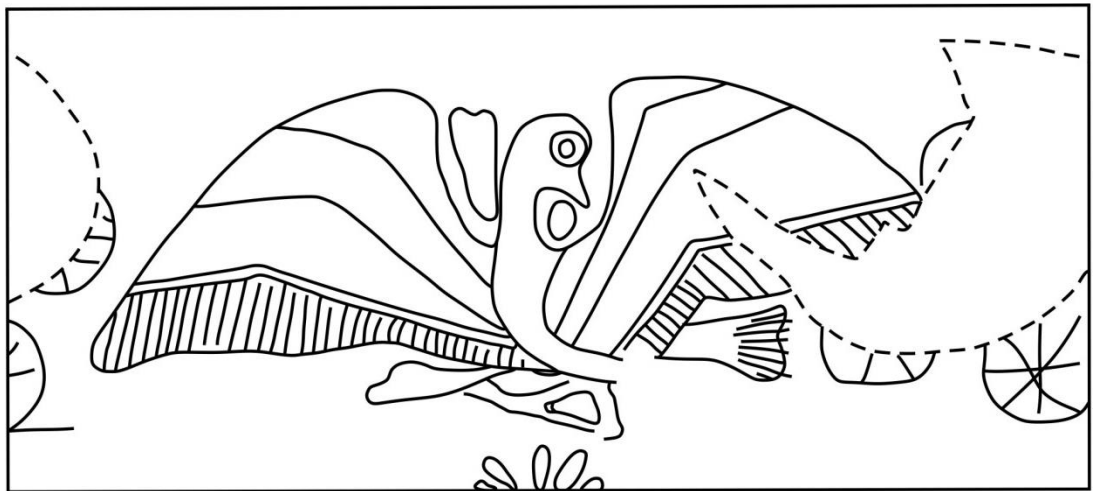
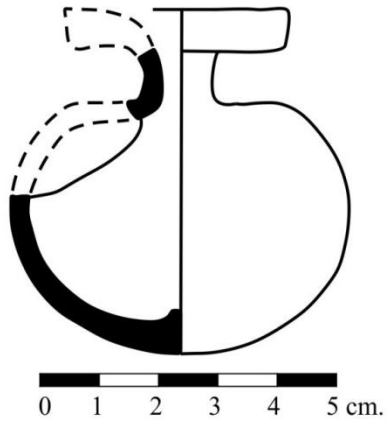

c

d

Kat. No: 13

Kat. No: 13

a

b

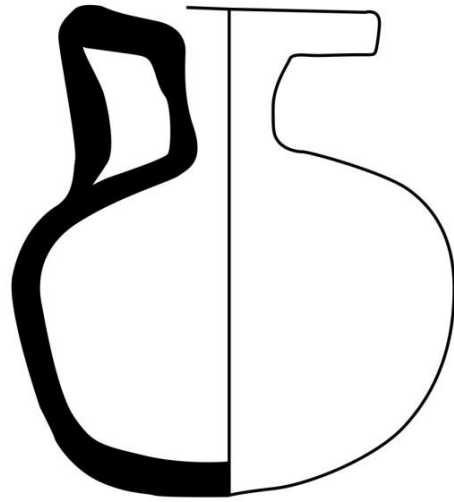

c

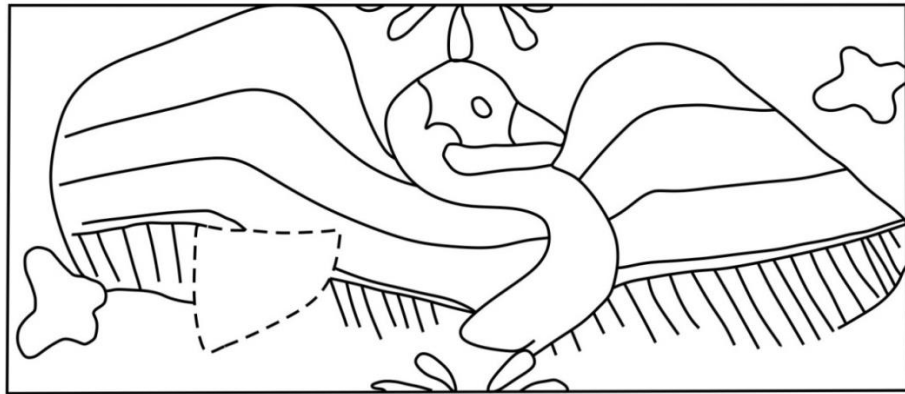

d

Kat. No: 14

0 1 2 3 4 5 cm.

0 1 2 3 4 5 cm.

Kat. No: 14

a

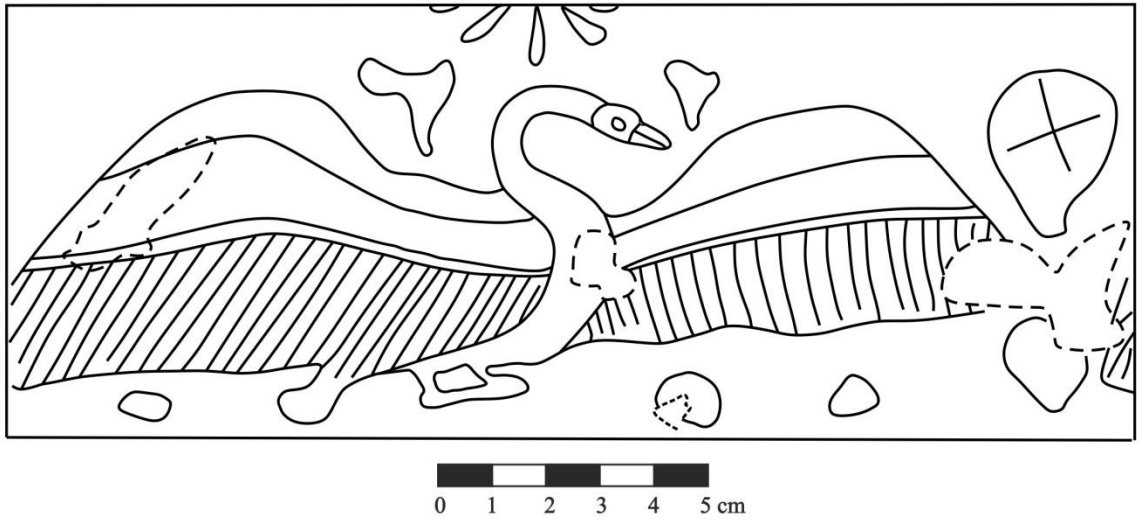
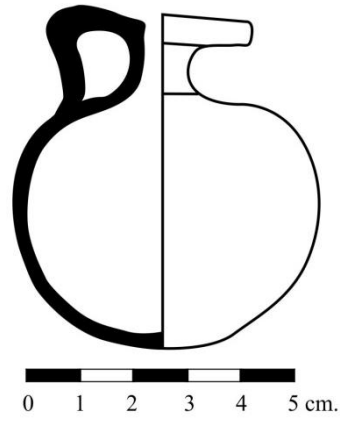
b

c

d

Kat. No: 15

a

b

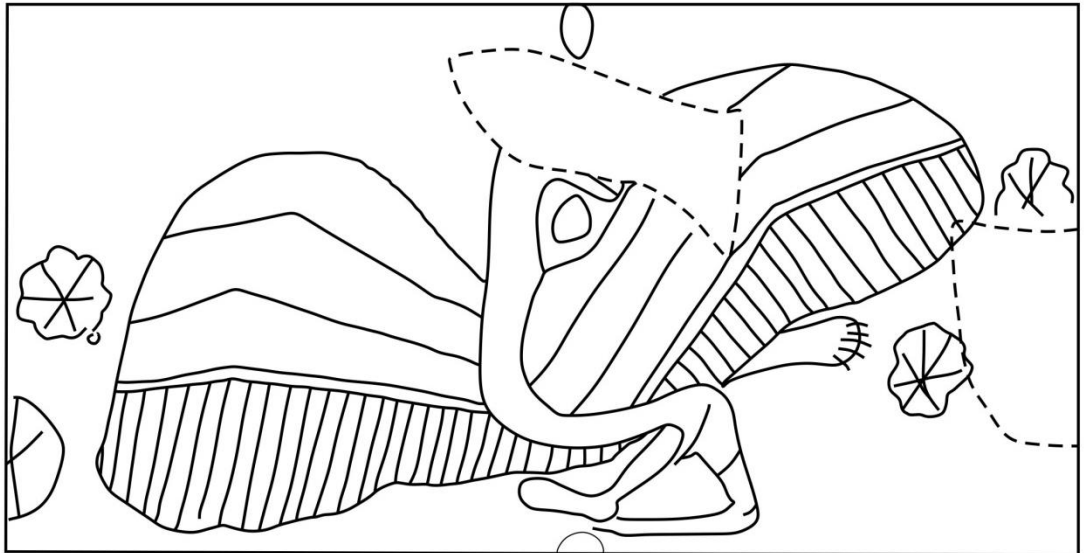
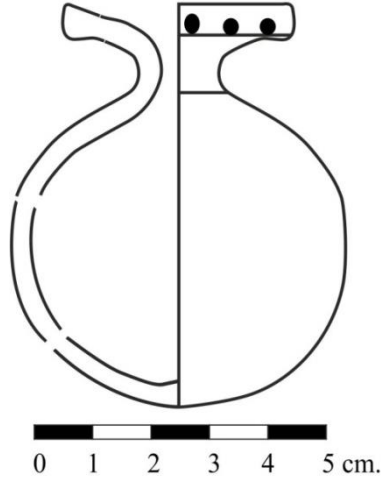

c

d

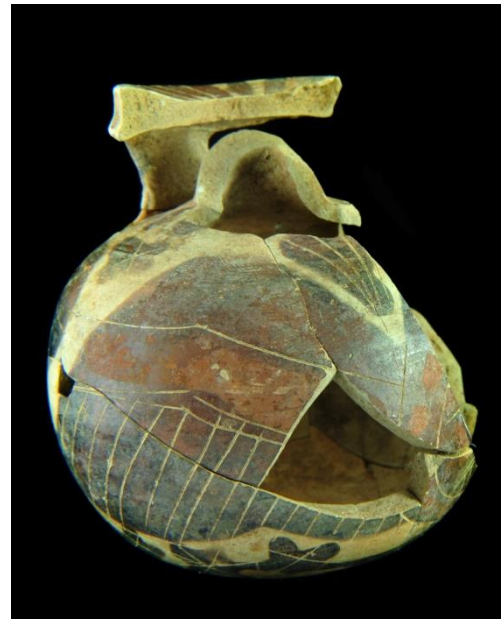
Kat. No: 16

Kat. No: 16

a

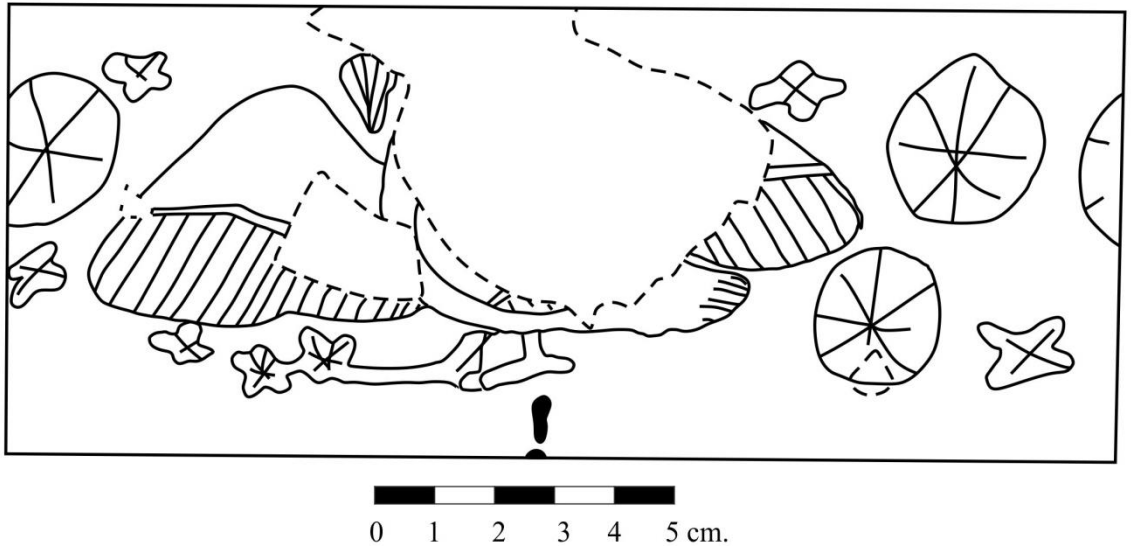
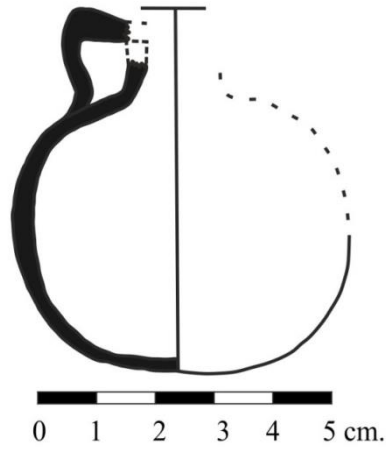
b

c

d

Kat. No: 17

a

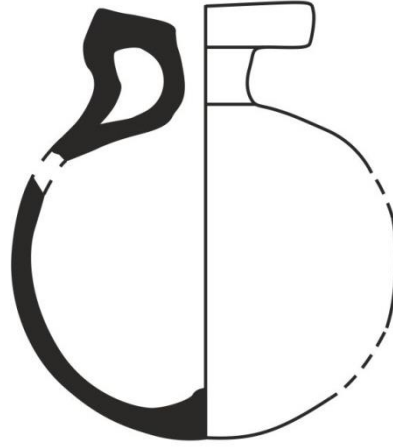
b

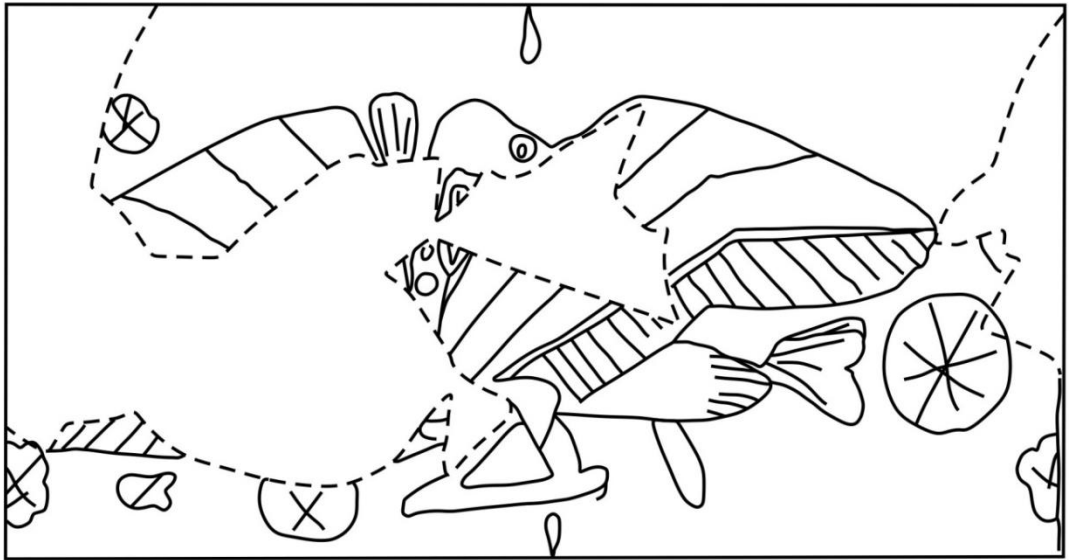
c

d

0 1 2 3 4 5 cm.

0 1 2 3 4 5 cm.

Kat. No: 18

a

b

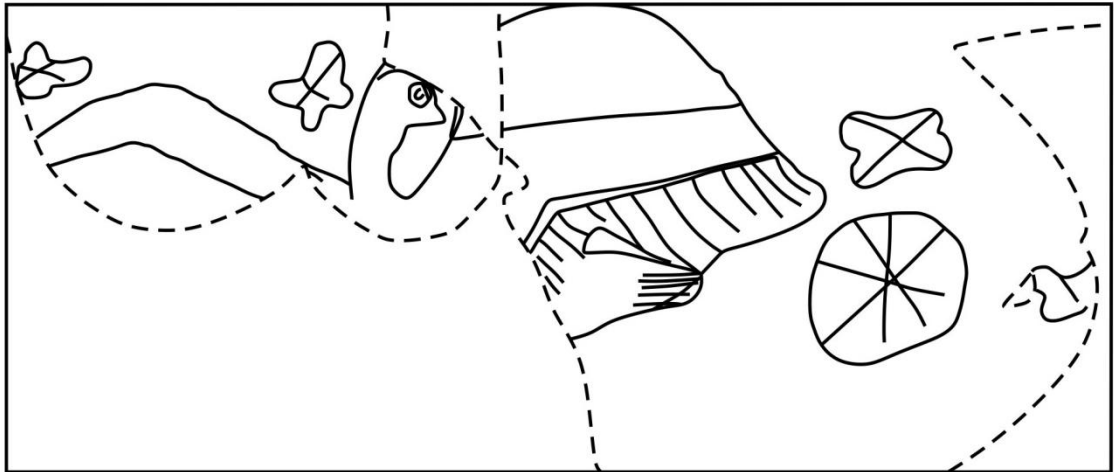
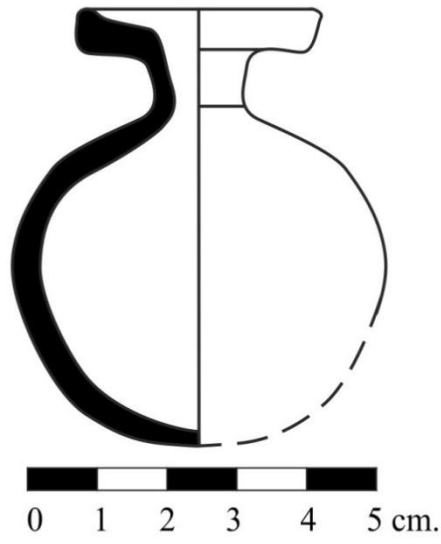

c

d

Kat. No: 19

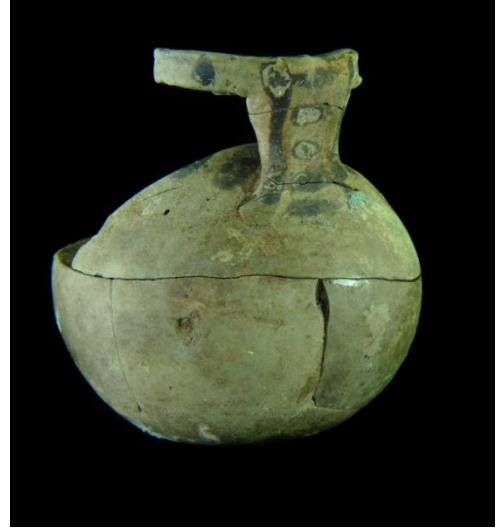

Kat. No: 19

a

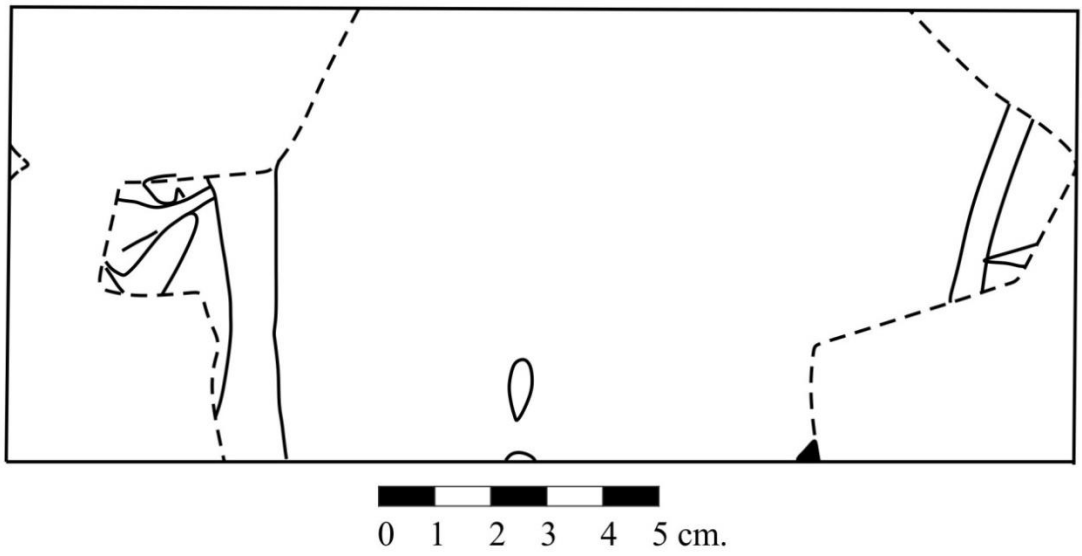
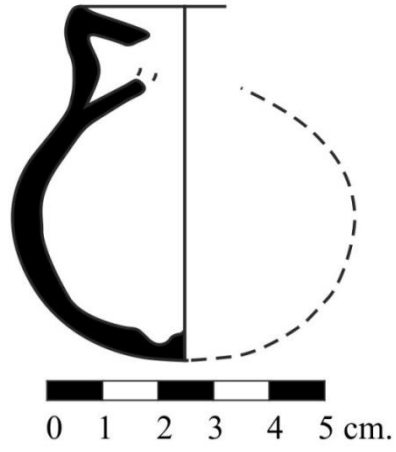
b

c

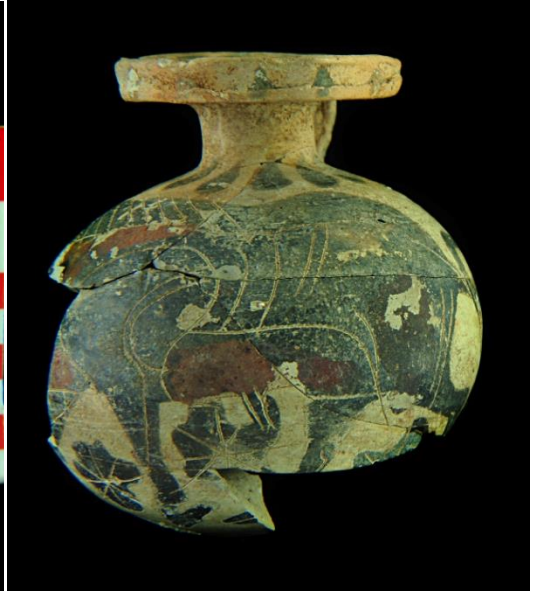
d

Kat. No: 20

a

b

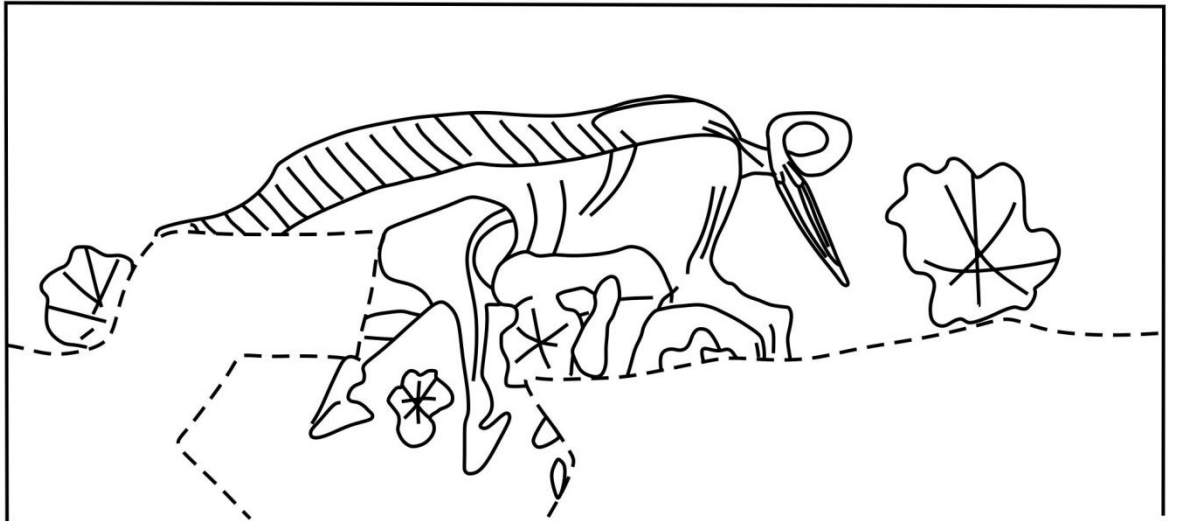
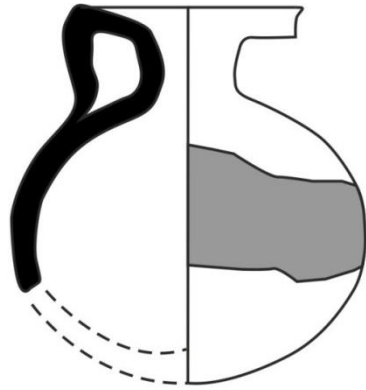

c

d

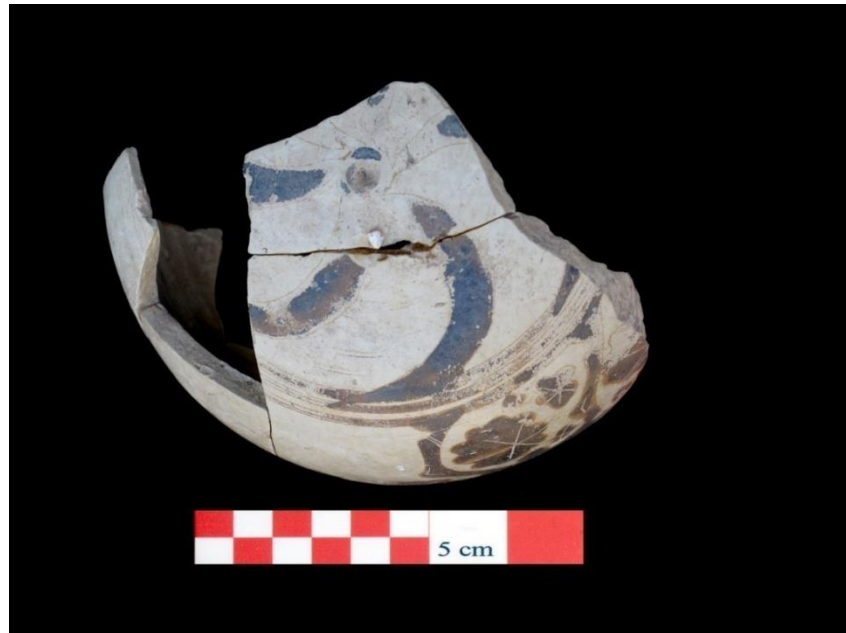
Kat. No: 21

Kat. No:21

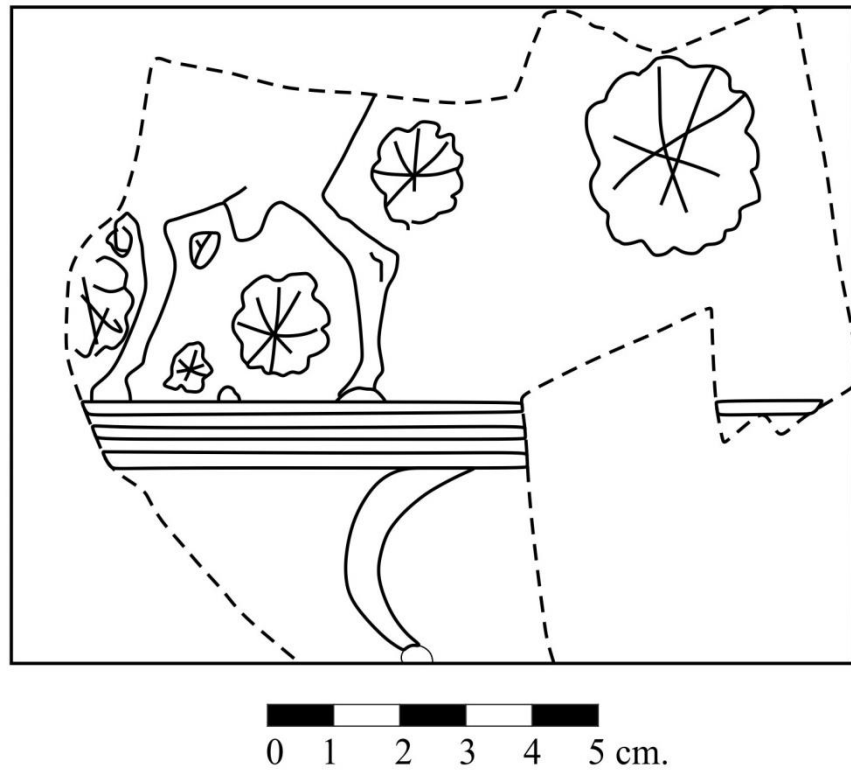
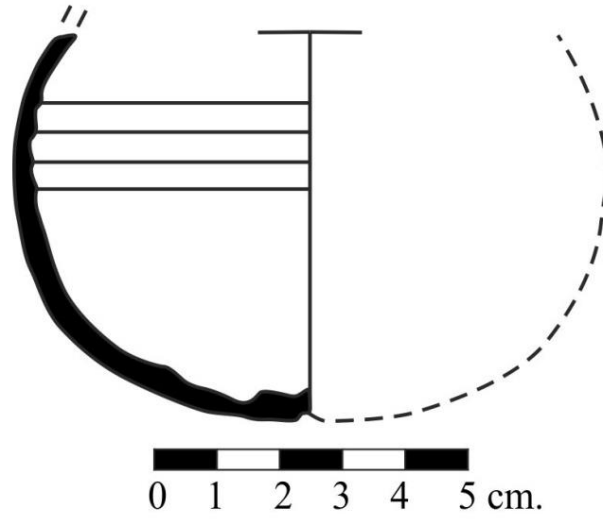

a

b

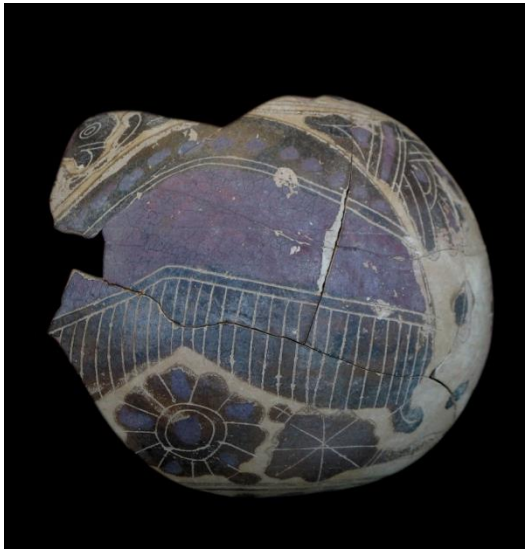
Kat. No: 22

Kat. No: 22

a

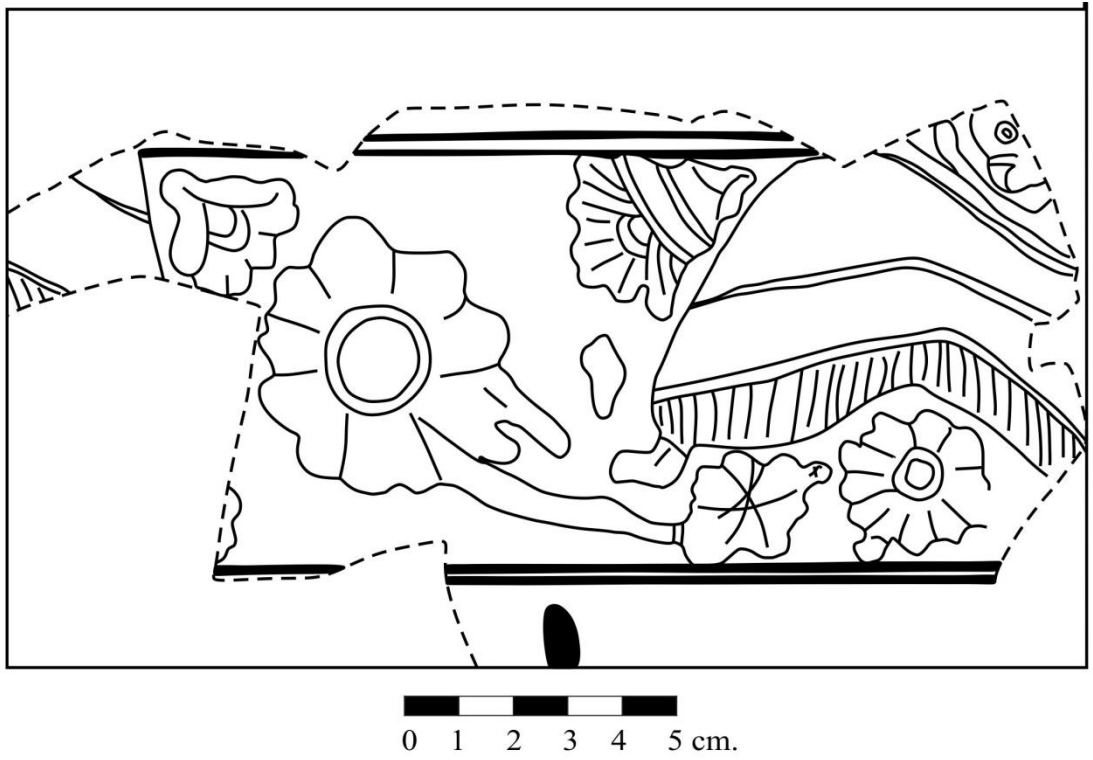
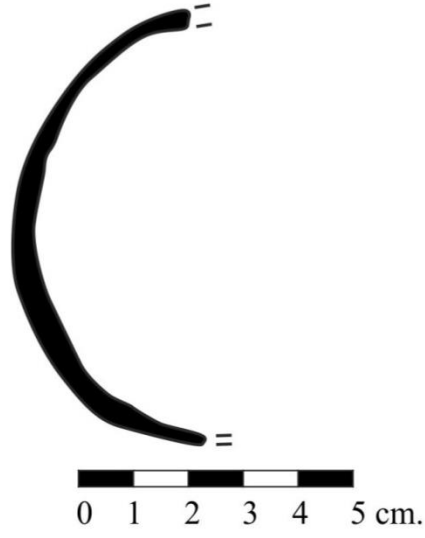

b

c

Kat. No: 23

Kat. No: 23

a

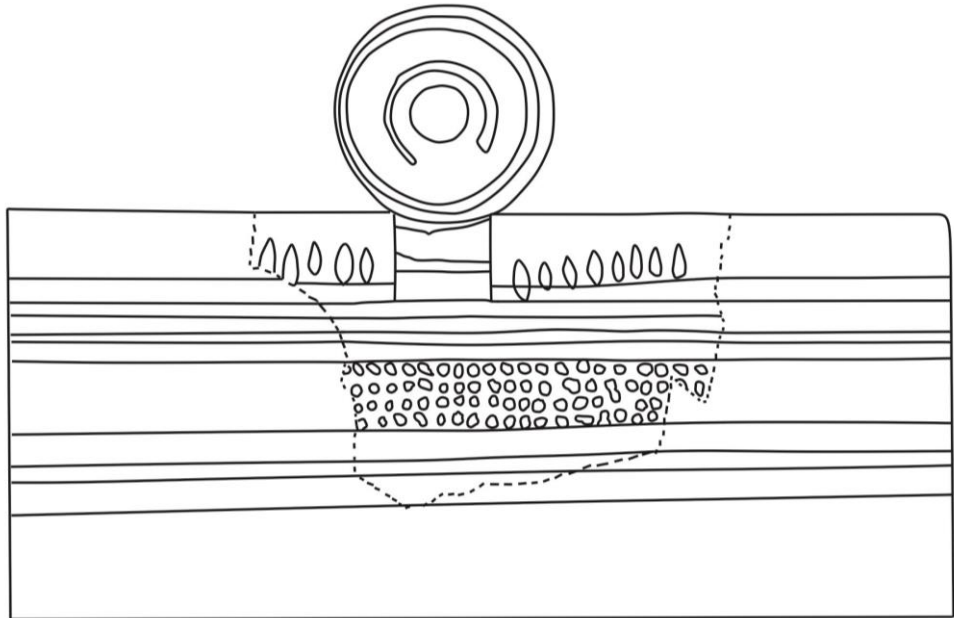
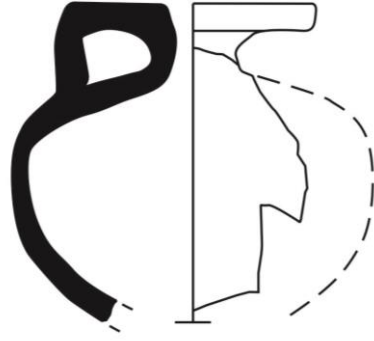

b

c

Kat. No: 24

Kat. No: 24

a

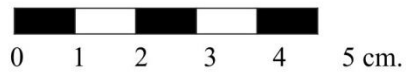
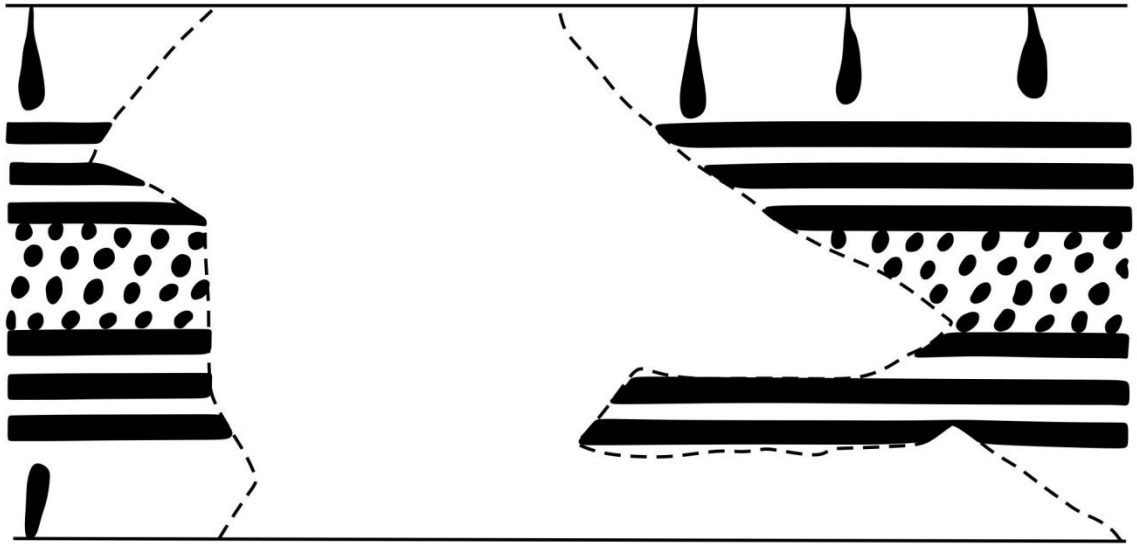
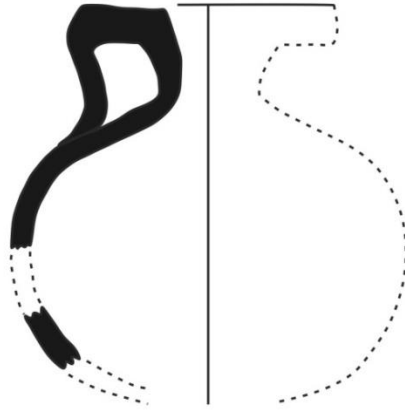

b

c

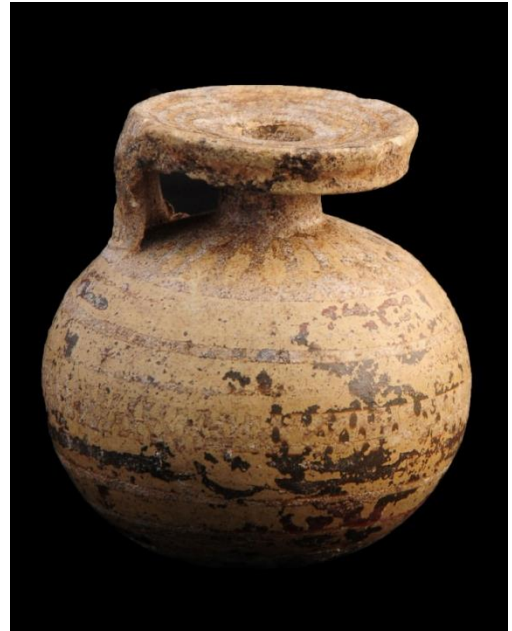
Kat. No: 25

Kat. No: 25

a

b

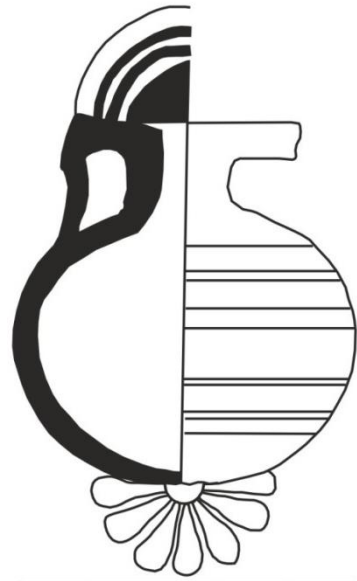

c

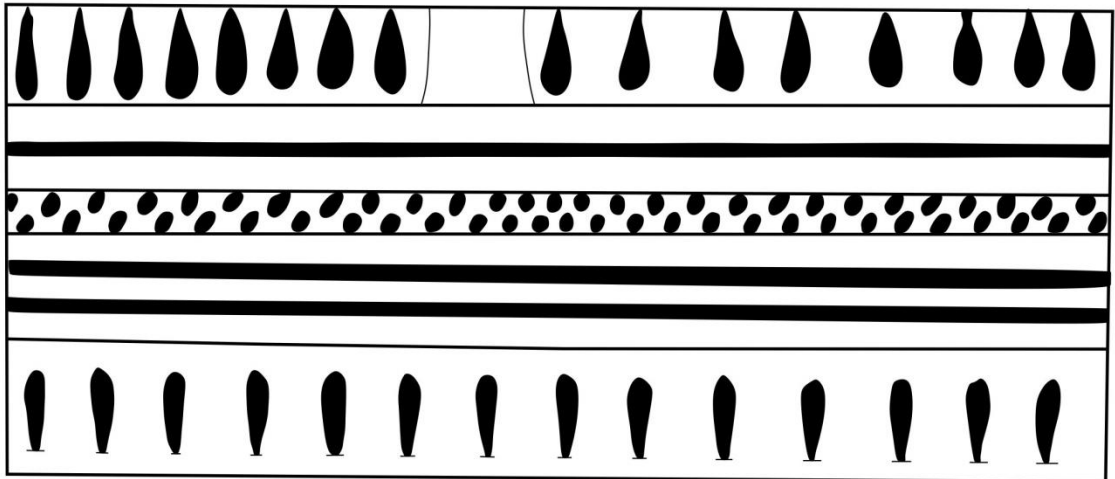

d

Kat. No: 26

0 1 2 3 4 5 cm.

0 1 2 3 4 5 cm.

Kat. No: 26

a

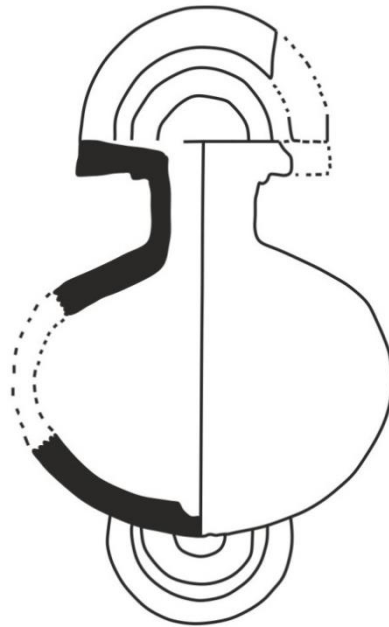

b

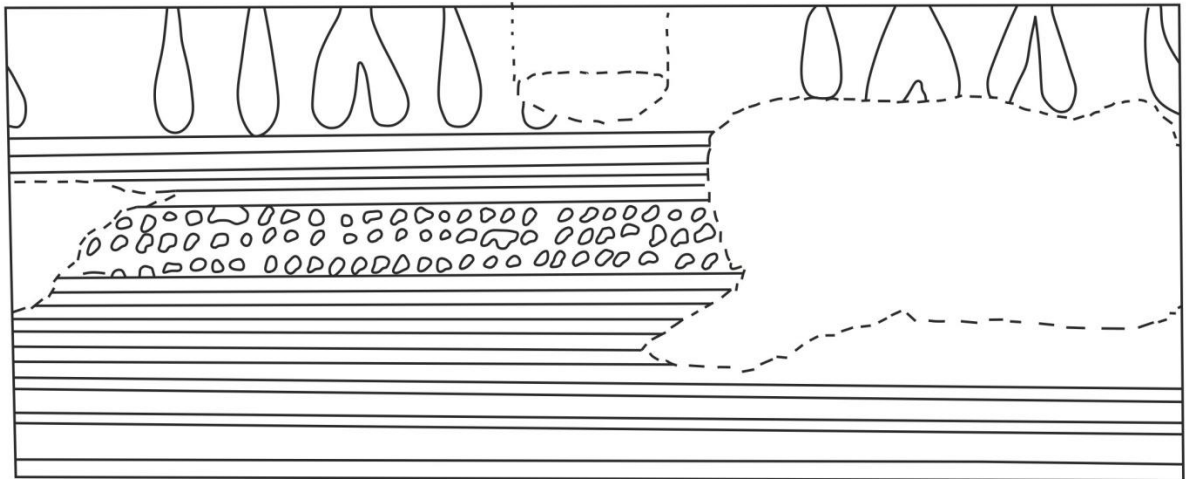

c

Kat. No: 27

0 1 2 3 4 5 cm.

0 1 2 3 4 5 cm.

Kat. No: 27

a

b

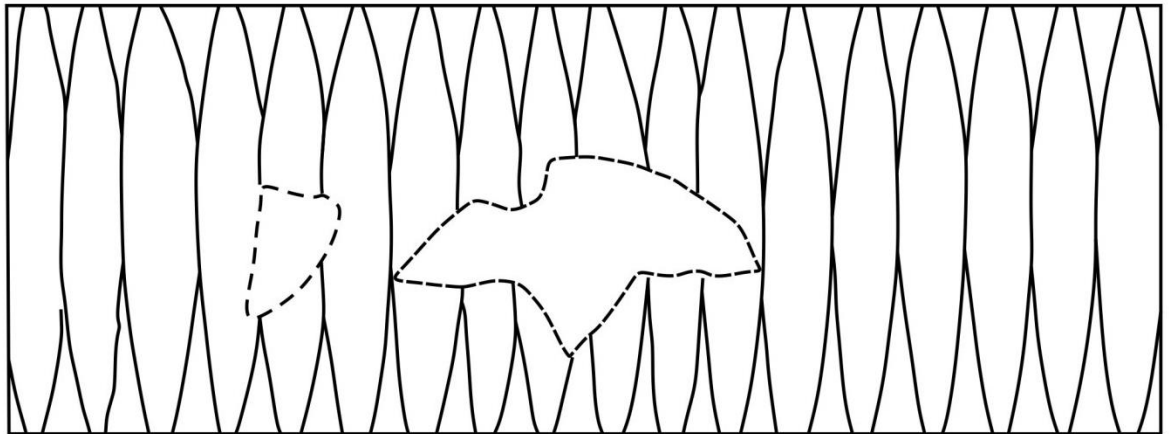
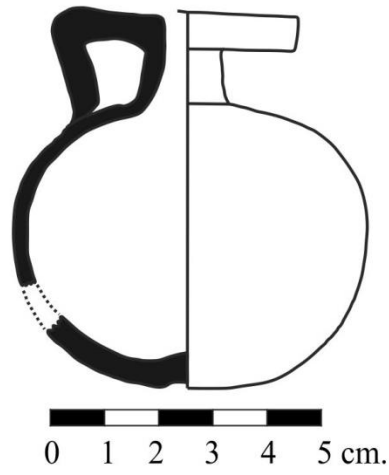

c

d

Kat. No: 28

Kat. No:28

a

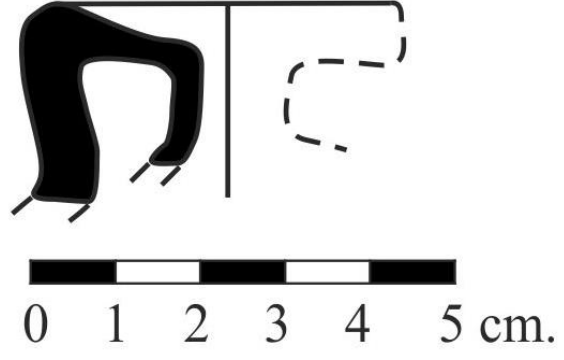

b

Kat. No: 29

Kat. No: 30

Kat. No: 29

a

b

Kat. No: 31

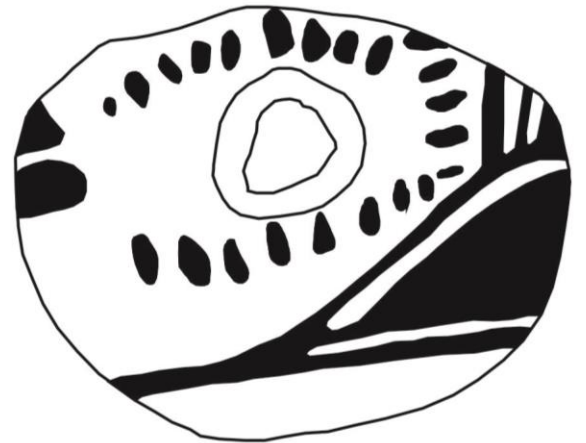
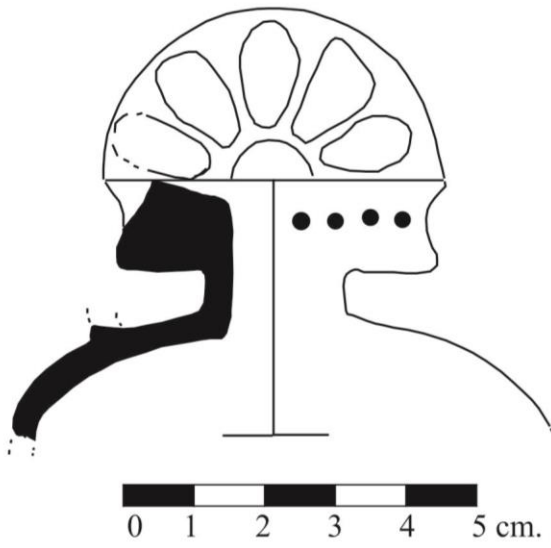
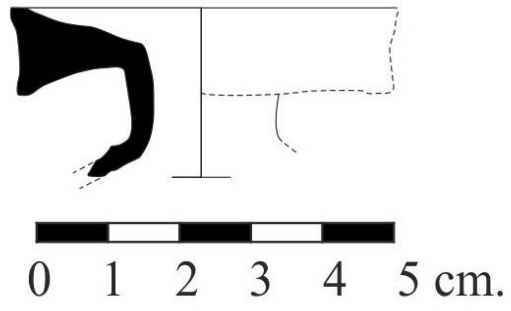

a

b

Kat. No: 32

Kat. No: 32

a

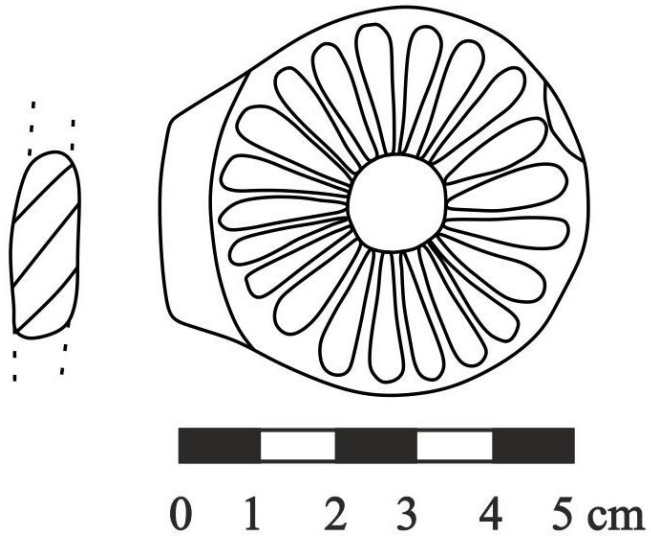
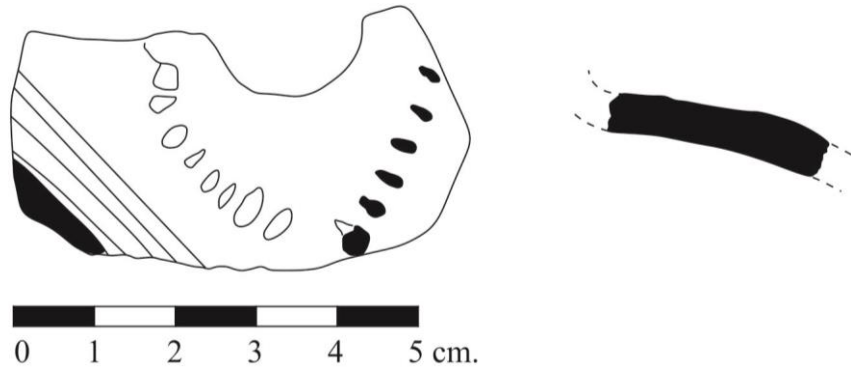

b

Kat. No: 33

Kat. No: 34

Kat. No: 34

a

b

Kat. No: 35

a

b

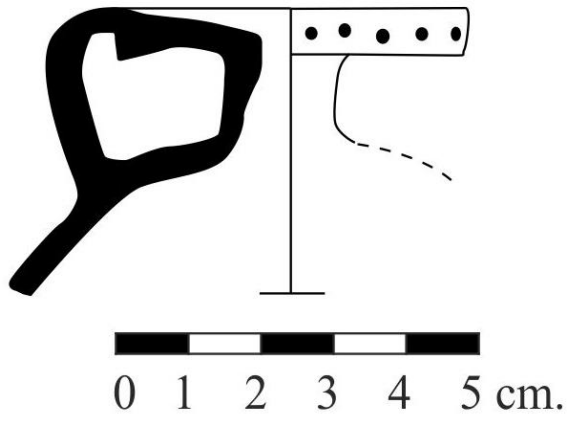
Kat. No: 36

a

b

c

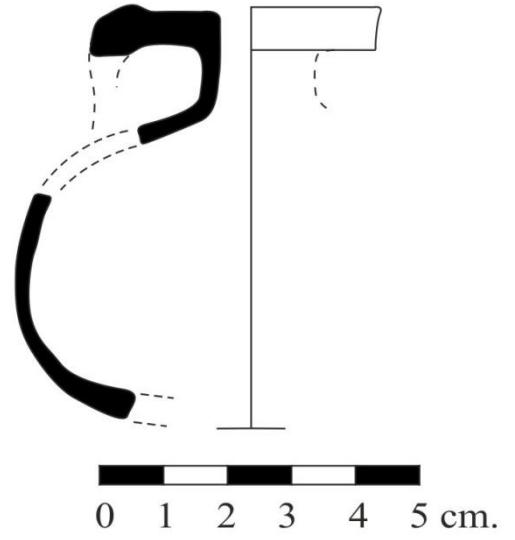

d

Kat. No: 37

a

b

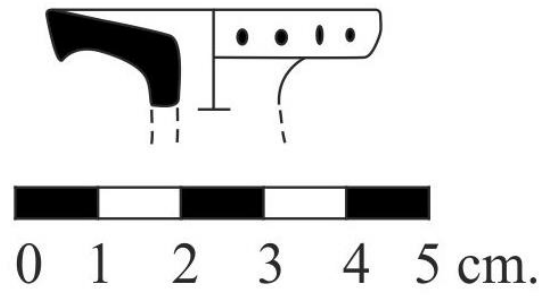
a

b

a

b

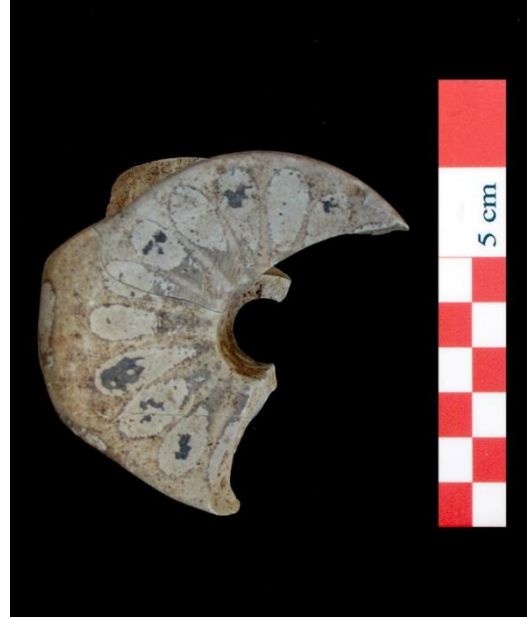

c

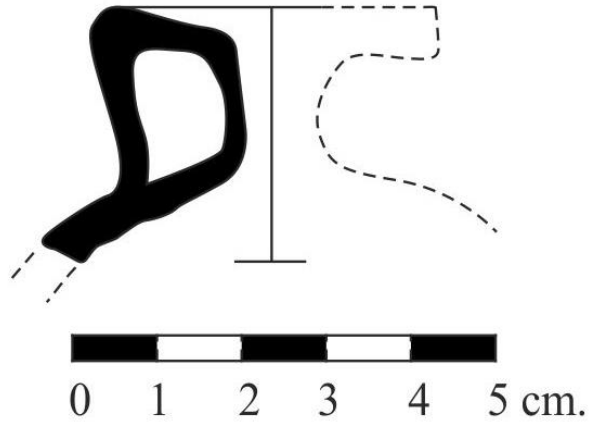
Kat. No: 39

a

b

c

Kat. No: 40

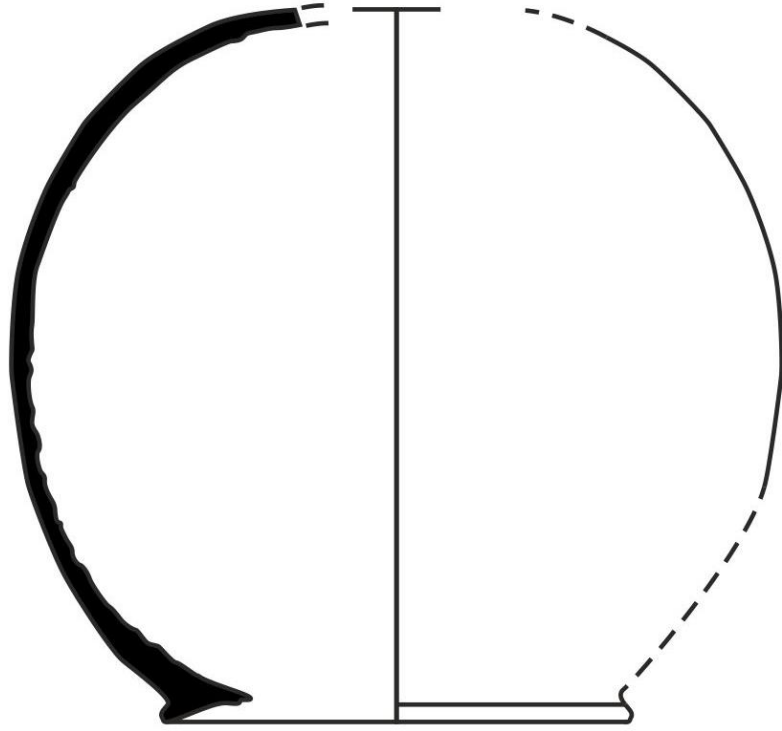

a

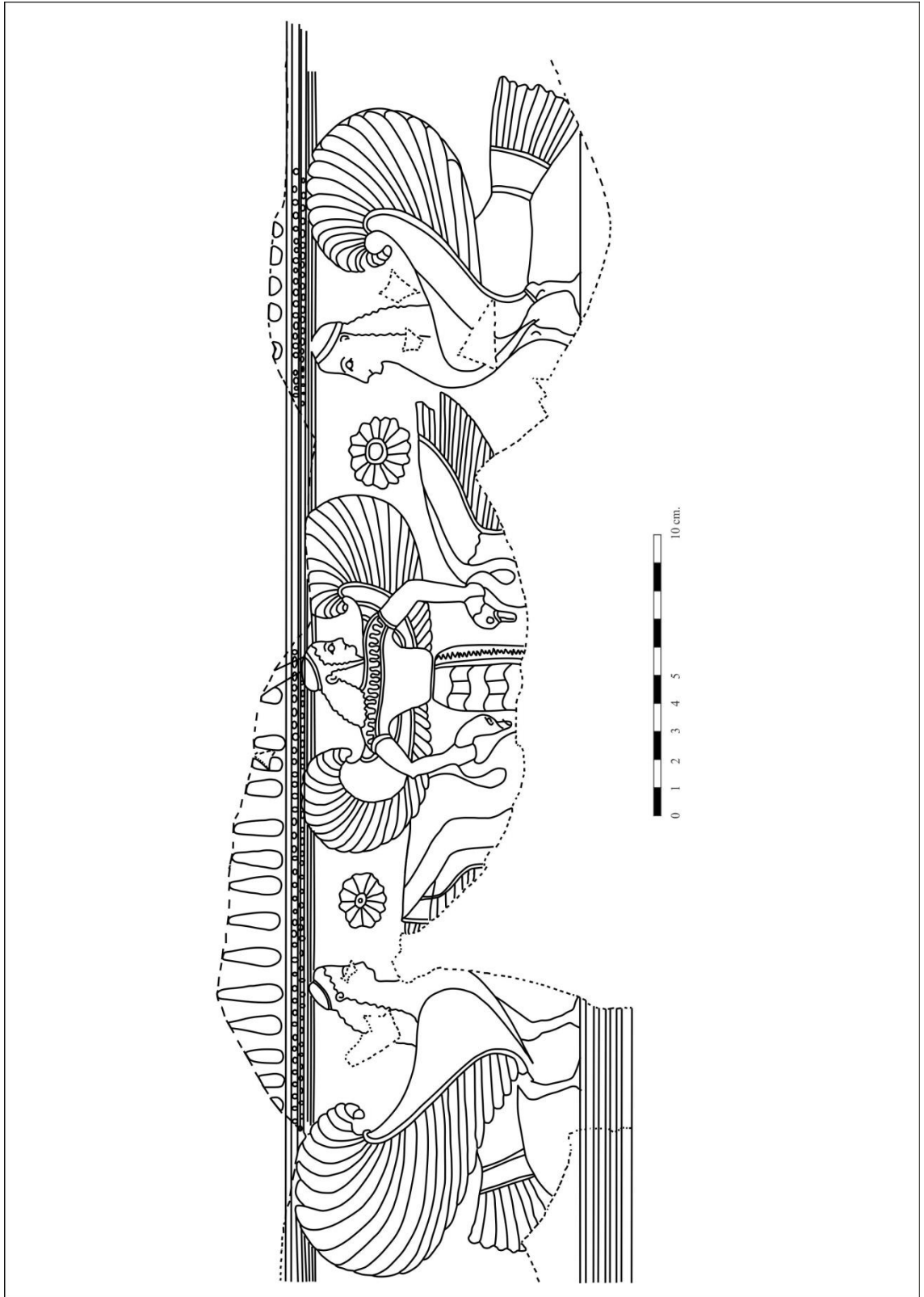
b

Kat. No: 41

0 1 2 3 4 5 cm.

Kat. No: 41

Kat. No: 41

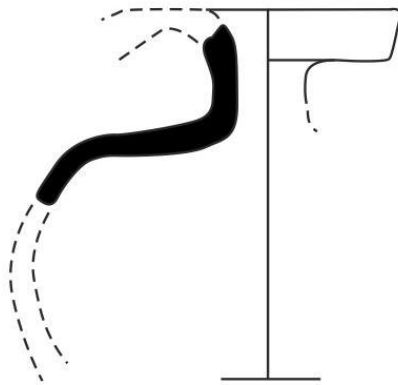

a

b

c

Kat. No: 42

a

b

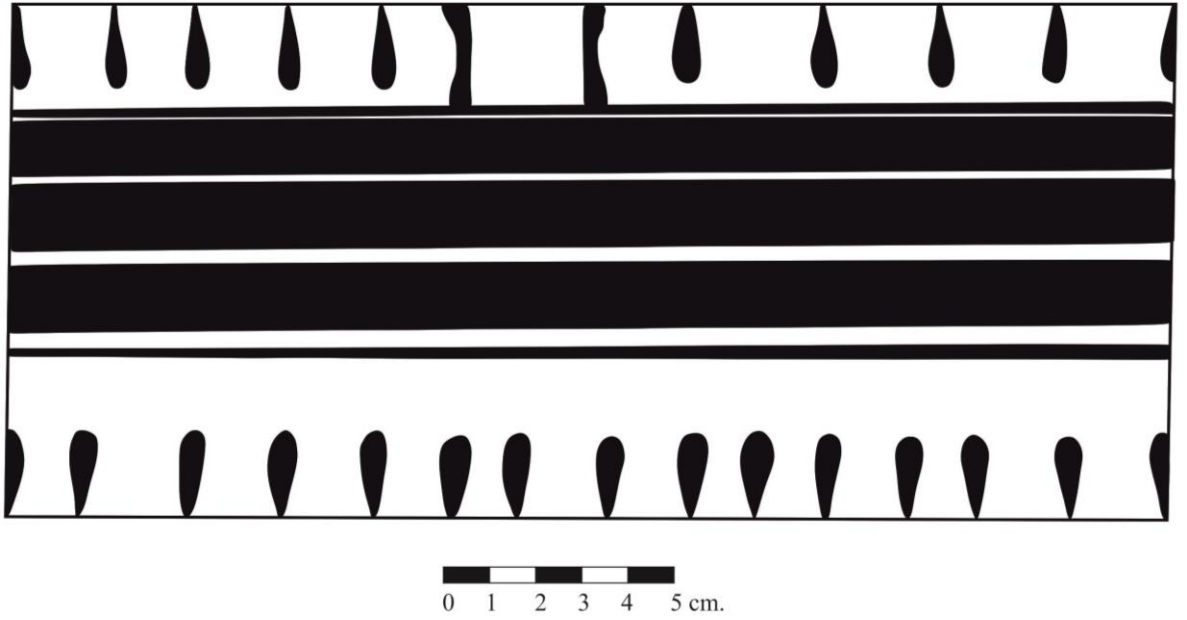
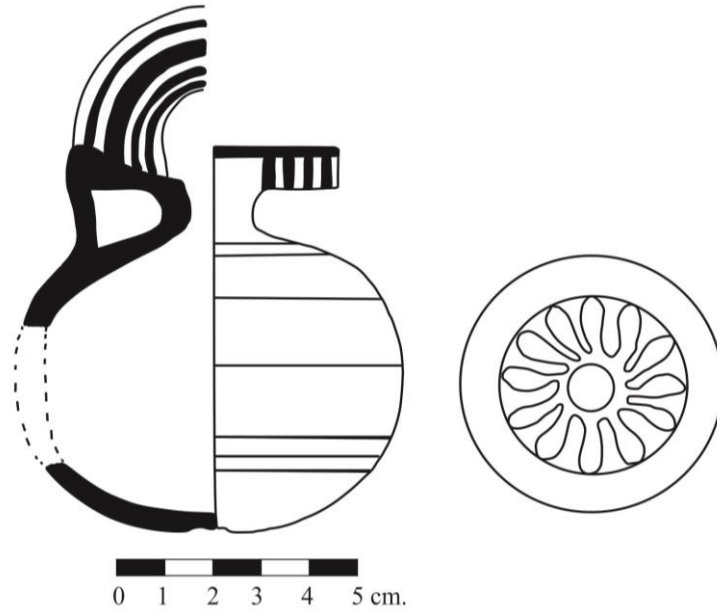

c

d

Kat. No: 43

Kat. No: 43

a

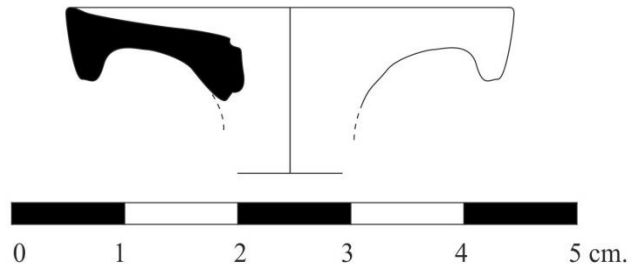

b

Kat. No: 44

Kat. No: 45

Kat. No: 45

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Büşra Elif KASAPOĞLU
Doğum Yeri ve Tarihi	Yusufeli/01.01.1987
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Erzurum Lisesi
Y. Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri	Parion Kazı ve Restorasyon Çalışmaları 2007-2013
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Atatürk Üniversitesi
İletişim	
E-Posta Tarihi	busraelifkasapoglu@gmail.com
Tarih: 16.08.2013	